

I. SLAVICI

POVESTI

VOL. II

CĂRTEA
ROMÂNEASCĂ S.A.
BUCUREȘTI

13269 13872

CARTI APARUTE:

	L e i
Agârbiceanu I., Ceasuri de seară — Nuvele . . .	10.—
„ Trăsurica verde — Povestiri . . .	14.—
„ Scene	15.—
„ In Intuneric	20.—
„ Chipuri de ceară	20.—
Argșianu Const., Cântecile Tavernei . . .	10.—
Bațaria N., Sărmana Leila	22.—
Beza M., Pe drumuri — Din viața Aromânilor .	6.—
„ Romantismul englez	—
Blaga Lucian, Pietre pentru templul meu . . .	4.—
„ Poemele lumii — premiată de Aca-	
demia Română	4.—
Brătescu Voinești A. I., In lumea dreptății . .	15.—
„ In slujba păcii	6.—
„ Intunec și lumină	15.—
„ Politică — Scrisoarea II-a	1.—
„ Sorana — Teatru	6.—
Bucura Dumbăvă, Ceasuri sfinte	12.—
„ Haiducul	30.—
Bucură Emanoil, Florile Inimii — Poezii . .	10.—
Caraivan Virgil, La șezătoare	18.—
Cazaban Al., Intre frac și cojoc	14.—
Cornea G., Simfonia morții—premiată de Cartea	
Românească	14.—
Costăchescu Gh. It, In umbra steagului—Insem-	
nări din război, — premiată de	
Cartea Românească	7.—
Costeanu D. N. Maria, Sbuciumul unui savant .	16.—
Crainic Nichifor, Dururile pământului — Poezii	10.—
Cunțan Maria, Din caerul vremii, vol. I — Poezii	6.—
„ Idem — vol. II	6.—
Giulescu C. A., Dragostea unui trubadur . . .	12.—
„ Floarea iubirii	4.50
„ Priveliști și amintiri	4.50

IOAN SLAVICI

Nu se împru-
mută acasă.

POVESTI

VOLUMUL II.

SPAIMA ZMEILOR. IOANEA MAMII.
BAIAT SĂRAC. STAN BOLOVAN. IMPA-
RATUL ȘERPILOR. RODUL TAINIC. BA-
IAT HOROPSIT. DOI FRAȚI BUNI. NEGRU
- IMPĂRAT. MIELUȘELUL. FIFI. PISU. -

BIBLIOTECĂ
DOCUMENTARĂ
ORAȘUL FIATRA NEAMȚ

13872
13269

BUCUREȘTI.

Editura „CARTEA ROMÂNEASCĂ” Societate Anonimă.

K. II. 3220

SPAIMA ZMEILOR.

SPAIMA ZMEILOR

— POVESTE —

A fost odată ce-a fost; a fost un om și-o femeie, bărbat și muiere, oameni de treabă, el bun și ea cu minte, încât li se dusesse vestea, că trăiesc bine și toți se bucurau când treceau pela casa lor. Niciodată el nu zicea ba, — când ea zicea da, — dar nici ea nu ieșea din voile lui, și de acea eră liniște la casa lor și toate le ieșiau bine și cu spor.

Aveau însă și oamenii aceștia o mare și nesăcată mâhnire în sufletele lor: nu le făcuse Dumnezeu parte de copii, și fără de copii viața, mai ales cea bună, n'are nici un rost. Să fi avut fie măcar numai unul, ca să aibă de cine să poarte grijă și cu ce-și bate capul, căci așa numai ei amândoi își nădiau zilele în sec și nu se alegeau cu nimic din ele. —

Dedeau dar slujbe pe lă toate bisericile, miluiuau toți săracii și toate văduvele și se rugau în toate zilele lui Dumnezeu: „Dă-ne, Doamne, și noae un copil, unul singur, cât de mic, numai copil să fie!”

Dumnezeu însă nu se oprește la vorbele omului, ci-i vede și gândurile ascunse.

„Măi, Petre, — îi zise dar într'una din zile lui Sf. Petre. — Oamenii aceștia sunt adevărată pacoste pe capul meu. Mi s'a înăcrit cu ei!”

„De ce, Sfinte Doamne?” — întrebă portarul raiului.

„Nu vezi, — răspunse tatăl ceresc. — că sunt nesățioși!? Tot le-am dat și nu se mai mulțumesc. Sănătate au, rânduială, pace și bună înțelegere la casa lor au, cu toată lumea se năvălesc, ear acum le mai trebuie și copii”.

„Dă-le, Doamne, ca să scapi de ei”. — grăi Sf. Petre, care pune totdeauna câte-o vorbă bună pentru muritorii ce vin cu vre-o rugăciune la tronul ceresc, căci, de! — tot muritor a fost și el odată și știa, ce sunt nevoile omenești.

„Păcat, că stai de-atât timp la poarta raiului! — întâmpină Dumnezeu. — Tocmai dacă le dau nu mai scap, căci în gândul lor cu unul se începe, ear după el urmează ceilalți. Când are apoi omul copii, puține mai cere pentru sine, dar nu mai sfârșește cerând câte de toate pentru ei”.

„Miluește-i, Doamne, — stăruî ear Petrea. — că din plin dai și orișicât vei fi dând nu ți se istovesc comorile”.

Așa vorbă i-a plăcut lui Dumnezeu, căruia îi plac rugăciunile celor buni și care cu mulțumire dă din neistovitele comori ale bunătăților lui.

S'a revărsat dar îndurarea Domnului asupra celor doi oameni și a'nceput muierea să aibă copii, — curat ca'n poveste, — pasul și copilul, încât li s'a umplut de o-dată casa de copii.

Și toți erau mărunți, care de care mai mic decât cellalt, mai sfredeluș, mai guraliv, mai drăcos și, — asta să n'o uităm, — mai mîncăcios și mai hapsîn.

„Aoleo! — zise femeea, care se bălăbăniă cu ei. Aștia-mi scot sufletul și-mi mîncă și urechile. Cine m'a pus să mă tot milogesc!? Se vede, că Dumnezeu m'a înțeles anapoda și mi-a dat pentru fiecare milogeală câte unul“.

Omul însă stetea și nu se mai sătura să se uite la ei, c'ășa-i plăceau lui, neastâmpărați, hârjoneți și mîncăcioși, — adevărați prichindei.

„Sari, omule, — îi zise 'n cele din urmă femeea. Nu stă gură căscată! — Nu vezi, că azi-mîne n'o să-ți mai rămâie nici cenușă 'n vatră!?“

„Lasă, că dă Dumnezeu! — răspunse el. — Că doară nu ai tăi sunt, ci ai lui, că făptură omenească sunt, și dacă-ți dă dregătoria de părinte, te și ajută s'o porți“.

„Ți-o fi dând, dacă miști și tu!“ — răspunse ea, și de aici înainte nu mai eră pace 'n casa lor. El una, ea alta, el da, ea ba, — mereu se ciondrăneau ca niște deșuchiați — până ce el, ne mai putînd să rabde gura nevastei, si-a luat lumea 'n cap și-a plecat să strîngă cumva de undeva ceva pentru spuza lui de copii.

A tot umblat el așa din om în om fără de nici o cărare: dar de geaba vorbeia despre copii lui.

„Mare lucru! — zicea unul. — Parcă copii nu mai au și alții!?“

„De ce ți i-ai făcut, dacă nu ești voinic să-i ții?“ zicea altul.

De geaba spunea, că nu el i-a făcut, ci Dumnezeu i-a rînduit, că oamenii așa ceva nu vor să înțeleagă.

„In lumea asta n'o să fac eu nici o treabă. — zise dar, — și trecu pe cellalt tărâm.

Aici a intrat într'un codru des și tot s'a dus — așa ducându-se — până ce a dat de o casă cu multe marafeturi.

Aici eră cuibul zmeilor.

N'a găsit acasă decât pe mama zmeilor.

Cine n'o știe cum e?

Ruşine-ar fi să zici, că n'ai umblat prin lumea aceea și n'o cunoști.

„Bună ziua, mamă“, — îi zise el.

Ea dete ursuză din cap.

„Dar tu cine ești și ce cauți p'aici?“ — îl întrebă sgrîptoroaica.

„Eu? răspunse el ca un om cu socoteală. — Eu sunt tata lor și caut vre-o slujbă“.

„Tata lor!“ — își zise mama zmeilor.

Știa, biata de ea, că e'n lume mama pădurii, e mama lelelor, sunt fel de fel de mame, dar tată nu mai pomenise și se simți rău smerită când se văzu, așa deodată, în fata tatălui lor — cine or fi ei — aceia.

Mai de voie bună, mai de frică îl luă dar pe om slugă pe un an, anul, cum se știe, de trei zile, iar simbria — ziua și găleata de galbeni, — dac'o fi să-și poată împlini anul.

Om să fii însă, ca să îplinești un an în slujba zmeilor.

„Uite, — îi zise zmeoaica cea bătrână celui mai de dai-Doamne dintre feciorii ei, — să vă strângeți toate puterile, că ne-a venit tata lor și mare urgie o să ne-ajungă, dacă n'o scoatem la capăt cu unu ca el“.

„Las' pe mine, mamă, — răspunse zmeul, — că-i viu eu de hac. Nu de geaba m'ai făcut zmeu“.

Eară el? — Ce nu face omul de dragul copiilor săi!?

Ziua întâi zmeoaica l-a trimis să aducă apă într'un burduf de bivol, dar bivol-colea cum sunt cei din lumea zmeilor.

El, biet, abia putea să ducă burduful gol în spinare: de unde ar fi fost în stare să-l aducă plin!?

„De! — își zise. — Văd eu, că nici în lumea asta nu poți s'o duci cu adevărul. — Ia s'o mai pornim și spre minciună“.

Sosit la puțul, care era departe 'n vale, el își scoase costorul dela brâu și începă să râcăe cu el împrejurul puțului și-a râcăit mereu și-a'n-delete până ce i s'a făcut sgriptoroaicei lehamite de atâta așteptare și a trimis pe cel mai cu forfou dintre feciorii ei să vadă, ce face sluga de nu mai vine cu apa.

„Dar tu, măi, ce faci aici?“ — întrebă zmeul.

„Uite, — răspunse omul râcâind înainte. — Ce să mai pierd vremea scotând apă din puț, ca s'o bag în burduf și apoi iar s'o scot după ce voi fi sosit cu ea acasă? — Am să iau puțul așa cum e în spinare și-l duc în deal“.

„Ba, să nu te pună păcatele să faci așa, — răspunse zmeul speriat, — că puțul ăsta e făcut de bunicul bunicului și-aici e rostul lui să fie“.

„Ferit-a sfântul! — grăi omul. — Am să-l iau și să-l duc și să-l urc în podul casei. Când ai nevoie de apă, îi tragi o gaură la fund și curge de te sature“.

„Vai de mine! — strigă zmeul, — dar ne'neacă pe toți!“

„Nu! — stăruî omul, — așa se face la noi! Cu fleculețe de aceste, cum e burduful vostru, noi nu ne'ncurcăm“.

Ba că da, ba că nu, — în cele din urmă s'au învoit, ca zmeul să mai dea o găleată de galbeni pe deasupra și să aibă voia de a scăpa puțul ducând el burduful plin în spinare.

„Auzi, mamă, — îi zise apoi sgriptoroaicei, seara, după-ce omul adormise, — eră să ne iea puțul și să-l aducă 'n podul casei!“

Pe sgriptoroaică o trecură florii.

Ziua a doua l-au trimis la pădure, ca să aducă lemne, așa copaci întregi, smulsi din rădăcină și duși în spinare cu crăci cu tot — cum se face 'n lumea zmeilor.

Ieșit în pădure, omul începui să se scarpine 'n creștetul capului.

Neam de neamul lui nu mai scosese copaci din rădăcină.

El începui s'adune **curpăn de prin** pădure și să lege cu el copacii unul de altul.

„Dar tu ce ai de gând să faci? — întreabă zmeul, care după cele petrecute în ziua trecută numai la bine nu se mai așteptă!“

„Să vezi, — îi răspunse omul, — m'am gândit să nu-mi mai perd timpul smulgând copacii unul câte unul, că nu sunt buruieni ori dalde cânepă: îi leg unii de alții și iau pădurea întreagă și-o duc acasă“.

Zmeul se sperie acum și mai rău, și iar unul una, altul alta până ce se învoiră, ca să mai dea zmeul o găleată de galbeni, iar în schimb să poată duce el copacii în spinare și pădurea să rămâie la locul ei, cum o lăsaseră tatul și bunicul lui.

Seara o trecură pe sgriptoroaică și mai reci flori.

A sosit, în sfârșit, și ziua a treia, care e totdeauna cea mai grea, și-acum omul nostru în-

că prin crepetul zorilor a început să se scarpine în creștetul capului și să mai și suspine din când în când.

„Acum, — grăi cel mai țănos dintre zmei, — să ne măsurăm puterile în buzdugane“.

„Să le măsurăm, — răspunse omul cu o îndrăzneală de-ai fi crezut, că viața lui toată și-a petrecut-o aruncând buzdugane.“

Erau afară pe prispă douăe-spre-zece buzdugane, care de care mai mare și mai greu.

El le luă pe rând, dela cel mai mic, pe care numai găfăind putea să-l ridice, până la cel mai mare.

„Jucărele de copii, — zise el. — Mai mare n'aveți?“

„Nu! — răspunse zmeul pus rău de tot pe gânduri. — Asta a rămas dela un strămoș al meu, și numai puțini dintre noi pot să arunce cu el“.

„Ei, dacă n'aveți altul, haid și cu ăsta. — grăi omul. — Ia-l și să ieșim la câmp“.

După-ce ieșiră la câmp, zmeul aruncă buzduganul de se duse până'n al treilea cer și așteptară peste jumătate de ceas până ce căzu și intră în pământ de-un stat de om.

„Care va să zică atâta e treaba, pe care ești în stare s'o faci? — îi zise omul. — Adă buzduganul! — adaogă apoi scuipând în palme și suflecându-se.

El n'aruncă însă buzduganul, ba nici nu-l ridică măcar dela pământ, ci rămase cu picioarele întepenite 'n pământ și cu ochii tintă la cer.

„Ce stai? — îl întrebă zmeul. — Aruncă!“

„Stai bre! — să-mi treacă luna din cale. — îi răspunse omul. Vrei s'o pat cu buzduganul strămoșului tău cum am pățit cu barda bunicului, pe care am aruncat-o în lună s'acolo a și ră-

mas. Uită-te bine, c'o vezi, dar n'o să mai pui mâna pe ea!"

Zmeul se uită în lună și, văzând în adevăr ceva ce seamănă a bardă, începù să tremure ca frunza de plop.

„Nu cumva să-mi prăpădești buzduganul, că atâta moștenire mai avem și noi din vremile cele bune“, — grăi dânsul.

„Să n'ai teamă, — îl molcomi omul, — că bag de seamă. De ce adecă zic eu, că nu-l arunc până ce nu-mi trece luna din cale!? — De! — s'ar putea, ce-i drept, să cadă 'n lună când se întoarce. — De asta nu răspund!“

„Știi ce? — haid să ne'nțelegem, — se milogi zmeul. — Nu mai aruncă și-ți mai dau o găleată de galbeni“.

„Ce păcate!? — se răsti omul. — Puțul nu m'ai lăsat să-l duc; pădurea a rămas la locul ei; — vrei acum ca nici buzduganul să nu mi-l arunc pe plac!? — Nu se poate! Haid! — dă-te la o parte! — adăogă și se plecă spre buzdugan, ca să-l ridice“.

„Îți dau două găleți“, — strigă zmeul și sări la el, ca să-l oprească.

„Ei! de mila mătii, care e femee de treabă, o să te iert!“ — îi zise omul și nu mai stărui.

Putea el să se mulțumească și cu șapte găleți de galbeni, care tot erau ceva pentru un pârlit ca dânsul.

Zmeoaica cea bătrână, aflând că el si-a aruncat barda'n lună și eră să arunce și buzduganul, s'a ascuns în fundul pivniței și-a stat acolo bociindu-se ca vai de ea. Acum vedeă dînsa, ce stârpituri a născut și ce pocitanii a crescut la sânul ei.

Ear leaota de zmei s'a adunat și s'a sfătuit, ca să vadă ce-i de făcut, ca să scape de mama lor de spaima, în care a băgat-o tata lor.

Mai erau apoi și cele șapte găleți de galbeni, pe care erau legați să le dea, și zmeii nu sunt doar oameni, ca să nu se țină de vorbă și să lingă unde au scuipat, ci trebuiau să le dea.

Ori și cât bănet vor fi având însă zmeii în visteria lor, șapte găleți de galbeni nu sunt nici pentru ei — numai iac'asa, o pișcătură, ca să zici, că nu-ți pasă.

După multă cioroboreală s'au înțeles dar între dînșii, că peste noapte, când doarme, să meargă unul dintre dînșii și să-l-toace cu buzduganul în cap, ca nici — hâc! — să nu mai zică.

Omul însă, trecut acum prin multe, a tras cu urechea, și cu minte, cum se făcuse, a luat troaca dela porci și-a pus-o 'n locul lui în pat, eară el s'a pitit frumușel sub pat și-a nceput să sforăie din greu.

Când zmeii au auzit sforăitura, s'a dus cel mai cu nădejde dintre dînșii și-a dat odată cu buzduganul, iar omul a gemut, a mai dat zmeul odată, și omul a suspinat din greu. Iar când zmeul a dat de a treia oară, — omul a tăcut chitic — ca morții.

Mare li-a fost dar spaima dimineata viitoare, când l-au văzut întreg și sănătos.

„Dar tu? — îi ziseră ei. — Cum ai dormit astă noapte?“

„Bine, — răspunse el, — Așa 'ntr'o vreme mi-e parc'am vișat că m'a pișcat un purece 'n frunte!“

„Auzi, mamă, — strigară zmeii! — L-a lovit cu buzduganul strămoșului, și el zice că-i e ca

și când ar fi visat numai, că l-a pișcat un pu-rece“.

Să nu dai șapte găleți, ca să scapi!? Ba să dai și mai mult.

El a 'nceput însă să facă nazuri, — mai că se simte bine aici, mai că-i este rușine să se 'n-toarcă acasă cu numai șapte găleți și-o să ridă și copii de el, mai că vrea să mai slujească un an și încă unul, ca să se facă trei.

„Plătiți-l pe neslujite! — strigă zmeoaica cea bătrână, — ca să se cotorosească de el.

„De, — zise el. — o să vă fac dar pe plac, însă mie nu prea 'mi șade bine să umblu cu sacii în spinare. O să plec, dacă mi-i aduceți voi“.

I au mai făcut-o zmeii și așa.

Mergea dar omul nostru cu pași mărunței în-nainte, cu căciula pe-o ureche și jucându-și be-tigașul între degete, iar zmeii duceau sacii de galbeni gâfâind în urma lui.

Toate ca toate însă, dar treaba s'a 'ngroșat când au ajuns acasă.

Copii aceia, așa cum i-a lăsat Dumnezeu, vă-zându-se fără de tată, numai cu biata lor de mamă, își făceau de cap: unul se târă pe jos, altul se dedea peste cap, iar altul se coboră 'n puț, ca să caute cuiburi de vrabie, se urcă 'n copaci ori pe vârful casei, ca să adune miere de prin trestii. Diavolii de ei se hârjoniau prin garduri cu câinii vecinilor, trăgeau pisicile de coadă, ca să le miorlăe, furau oauale de prin cui-barele găinilor, sfâșiau cămăși și cearsafuri, ca să-și facă coadă de zmeu, câte si câte nu mai făceau, încât băgaseră spaima 'n sat. — să le vie bieților de oameni să-și ia lumea 'n cap și nu alta.

Iară Dumnezeu şedea 'n scaunul lui şi râdea de-i tremură barba, că-i plac şi lui răutăţile nevinovate.

„Ei, ce zici acum, Petre? — îi zise portarului său. — Îţi place? — Vezi în ce 'ncurcătură m'ai băgat cu stăruinţele tale!“

„O să te descurci, Doamne, — răspunse Sf. Petre. — că eşti mare şi înţelept“.

Nu ştia sfântul că vine tata copiilor cu ce vine, căci numai Dumnezeu el singur le ştie toate.

Când a simţit spuza de copii, că se apropie tata lor, au dat iuruş prin sat, au adunat toate cuţitele şi toate furculiţele şi luându-şi fiecare câte un cuţit şi câte o furculiţă, li-au ieşit în cale şi frecând cuţitul de furculiţă, au început să strige:

„Aşi mânca carne de zmeu! — aşi mânca carne de zmeu“.

Zmeii, când au văzut aşa ceva, au aruncat sacii şi-au tuit-o la fugă de nici cu ogarii nu i-ai fi putut prinde.

De aceea nu mai sunt azi zmei prin lume, ba li s'a perdut şi urma, încât numai prin poveşti mai dăm de ei.

IOANEA MAMEI.

IOANEA MAMEI

A fost ce-a fost dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povesti.

A fost odată un om, și omul acesta avea un copil.

Dintre șapte, pe care i-a fost dat Dumnezeu, acesta era al șaptelea, adevărat ursorit la naștere, ca să fie om norocos... I-a pus numele Ion, fiindcă se zice, că Ioni sunt toți nătărăii și toți oamenii cu noroc.

Iubia omul meu pe Ioanea, precum îți iubești lumina ochilor. Nici nu era chip să nu-l iubească, de oare ce era al șaptelea între șapte și cel mai mărunțel, mai hărăbor și mai a prisnel între toți.

Dar de tată calea valea. El mai merge și mai vine; el mai stă și se mai duce; pentru el casa-i conac; muma-i vâlva casei; ea te scaldă și krănește, ea îți mătură prin casă. — Al mamei era Ioanea, puiul mamei, draguțul mamei. frumușelul și înțeleptul mamei. Și apoi se zice, că nu e tocmai bine a fi toate într'o făptură, coada căpătâi și copilul cârma casei. Ioanea cre-

ștea dintr'o zi în alta, cu cât mai mare, cu atât mai hărtăgos, mai îndărătnic și mai — adecă — de capul lui. Era zău aci câte odată, ba pentru ca vorba întreagă să fie zisă, era chiar de multe ori necaz la casa omului din vina copilului. Ioanea suferia pe fie care zi câte o vorbă aspră, ear după ce s'a văzut că vorbele nu prind, mai răbda și câte o pedeapsă.

Hei! dar tot al șaptelea era Ioanea. Cine da suferia, ear nu cine răbda. Când tata bătea pe Ioanea, mama îl ștergea de lacrimi; iar când mama îl bătea, purta grijă, ca tata să nu-i prindă de veste. Rea povață în tinerețe. Când copilul sparge oala, ear mama sa se pune să adune hârburile, atunci, — vai și amar! — nu-ți mai pierde vorba. Tocmai așa a fost. Ioanea se făcuse cel mai neascultător copil; ear nesupunerea pe cel nesupus îl pedepsește. Dacă omul meu voia să mai dea învățături lui Ioanea și îi zicea: „Ioane, draguțule, vezi, așa să faci, așa e bine, așa se prind boii la car, așa se pune cuiul la roată, așa se ține sacul și altele, tot învățături folositoare, — Ioanea purta mintea pe la garduri și zicea „Ba eu!“

Și apoi tot din „ba eu“ în „ba eu“ el ajunsese băiat mărișor, fără să fi prins măcar atâta învățătură, ca să știe, că plugul are coarne, moara nu e piuă și vaca nu e bou. Cu atâta nu era s'o ducă departe.

Intr'o zi omul meu se gătia să plece la târg. Toate erau gătite; numai un răsteu nu era încă pus în jug.

— „Tată, zise Ioanea, mă duc și eu cu tine“.

— „Ba, tu rămâi frumos acasă, ca nu cumva să te pierzi prin târg“ — răspunse tatăl său.

Mă duc... nu te iau... mă duc... nu te iau...

Toată lumea știe cum sunt copiii dârji. Tocmai când îi zici că e ciută, el se face foc ca s'o prindă de coarne. Zi-i lui Ioanea să rămâie, dacă voești să-l apuce dorul de ducă.

— „Auzi tu“, — îi zise el — „să stai frumos lângă mine“.

— „Da, stau tată!“ răspunse Ioanea, supus acum întâia oară de când se ținea minte.

Și cât a ținut drumul până în marginea satului, Ioanea sta băț în fundul carului. La marginea satului el își întinse un picior... După cale de vr'o doaze pușcături întinse și pe celălalt... După aceea își ridică capul... să privească împrejur. În sfârșit se ridică, se răzema pe lătura carului și rămase privind la roată. Nu putea nici de cum să înțeleagă, cum se învârtia roata așa fără nici o poruncă, cum o spiță da fuga după celelalte; și tot fugea fără să se miște din loc, da... fără să poată scăpa de sub nasul lui.

Intră în pădure. Ioanea mamei ridică nasul și rămâne cu gura căscată. Copacii în dreapta și în stânga au fost apucați o la fugă și fugiau mâncând pământul unul după altul. Nu mai era lucru curat! — Ioanea mamei nici una, nici alta, sări din car și se simți cu picioarele pe pământ.

Iarăși rămase cu gura căscată. Acuma copacii s'au fost oprit și carul se mișca, se ducea înainte tot mai departe.

— „Auzi, taică! stai cu carul să văd cum se învârtesc roatele!“ — strigă el într'un târziu.

Acum i se ridicară perii în vârful capului. Din zece părți se auzi tot pe sine strigând, ear tatăl său mergea înainte fără să ție strigătele în sea-

mă. — „Tată!“ strigă el încă odată, și încă odată se auzi din zece părți strigând. Ioanea se speria și, înțelegând, că nu-i mai bine decât acasă, începui să fugă.

Se vedea numai colbul în urma lui...

Se ducea... se ducea spre casă până ce nu apucă o cale greșită...

Apoi, vezi! nu e bine, de loc nu e bine când cei mai nepățiți nu primesc povăța celor mai înțelepți. Rău a plecat Ioanea acasă când nu știe căile prin pădure.

A fugit multă vreme, apoi a scăzut-o mai încet, în sfârșit a mers și tot a mers prin codru și din codru prin poiană și iară-și prin codru și prin poiană earăși, până ce i s'a urât i s'a făcut groază și a început a i se amări viața.

— „Doamne! aibi îndurare de mine! că d'aci înainte tot supus am să fiu!“ — strigă el în sfârșit... și tare greu îi era sufletul când a putut să grăiască astfel de vorbe. N'a mai mers apoi mult. Cale cam d'o fugă bună, tocmai în marginea pădurii, era un sat. Ioanea mamei sări de bucurie când văzu satul, nici nu se opri până ce nu ajunsese în el. Începui apoi, să colinde ceaia casă la casă. Și cât mai departe colinda, cu atât mai uimit se simția. Nu putea nici decum înțelege, cum de, în sat găsește toate casele, numai pe a lor nu. I s'a fost oprit mintea în loc. Începui dar să plângă.

— „Ce plângi, nepoate?“ îl întrebă un om ce venia dela țarină înaintea unui car cu patru boi.

Ioanea mamei îi spuse ce-i și cum, ear pe om îl prinse mila de el.

— „Cun te chiamă pe tine?“ întrebă omul bun.

- „Ioanea“, răspunse băiatul.
- „Dar pe tatal tău cum 'l cheamă?“
- „Tata îl cheamă“, răspunse Ioanea.
- „Dar satului, din care ești tu, cum îi zice?“
- „Sat îi zice!“

Adecă n'a știut Ioanea răspunde și pentru aceea omul bun nu știa ce să-i facă. L'a prins sluguță la boi, de oare ce tocmai nu avea pe nimenea, care să-i mănă boii când el ținea coarnele plugului.

Așa a ajuns Ioanea slugă la un om bun dintr'un sat dela marginea codrului. Dar mult folos nu era de el, pentru că Ioanea n'a fost bun ascultător pe când i se dau învățăturile. Și multă ocară trebuia să sufără când nu știa să facă nimic precum se cuvine.

Intr'o zi stăpânul lui Ioanea se pregătește de târg.

— „Auzi tu, Ioane!“ zise el „să ungi carul, dar să-l ungi bine, cum se cade, căci avem să plecăm la târg“.

Ioanea zice „da“ ia păcură și începe a se scărpină în cap. El nu știa cum se unge carul. Nici odată n'a ascultat când i s'a spus și nici odată n'a privit când putea să vadă. Acu nu știa unde să înceapă. În sfârșit din cele ce a văzut până atunci a fost câștigat învățătura, că începutul carului este la jug, adecă la proțap. El se gândi dară, că aici are să înceapă, dacă voește să facă lucru bun și cum se cade. Nu s'a gândit bine! Dar în sfârșit după gândul său a făcut întocmai.

A uns jugul, a uns oistea, a uns și lojtrile carului. Aici a sfârșit — păcura și nu-i rămânea decât să mai ceară.

— „Bădică“, zise el după ce a intrat în-casă.
— să-mi mai dai păcură!“

— „Unde, păcatele, îți mai trebuie păcură?“
— grăi stăpânul său supărat. — „ți-am dat ca să poți unge carul în trei rânduri!“

Ioanea spuse că n'a fost destulă decât pentru jug, oiste și loitre.

Când stăpânul auzi asemenea vorbe, el apucă pe Ioanea de urechi și mi-ți-l duse afară și mi-ți-l purecă omeneste, că oricât ar trăi, să nu mai uite, că la car nū se ung de cât osiile și dricul.

Ioanea mamei, — de! ce să facă!? — suferi și el, apoi rămase privind ca să învețe, cum se unge carul.

După ce carul fu uns, prinseră boii, stăpânul se așază înainte, ear Ioanea se puse nod în fundul carului înăbușindu-se câteodată bietul de el de suspine.

— „Acum să taci!“ — grăi stăpânul său aspru. — „Să nu-ți mai aud glasul“.

Acesta fu cel din urmă cuvânt. Hăis — cea! — plecară. Ioanea ședea în fundul carului tăcut, în cât îi era frică să răsuflă. În urmă i s'a fost urit așa. Incepū dar să privească earăși la roată. Acum era însă mai înțelept, nu se mai mira nici de roată, nici de copaci. Găsi înse un alt lucru, pe care nu-l înțelegea. De câte ori a văzut roata învârtindu-se, nici odată nu-si aducea aminte să fi văzut și cuiul dela roată căzând. Acum se hurducă odată carul peste un bolovan și tic... toc... cuiul sări din osie și căzu la pământ... Era frumos lucru, dar nu-l putea înțelege. Ar fi dorit foarte să întrebe pe stăpânul său; dar acesta i-a fost-zis să tacă.

Peste câțeva vreme începû leuca să scapete. Ioanea acum par'că înțelegea, pentru ce scapătă leuca... Indată... tronc... căzû și leuca și rămase în urma carului.

Ioanea tresări și voi să grăiască, dar văzû pe stăpânul său și earăși își aduse aminte, că i s'a fost poruncit să tacă. El înțelese însă un lucru; că dacă leuca a căzut de dragul cuiului, roata era să iasă de dragul leucii. Și nici n'a înțeles-o pe deplin până ce... stu! — căzû și roata în colb și rămase și ea în urma carului.

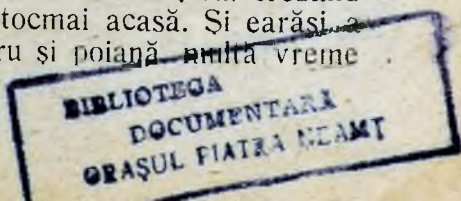
Carul mai înaintă câțeva vreme pe trei roâte, apoi hodoronc!.. se răsturnă, încât osia se frânse în douăe bucăți.

Acum nu era bine!

— „Iată-ne!“ strigă Ioanea speriat!, — „n'am zis că o pătim?“

Ei bine! Să nu mai pierdem vorba! Necazul omului cu osia frântă în mijlocul drumului... nici la Paști, nici la Crăciun! Apoi nu e glumă! Omul meu luă pe Ioanea și-l purecă încă odată, apoi îl trimise în știrea domnului, ca să nu-i mai facă necaz... N'a făcut bine, căci tocmai el i-a fost poruncit să tacă... Dar nici Ioanea mamei nu era în lipsă de păcat: dacă s'ar fi deprins a se supune la porunci, acumă știa până unde merge porunca. Prea supus era, îndărătnic de supus. Nici așa nu e bine! Omul făcû, cum făcû și-si ajută cu bine, cu rău; Ioanea însă rămase iarăși pe jos, așa pe drum, nici încoace, nici încolo.

Ca vai și amar de el! — nu știa, ce să facă. Apucă o cale, pe care nu o cunostea, crezând că va ajunge cu ea tocmai acasă. Și earăși, a mers și a trecut codru și poiană multă vreme

a mers, și tot s'a dus, până ce abia îl mai purtau picioarele.

Astă dată găsi un sat într'o poiană frumoasă, eară lângă sat întâlni un om, care păștea o turmă de oi.

— „Bună ziua, bădică“.

— „Să crești mare, nepoate!“

Din vorbă în vorbă... mai una, mai alta... scurt și bine, Ioanea spuse omului dela început până la sfârșit, cum a fost și câte a pătit, eară omul se bucura de el, fiind-că tocmai avea trebuință de un ciobănel, care să-i mai poarte turmulă de oi la iarbă, s'o ducă la adăpat și să îngrijească de ea, ca să nu se amestece cu alte turme, de oarece minunat fel de oi erau și nici decum n'ar fi voit, ca să strice soiul. Așa oi se zice că nu mai erau decât la un împărat vestit, dela care omul nostru a fost căpătat un miel de prăsilă. Erau adecă oi... putem ști cum au fost când erau din sământă împărâtească.

Destul că și Ioanea s'a bucurat, fiind-că se vedea earăși la noroc bun. Făcură dar înțelegere, și Ioanea mamei rămase ciobănel.

— „Apoi să paști oile cât e ziua de lungă, să le adapi în vale, ear când vezi că se întunecă, să le mâni la stână. Dacă vei vedea că e frig, tu fă foc la gura stânei și te încălzește; eară pentru-ca oilor să nu le fie frig, tu le bagă și pe ele în stână“.

Așa grăi omul; ear Ioanea zise, că întocmai are să facă.

Cât a fost ziua de lungă, Ioanea umbla în urma oilor; când i se făcu sete, se duse cu ele la adăpare, eară când începă a se întuneca, le mână la stână.

Minunat lucru mai era stâna asta. Ioanea n'a mai fost văzut stână. Era giur împregiur îngrădit cu nuiiele; gardul era acoperit cu o streășină de trestie, pentru ca să nu-l strice ploaea, eară la un loc a fost rămas o gaură, asupra căreia sta pe niște stâlpi un acoperiș de trestie.

— „Asta o să fie gaura stânei!“ — grăi Ioanea, îmbucurat de înțelepciunea sa.

Simțind dară, că e frig, se puse și făcu foc tocmai în gaură, sub acoperământul de trestie. Era bun lucru focul, și Ioanea se încălzia. Și aduse apoi aminte, că stăpânul său a fost poruncit că, pentru-ca nici oilor să nu le fie frig, să le bage și pe ele în stână. Nu înțelegea, cum să le fie lor mai cald în stână de cât afară; făcând însă precum i s'a fost zis. Apucă dară berbecul cel mai frumos, care purta balanga cea mare și îl vârî prin gaură în stână. Dar lucru pocit! în gaură ardea focul; berbeculele se părjoli, încât nu mai rămase lână pe el.

— „Aha! acum înțeleg!“ strigă Ioanea îmbucurat și mai mult de cât odinioară. — „Adecă oile trec prin foc, pentru ca să nu le fie frig“. Și simțindu-se că face bine, el vârî una după alta toate oile în stână.

Odată văzând, că s'a aprins gardul și streășina și acoperișul dela gaura stânei, s'au aprins și ardeau în cât era minune mare. Ioanea mamei rămase uimit. Așa lucru n'a mai văzut, și foarte bine îi părea, că oilor n'are să le mai fie frig în mijlocul focului. Privia dar mulțumit la treaba ce a făcut. Ar fi dorit numai să vie stăpânul său, pentru ca să-i poată zice: „Vezi, că mă pricup și eu la păstorit!“ Tocmai așa a și fost. Stăpânul său ședea acasă la masă și mânca niște pâne cu ceapă fiindcă era tocmai zi de post.

Odată privește afară și vede foc mare sus pe deal. Privește mai înadins și vede că este în preajma stânei sale. Nu-i miroase a bine. Ese afară cu bucata în gură... pleacă... merge... dă mai iute... începe să fugă... în sus pe deal... tot mai sus... în sfârșit sosește fără suflare.

Hai! hai! să vezi acum lucru!... Stăna dată pârjol, oi din viță împărătească fripte și coapte una ca și cealaltă, în cât par'că sunt pepeni copti... Apoi e mult, prea mult e... Rău a făcut Ioanea și să mulțumească lui Dumnezeu c'a putut scăpa cu o bătaie bună.

Așa e zău aci! Omul meu cel bun, necăjit și amărit și mânios precum era, apucă pe păstorul iscusit și îl bătă — bătă, în cât poate îl și ucidea dacă Ioanea nu avea norocul să scape din mâinile lui.

Iară după ce a scăpat, Ioanea și-a luat picioarele în cârcă și mi țî-a tulit-o la sănătoasa, în cât nici n'a privit înapoi, până ce nu s'a văzut în codru.

Ei! apoi ce să-i faci?! Așa o pate omul fără de capăt. Dacă s'ar fi purtat bine, acum ar sta acasă, și ar mânca colac cu lapte.

A mers Ioanea și a umblat mult timp prin codru — și în dreapta, și în stânga, și înainte, și înapoi, și cruciș, și curmeziș... tot a umblat, bietul de el, ca să dea de vr'o cale, care-l va duce acasă... Flămând era și îi era sete, în cât sorbia roua de pe frunze și mânca gogoșii și ghinda ce găsia pe pământ... Apoi era obosit și amărit și îngrozit... și vai și amar de omul, care a pierdut calea prin codru... Da! încât îți vine să plângi când te gândești la el... Dar de cale tot n'a putut da.

Așa s'a făcut noapte, și noaptea l'a prins în codrul fioros. I se ridicau perii în vârful capului și se îngrozia de-i furnica prin vine când auzia lupii și urșii și fel de fel de fiare sălbatice urlând și mișunând în apropierea lui. Acum nu mai era chip să scape.

Îndată văzù un copac gros și în copac o gaură destul de mare pentruca să încapă prin ea. Merse la copac și văzù că e scorburos. Acum era bine. Se ascunse aici ca nu cumva să-i dee fiarele de urmă și să-l mănânce.

Și foarte bine îi părea, când se văzù pus bine în așa chip, încât nici nu mai era măhnit... Era însă cam flămând. Dar când scapă omul de la primejdii mari, nu se mai gândește la nevoile mici.

A dormit Ioanea de obosit ce era și tocmai se visa, că este acasă și mănâncă niște păsău cu lapte dulce când deodată... puf!... dur!... tronc!... aude o înpușcătură și se trezește speriat.

Ce era? Câțiva pași dela el s'au fost adunat vr'o doi-spre-zece tâlhari din cei mari, adecă tâlhari de codru și groaznici cu căpitanul lor, au fost făcut foc, frigeau un bou și tocmai desfunderseră o bute cu vin bun... erau adecă să facă ospetie.

Când văzù Ioanea mamei boul în frigare, începù să i se facă poftă de mâncare. Era, Doamne, flămând încât îi venia să se facă cariu și să înceapă a roade în copac. Ludul de el, nepățit precum era, nu știa ce grozav fel de oameni sunt tâlharii; ieși din scorbura și se duse la ei.

Nu făcea bine! Cu tâlharii nu e de glumit! Ioanea spuse că ar mânca și el ceva. Tâlharii se înholbară cu toții la el, apoi scoaseră cuțitele și săbiile și începură a le ascuți ca până ce zici

una... doae să-l taie bucăți și să-l ucidă... Așa sunt tâlharii. Mult nu se sfătuiesc.

— „Stați măi!”, grăi unul dintre dinșii — „D’apoi dacă băiatul ăsta ne poate fi de folos!

— „Ce folos? — întreabă altul.

— „Așa-i! așa-i!” — strigară cu toții.

Întrebară dar pe Ioanea și Ioanea le spuse, eară ei afară din seamă se bucurară, când înteleseră, că Ioanea într’adevăr e al șaptelea între șapte.

Era anume, că tâlharii au fost prins de veste, că împăratul a căpătat o grozăvie de bani tot în aur dela un neguțător, care i-a fost dator de multă vreme, și ar fi dorit foarte omenii răi să fure această comoară. Împăratul a fost pus-o însă într’o vistierie cu șapte uși ferecate, fiind pe fie care ușa câte șapte lăcate împărătești făcute cu multă iscusință, pentru ca nimeni să nu poată intra. Era adecă treabă împărătească și chibzuită cu multă socoteală! S’au dus dar tâlharii la o vrăjitoare ca să le dea învățătură și farmec puternic spre a putea trece peste lăcatele împărătești și prin ușile ferecate. Și vrăjitoarea le-a fost spus, că acele lăcate numai cu iarba fiarelor se pot deschide, o iarbă, pe care numai al șaptelea între șapte, fiind încă copil nevinovat, o poate găsi strălucind pe câmpul întins în zorile de zi printre celelalte ierburi. Cine are iarba asta, își taie degetul și o pune în tăietură lăsând-o până la tămăduire, ca să rămâie în deget. Apoi pe ori ce fier ar pune acest deget, fierul, fie lacăt, fie zăvor, lant și orice tărie, se supune și se desface.

Pentru tâlhari asemenea iarbă nu e numai ca’ășa... ceva ca să fie. E lucru mare și de mare preț. Ei ospătară deci pe Ioanea și îi făcură

pat moale, ca să poată dormi bine. Ii spuseră însă, că-l vor ucide, dacă nu le va găsi iarba fiarelor. Bietul de Ioanea toată noaptea se visa căutând firul de iarbă.

În crepetul zorilor tâlharii treziră pe Ioanea și îl trimiseră la căutat de fir de iarbă.

Ioanea se puse în patru picioare și cum privi îndelungul poienii peste firele de ierburi, îndată văzu pe una strălucind. Asta era care era. Tocmai iarba fiarelor. Era între tâlhari unul chior de un ochiu. Acesta a fost închis în temnițele împărătești și a fugit cu fiare cu tot. Lanțul i-a fost pilit în urmă, dar cătușile erau de un fier anume împărătesc, pe care foc nu-l topește și pilă nu-l zgărie. Ioanea puse firul pe cătușă și... ținc!... cătușa căzu deschisă la pământ.

— „Aha! noroc să ai, nepoate, că mă scăpași de o greutate!” grăi tâlharul și era foarte îmbucurat, când îi venia să grăiască asemenea cuvinte.

Când însă căpitanul luă firul de iarbă de la Ioanea, pentru ca să deschidă și cealaltă cătușă, în zadar se trudi, căci firul nu i se mai-supuse. Vrăjitoarea nu le-a spus că firul numai aceluia se supune, căruia ursitele i-au făcut parte să-l găsească.

Și au văzut tâlharii, că nu e folos de iarba fiarelor și după ce au văzut, grozav s'au mâniat. eară după ce s'au mâniat, au ridicat cuțitele și săbiile ascuțite, ca să ucidă pe Ioanea.

— „Stați!” — strigă chiorul. — „Ați zis, că nu-l ucidem, dacă ne va găsi iarba. A găsit-o. Ca oameni de vorbă să nu-l ucidem!”

Nici nu l-au ucis, deoarece tâlharii sunt oameni de vorbă; bine, rău, precum au zis, ei fac. Fiind însă, că se temeau că Ioanea îi va spune

oamenilor, au găsit altă cale spre a scăpa de el. Ce și cum au făcut? — Au luat pe Ioanea și i-au pus în butoiul desfundat, apoi au înfundat butoiul, au bătut cercurile de fier pe el și s'au dus. — Rău, foarte rău a fost să facă ast-fel!

Așa a ajuns Ioanea dela bine la rău și dela rău la tot mai rău, până ce'l vedem înfundat într'un butoiu de vin... Ce să mai zic de el?... Ei, bine!... înfundat într'un butoiu... aici se sfârșește... Ioanea începui să plângă, să se vaite și tot să strige până ce îl auziră lupii flămânzi și grăbiră crezând că îl vor putea mânca...

Hei! Dar să se lingă pe bot! Ioanea era ascuns în butoiu. Indată ce simți că lupii sunt aproape, el puse ochiul la gaura butoiului și privi afară, apoi rămase tăcut.

Lupii au fost dat de rămășițele bouului și se băteau hălăoși asupra ciolanelor. Unul dintre ei, care era mai mare și mai mânios, apucă un ciolan și se puse cu el tocmai lângă butoiul, în care era Ioanea... Ioanea nici nu cuteza să răsuflă. Indată vede, că coada flocoasă a lupului intră pe gaură în butoiu Ioanea se sperie.

Coadă intră mai adânc... Ioanea se îngrozește. În sfârșit lupul se hârgește odată, dă îndărăt, coada intră de tot, încât atinge nasul lui Ioanea. Acum nu e bine!

Ioanea tresare înspăimântat, în spaima sa apucă cu amândouă mâinile coda lupului și ține de ea cu toată puterea... lupul se sperie și el și o încaeră la fugă, trăgând butoiul după sine... Și apoi să vezi lucru minunat! Hodoronc... tronc... dă de copaci... dă de deal... dă la vale... lupul fuge... butoiul după el... Ioanea ține de coadă și merge, încât, e minune să-i vezi... Odată hodoronc... tronc... butoiul se isbește de un perete și

se sîăramă doagă... doagă... lupul fuge mai departe, eară Ioanea se trezește acasă țiind cu amîndoaue mînile de coada lupului, care s'a fost rupt din rădăcină. Așa a pățit-o Ioanea mamei.

Cine-o știe mai departe, mai departe să o spună.

BAET SARAC.

BĂET SĂRAC

A fost ce-a fost, dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povesti.

A fost odată o văduvă săracă de nici muștele nu stăteau la casa ei, și văduva asta avea doi copii, un băet și o fată, băetul băet inimos de scoate limbile din gura șarpelui, eară fata așa de frumoasă, încât feciorii de împărat și feți frumoșii de toate neamurile așteptau cu nerăbdare să-i vie anii, pentru ca să se ducă să o petească.

Când fata împlinî vîrsta de șase-spre-zece ani, se 'ntîmplă și cu ea ce se întîmplă cu toate fetele frumoase și venî un zmeu de o răpi și o duse departe pe cel'alt tărâm.

De aici înainte văduva ținea la băetul ei de o sută și de o miie de ori mai mult decît mai nainte, fiind-că era singurul ei copil și singura bucurie ce-i mai rămăsese în lumea asta; ea-l păzia cum îți păzești lumina ochilor și nu l-ar fi lăsat să se depărteze nici măcar un paș dela dînsa. Inșă ori cît se bucura de dînsul, era nemîngăiată și mereu tristă, fiindcă de! băet e

băetul, dar și fata e fată, mai ales când e frumoasă.

Văzând întristarea maicii sale, băetul strângea mereu la putere în inimă și aștepta numărând zilele, ca să se facă mare, pentru ca să iee lumea în cap și să se ducă să-și caute surioara rumeioara pe drumuri neumblate și cu spini presărate.

Implinind vârsta de opt-spre-zece ani, el își făcù opinci de vițel cu talpa de oțel, se duse la maică-sa și-i grăi:

— Maică! eu nu mai am loc de odihnă, nici ceas de tignă câtă vreme te văd pe tine așa de tristă și de perită, dusă mereu cu gândul la soră-mea; m'am hotărît să plec în lume și să nu mă mai întorc decât cu veste dela dînsa. Oî găsi-o, n'oi găsi-o, am cel puțin un gând de nădejde, pe care ți-l las și ție, ca să te mîngăi cu el.

Auzind niște vorbe ca aceste, văduva își călcă pe inimă, își călcă și nu prea, și-i răspunse:

„Bine, fătul meu, copilul meu: fă cum te poartă gândul și inima, și dacă te-i întoarce, o să te mai văd, și dacă nu te-i întoarce, n'o să te plâng, fiindcă lungă-i calea, în care pleci, și ori cât ai sta, tot mai rămâne nădejdea, că te-i întoarce.

Grăind aceste, ea îi făcù trei azime cu laptele ei, una de făină, alta de tărâțe și a treia de cenușă din vatra casei. Băetul puse azimele în traistă, luă ziua bună dela maică sa și plecă în lume ca un băet sărac, pentru care toate căile sunt de-o potrivă de lungi, toate drumurile de o potrivă de largi și care nu știe în cotro să o iee.

El se opri la portiță, privi odată la răsărit, apoi la apus, la miază-noapte și la miază-zi, luă după aceea un pumn de prav de sub pragul ușii și-l aruncă în vânt: încotro duse vântul pulberea ușoară, într'acolo își croi și el calea.

Și se duse Băet Sărac, se duse, mereu se duse, merse, mereu merse, mai departe și tot mai departe prin țări multe și bogate, până ce nu ajunse la un pustiu, pe care nici iarba nu crește, nici apa nu izvorește. Acolo el se opri și scoase cele trei azime din traistă.

El începui pe cea de făină, fiindcă asta era cea mai frumoasă.

Și cum îmbuca, puterea-i creștea și setea i se stâmpăra.

Și ear se duse Băet Sărac și tot se duse peste pustiul cel întins zi de vară până'n seară, cale lungă să s'ajungă, până ce nu sosi la un codru mare, mare cât pustiul, peste care trecuse, și des și întunecat și părăsit chiar și de vânturi.

Intrând în codrul ăsta, el zări la tulpina unui copac o babă bătrână, gârbovă și sbârcită la față.

Băet Sărac, care de atâta pustie de vreme nu văzuse față de om și nu auzise graiu pământesc, se bucură acum și grăi vesel:

— Noroc bun! maică, dar cum și ce mai faci pe aici prin pustiul ăsta de codru?

„Bună să-ți fie vorba, — îi răspunse baba gemând. — Eacă și eu, ca vai de mine, cu bătrânețele mele. Am venit să mă duc și acu nu mai pot merge, fiindcă nu mă mai țin picioarele.

Auzind aceste, lui Băet Sărac i se fucă milă de babă și se apropiă de dînsa și o întrebă de unde vine și unde merge și în ce treabă umblă. El nu știa, biet, că asta e chiar mama pădurii,

care se ține la marginea codrului și le iese în cale celor ce rătăcesc prin aceste locuri pustii, ca să-i înomească cu vorbe și să-i piardă. Văzând-o așa de slăbănoagă, el își aduse aminte de cele trei azime și, par'că era să se întoarcă numai decât mâne acasă, se gândi să-și împartă merindea cu ea, ca doară va mai prinde la putere.

„Îți mulțumesc, îi răspunse mama pădurii, care avea alt gând cu el, dar vezi, că n'am dinți cu ce să-ți amestec azima uscată. Dacă vrei să-ți faci o pomană cu mine, ia-mă în spinare și mă du, că nu stau decât aci prin apropiere.

— Ia gustă numai, grăi băetul, care voia să-și arăte toată bunătatea inimii, să vezi, că numai foamea te-a făcut să rămâi leșinată, și dacă nu te ajuți cu asta, te duc precum ai cerut.

Când mama pădurii văzu azima cea de făină albă, ea începui să o privească cu poftă: așa era de nu știu cum, încât nici chiar numai pădurii nu se putea stăpâni să nu îmbrace odată din ea.

Și cum îmbruca, inima i se îmblânzia. După ce îmbugă de trei ori, ea se simți om ca toți oamenii, cu inima dreaptă și cu sufletul milos.

„Află, fățul meu, îi zise ea, că eu sunt mama pădurii și că te știu prea bine cine ești și de unde vii și 'n ce cale ai plecat.

Mare treabă e asta, mare lucru ti-ai pus de gând, fiindcă soră-ta se află tocmai pe cellalt tărâm, unde om pământean nu poate să străbată decât numai într'un singur chip.

— Și care-i acela? întrebă cu nerăbdare Băet Sărac.

Mama pădurii se uită cu induiosare la el.

„Nu te sfătuesc să te apuci de asta, îi zise ea, fiindcă ar fi pagubă de tinărețele tale. Dar cine

știe, poate că vei fi având noroc. Te văd că ești bun la inimă, și omul cu inimă bună multe poate să scoată la capăt, apoi te știi, că n-ai odihnă până ce nu vei da de dînsa. Să știi dar, că departe de aici, după ce vei mai fi trecut încă șase codri și șase pustiuri, la marginea codrului de al șaptelea, care se întinde tocmai pe marginea tărâmului ăstuia, se află o babă bo-soarcă și baba asta are o herghelie, ear în herghelie se află un cal năstrăvan, care te poate duce pe cel-lalt tărâm. Dar acest cal nu poate să-l capete decât acela, care știe să și-l aleagă din toată herghelia, după ce o va fi slujit pe baba aceea un an de zile.

Atât îi trebuia lui Băet Sărac. El nu mai perdă timpul: îi mulțumî babei pentru deslușire și plecă drept înainte prin codrul cel des, fiindcă-i era lungă calea și trebuia să se grăbească.

Și se ducea Băet Sărac cum se duce omul cuprins de gândul bun și mergea, cum se merge, ca s'ajungă și să-i mai rămână și vreme de a se întoarce. Cât s'a dus și cât a mers, asta poate s'o știe ori și cine când se gîndește, cât a venit și cât a umblat, pentru ca să treacă un singur pustiu până la un singur codru.

Ear când puterile îl părăsiau, el îmbuca odată din azimă și cum îmbuca, puterea-i creștea.

Când era să iasă din codrul al șaselea, trecînd pe lângă un pârâu cu apă limpede, el văzu un vespoi sbătîndu-se în valurile apei și i se făcu milă de biata gînganie. El luă dar o creangă uscată și o ține cu un capăt în dreptul vespoiului, ca să se pună pe ea și să se ridice pe aripi.

Vespoiul ăsta era chiar matca vespilor din codrii aceia, și văzându-se scăpat prin bunăta-tea lui, îi sbură pe umăr și grăi:

„Ori-unde te-i duce, norocul să-ți fie tovarăș de drum. Ia scoate-mi, te rog, un păr de sub ari-pa dreaptă și-l păstrează bine, fiindcă mai știi de ce folos ți-ar putea fi, și când vei avea tre-buință de mine, scutură părul și am să viu la tine ori unde te-ai găsi pe fața pământului”.

Băet Sărac luă părul, îl puse bine și plecă mai departe.

Mai merse cât mai merse și sosi la un lac mare, ear la marginea lacului văzu un pește sbătându-se pe uscat. I se făcu milă de biata ființă, în care abia mai rămăsese un pic de re-suflare; luă dar peștele și-l aruncă în lac.

Peștele ăsta era chiar împăratul peștilor, cu solzii de petre scumpe și cu aripile de aur. El dete o raită prin lac, răsufă de câteva ori, ca să-și întrame puterile, apoi se întoarse la băet și grăi:

„Ori unde te-i duce, norocul să-ți fie tovarăș de drum. Ia scoate-mi, te rog, un solz de sub a-ri-pa cea dreaptă și-l păstrează bine, fiindcă mai știi de ce folos ți-ar putea fi, și când vei a-vea trebuință de mine, scutură solzul și am să viu la tine, ori unde te-ai găsi cât țin apele de pe fața pământului.

Băet Sărac luă solzul, îl puse bine și plecă mai departe.

Mai merse cât mai merse și, ajungând la pus-tiul de al șaptelea, unde earba nu crește și apa nu izvorește, el găsi în drumul său o cărtiță, pe care ziua o apucase pe drum și acum dibuia ca vai de ea prin întunerec și nu-și putea găsi ca-lea spre mușunoiul cu puii flămânzi, care nu

era decât la o săritură dela dînsa. I se făcu milă și de asta, o luă și o duse lângă mușunoiu.

„Ori unde te-i duce, îi răspunse și cărtița, norocul să-ți fie tovarăș de drum. Ia scoate-mi, te rog, o unghie dela piciorul drept și o păstrează bine, fiind-că mai știi de ce folos îți poate fi, și când vei avea trebuință de mine, sgărie pămîntul cu dînsă, și am să viu la tine, ori unde te-i găsi pe fața pămîntului“.

Băet Sărac luă unghia, o puse și pe asta bine și ear își urmă calea mai departe peste pustiul cel nesfârșit, spre codrul nevăzut dela marginea tărîmului acestuia.

Câte zile s'a dus și câte nopți a stat prin acest pustiu, asta numai bunul Dumnezeu o știe; destul că 'ntr'o bună dimineată, trezindu-se din somn, el a văzut departe, departe, par'că pe altă lume, o zare de lumină, cum ar fi bună oară un foc ce și-l fac ciobanii la gura stănei. Acolo era cuibarul fărmeătoarei celei cu herghelia de cai năstrăvani.

Mult s'a bucurat Băet Sărac când se văzu așa de aproape de sfârșitul lumii, și bucuria lui nu încetă decât a treia zi de cu seară, când sosi la casa fărmeătoarei.

Era, Doamne, în mijlocul pustiului, drept în preajma codrului pierdut în zarea amurgului, o câmpie întinsă, acoperită cu earbă verde și brasdată de scursorile isvoarelor cu apă limpede, ear în mijlocul câmpiei se ridicau o mulțime de țepe înalte și 'n fie care țepă era câte o capătină de om; coșba fărmeătoarei se afla tocmai la mijloc, între țepe, cu un plop înalt înainta ei, și cu două săcii, sădite una la dreapta, și alta la stînga colibeii.

Care va să zică drept avea mama pădurii; aici nu mergeau trebile pe glumite.

Băet Sărac își luă inima în dinți și se apropiă ca să intre în colibă ce părea pustie în mijlocul pustiului.

Baba ședea în tinda casei pe un scaun cu trei picioare, înalt și răsghiat, ear înaintea ei era o căldare mare pe niște pirostii mari puse deasupra unui foc mare, care ardea fără ca să facă fum, în mână baba ținea fluerul dela piciorul unui uriaș, cu care amesteca farmecile din căldare. Când Băet Sărac îi zise bună seara, ea îl privi lung de sus până jos, apoi grăi:

„Bine ai venit, voinice. De mult te aștept, fiind-că de mult îmi ține căldarea asta și-mi spune mereu, că ai pornit pe drum ca să vii la mine“.

Băet Sărac se bucură prea mult de buna primire, fiindcă baba nu-i părea de loc a scârbă, ci îl privia cu dragoste și-i grăia cu glas de blândete. Se bucura și ea, c'a mai putut să pue mâna pe un om, de oarece împrejmuirea de țepe cu căpățini de om o apăra de ielele, care nu puteau să străbată printre țepe și mai era încă o bucată, așa chip de vre-o trei căpățini încă neîmprejmuită.

După ce se tocmiră, ca Băet Sărac să păzească timp de un an de zile herghelia și să capete drept simbrie calul, pe care și-l va alege, ear dacă va pierde herghelia, să-și dea căpățina în mâna fărmeătoarei, baba bătù încă o țeapă în pământ, puse căciula voinicului în țeapă, apoi Băet Sărac mănca ceva, ca să nu iasă flămând cu herghelia la pășune.

În vreme ce băetul mănca, baba scoase iepele fătătoare în dosul colibei și începù să le bată cu

fluerul dela piciorul uriaşului, poruncindu-le ca nu cumva să bea peste noapte apă, nici să lase pe ceilalţi cai să bee, fiindcă apa din izvoarele de pe câmpia aceea avea darul de a te adormi şi baba voia ca herghelia să pască peste noapte.

Băet Sărac n'o ştia aceasta.

Eşind cu herghelia la păşune, el simţi ca-l apucă o sete de acele, care te goneşte să mergi de dimineată până seara, ca să dai de o picătură de apă; se puse dar lângă un izvor şi beu ca să şi stâmpere setea, şi cât beu, el şi adormi pe loc.

Când se trezi în amurgul zilei a doaua din somn, ia herghelai, dacă ai de unde; nu era ca'n palmă. N'ai decât să te gândeşti, că-i era căciula pusă în țeapă, pentru ca să înțelegi, cât de maer trebuia să-i fie desnădejduirae. Dar se uita şi se uita în toate părțile fără ca să vadă măcar o urmă de cal, şi zorile de zi se revărsau, şi el stătea ca vai de el ne mai știind în cotro s'o apuce. Acum el își aduse aminte de ajutorul, pe care-l dăduse vespoiului, şi se gândi, că vespoiul, sburând iute, ar putea să-i afle herghelia şi să-i aducă ştire despre ea; luă dar, părul cel de sub aripa vespoiului şi-l scutură. Cât te-ai gândi şi nu te-ai gândi, se auzi din toate părțile o bâzăitură, care creştea, mereu creştea de par'că era să se prăpădească lumea. Veniau, Doamne, tot vespi peste vespi, roiuri peste roiuri, cete mari, nori întregi de viespi, unii mai mari şi alții mai mici, toți gata să dea o raită împregiurul pământului şi să împlinească poruncile lui Băet Sărac.

„Să n'ai grijă, grăi matca vespilor, că dacă e pe fața pământului, ți-o aducem mai nainte de a se fi ivit soarele pe cer“.

După aceea ear se făcu tăcere împregiurul lui Băet Sărac, fiindcă vespîi sburară în toate părțile și se reslătiră pe fața pământului. Nu trecu mult, și eată că se ivi în depărtare un nor de prav, care venia în ruptul capului spre câmpia întinsă la mijlocul pustiului, și sbura herghelia gonită de vespîi țepoși, în cât se cutremura pământul sub copitele ei.

Băet Sărac le mulțumî vespilor pentru ajutor, apoi se întoarse cu herghelia acasă ca și când nu s'ar fi întîmplat nimic.

Baba se uită cam chiorîș la el, zise că e bine și începî să bată din nou iepele fătătoare, poruncindu-le să se ascundă la noapte mai bine.

Decuseară Băet Sărac nu voi să mănânce nimic, crezând că de mîncările fărmeacătoarei i s'a făcut noaptea trecută o sete așa de neastîmpărată, dar, ieșind cu herghelia la pășune, îndată ce văzu isvoarele cele limpezi, ear începu să-l ardă și să-l mistue setea și ori unde mergea apa se scurgea pe sub picioarele lui. În cele din urmă el nu se mai putî stăpîni, ci, puindu-și nădejdea în ajutorul viespilor, ear se puse lângă un isvor și cât beu, și adormi pe loc. Dar acum se trezi mai târziu decît noaptea trecută, fiindcă mai târziu adormise, mai târziu scutură părul luat de sub aripa vespoiului și mai târziu se iviră roiurile de vespî, ca să caute și să aducă herghelia.

Ce să vezi înse? Nu trecu mult, și eată că roiul cu roiul se întoarse, aducând fiecare știrea, că nu-i herghelia, că pe fața pământului nu se află, ci trebuie să se fi pripășit pe undeva prin fundul mării. Ear soarele era aproape de răsărit.

Băet Sărac luă dar solzul, îl scutură și deodată se ivi în isvorul dela picioarele lui o spu-

ză de peștișori, care umplură toate scursorile și începură să-l întrebe, ce dorește și care-i porunca. El le spuse ce-i și cum și deodată se puseră în mișcare toate apele, riuri, lacuri și mări, ear vespoi porniră spre termurii nemăsurate, ca în clipa, când va ieși herghelia gonită de pești coltoși, s'o apuce și s'o gonească mai departe.

Băet Sărac abia mai avu timp să-și adune herghelia și să se întoarcă acasă, când eată că resări și soarele.

Baba se uită necăjită la el, îi zise și astă dată că e bine și le dete iepelor fătătoare o bătae și mai strașnică, fiindcă anul era de trei zile și, dacă nici noaptea asta nu se ascundeau bine, voinicul putea să-și ceară simbria.

Asta o știa și Băet Sărac. Când ieși dar cu herghelia la pășune, el începă să mănânce din azimă și de câte ori îmbuca, puterea-i creștea și setea i se stâmpără, însă de câte ori vedea izvorul ori auzia scurgându-se apa peste petricele, ear i se făcea sete și așa mănăca toată azima cea de făină. Ar fi avut acum să se apuce de cea de tărite, însă nu se îndura de ea, fiindcă-i era lungă calea și se temea, ca nu cumva să rămâe fără merinde. El își puse dar și astă dată nădejdea în ajutorul viespilor și al peștilor, se puse lângă un izvor, și cât beu, și adormi pe loc.

Când se trezi, era ziuă ca ziua numai că soarele nu se vedea încă.

El scutură părul, dar vesprii veniră cu știrea, că herghelia nu-i pe fața pământului, scutură solzul, dar peștii îi spuseră că ea nu se află nici sub ape, luă dar în desnădejduirea lui unghia cărtiței și sgârie pământul cu ea.

Acum să vezi minune!

Vespii bâziiu în toate părțile, peștii scormoiau toate apele, ear cărțile începură să străbată prin pământ și să-l brăzdeze, încât erau par'că să-l facă fărîmă iărămită. Când cele d'ntâi raze ale soarelui atingeau vârful plopului de dinaintea colibii, herghelia trecea ca o ceață de năluci spre Băet Sărac; când voia să între în ape, o goniau peștii, când căuta să se ascundă în pământ, o alungau cărțile ghieroase și așa trebuia să meargă precum o mânau vespii îndârjiți.

Băet Sărac mulțami de ajutor și se întoarse tomai când soarele răsăria, la colibă.

Baba privi mânioasă la el și nu mai zise nimic.

Dar acum era acum.

Anul era împlinit, și Băet Sărac începui a se scărpină la ureche, fiindcă nu știa, pe care dintre caii din herghelie să și-l aleagă.

Așa o pate omul grăbit. Mama pădurii ar fi putut, poate, să-i-o spună și asta; numai dacă n'ar fi părăsit-o așa de în pripă.

Acum el porni la noroc. Ș'apoi se gândia, că ori cum ar nimeri, de pagubă tot nu rămâne, fiindcă ori și cum la cale lungă tot e mai bine călare decât pe jos, și-i văzuse caii babii în fugă și știa, că sunt cai, toți cai, nu măртоage. El trecu dar prin herghelie și cum trecu, dete de un mânz răpciugos, de care i se făcui milă, fiindcă-l vedea așa de negrijit, dar nu-i venia să-l iee tocmai pe ăsta. Inșă ori cât se sucia și se 'nvărtia, tot la ăsta se opria, fiindcă prea era milos de felul lui și își zicea, că dacă nu poate să facă vre-o treabă mare, își face cel puțin po-mană cu un biet de dobitoc.

— „Mai știi, își zise el, dacă-l piepteni, îl perii și-l țeșeli. te poimenești că iese cal bun din el”.

El alese dar pe acesta și se hotărî să mai fure, drept adaos, și traista: în care se aflau pieptenele, peria și țeșala, ca să aibă cu ce să-și grijească calul.

Baba se făcu verde-cățran când auzi, că și-l alege pe ăsta, fiindcă ăsta era ăla. Dar ce putea să-i facă? Trebuia să se tie de vorbă. Il mai sfătui să-și aleagă altul mai bun, îi mai spuse, că o să rămâe fără de el și că pentru slujbă bună i se cuvine simbrie bună, dar în cele din urmă i-l dete.

Însă baba tot babă bosoarcă era, și îndată ce Băet Sărac încălecă, luă ziua bună și plecă, ea se duse la căldarea cea mare, dete căldarea jos și încălecă pe pirostrii, apoi, prefăcându-și fața și făptura, plecă cu iuteala blăstemului în urma lui, ca să-l ajungă, să-l piardă și să-și iee calul.

Băet Sărac simți că vine în urma lui ce vine și începui să-i dee pîteni calului.

„Degeaba mă grăbești, îi răspunse calul, că noi tot nu putem să ne întrecem cu ea cîntă vreme nu vom fi ieșit din împărăția ei. Dar aruncă pieptenul în urma ta, ca să-i pui o pedecă în cale”.

Băet Sărac știa acum, c'a nimerit bine când a ales mînzul cel răpciugos. El scoase dar peptenele din traistă și-l aruncă în urma sa, ear din peptene se făcu un gard lung și înalt, peste care bosoarca nu putea să treacă, ci trebuia să-l ocolească și să peardă astfel din drum.

„Aruncă peria, grăi calul după ce simți din nou tropotul pirostriilor în apropierea sa.

Băet Sărac aruncă peria, și din ea se făcu un stuf des și întins, prin care baba nu putea să străbată decât gâfăind și cu chiu cu vai.

„Aruncă țesala, grăi calul de a treia oară. După ce aruncă țesala, Băet Sărac privi în urma sa și văzu o pădure de cuțite și de săbii, ea-ra pe baba opintindu-se a trece printre ele și sfâșiindu-se în bucăți mărunte măruntele.

Ajungând la codrul de al șaptelea, unde se sfârșia împărăția bosoarcei, mânzul cel răpciugos se scutură odată și pe nesimțite se prefăcu într'un frumos cal înaripat, cum nici mai nainte de aceea, nici după aceea n'a mai fost altul.

„Acum ține-te bine, îi zise calul, fiindcă am să te duc cum nu s'a mai dus voinic de pe țărâmul ăsta pe celalalt, căci am și eu o soră acolo și pe ea mă duc s'o caut”.

Băet Sărac era amețit de răpeziciunea, cu care trecea peste codru și se slobozia în urmă spre țărâmul celalalt prin o largă deschizătură dela celalaltă parte a codrului. Când își veni în fire, el se afla față 'n față cu calul său, care se scutură odată, acum de a doua oară, se prefăcu într'un făt frumos cu plete lungi și grăi:

„Ori unde te-i duce, norocul să-ti fie tovarăș de drum, că m'ai scăpat de farmecele, în care am fost cuprins de mama pădurii. Află, că eu sunt feciorul împăratului roșu și am pornit să caut pe sora mea, dar la marginea unui codru am găsit pe mama pădurii, care mi se plângea, că nu mai poate merge și m'a rugat s'o duc în spinare, ear după ce mi s'a făcut milă de ea și am primit să mă încalece, m'a prefăcut în cal și mi-a ursit, ca tot cal să rămăi până ce nu i se va face milă unui voinic de mine și nu mă va încăleca pentru ca să-l trec pe țărâmul ăsta.

unde earăși am să mă fac ce am fost”.

Grozav îi părea de bine lui Băet Sărac, fiindcă nu mai era singur. El luă azima cea de tărățe, o rupse în două și-i dăte jumătate din ea feciorului de împărat, ca să fie frați de cruce și amândoi purtați de același dor.

Feciorul de împărat gustă din azimă, și cum îmbuca, puterea-i creștea și dragostea i se înătărea.

Ei își spuseră fie care păteniile și plecară drept înainte.

Departe, departe, tocmai în fundul lumii de pe celalalt tărâm, se vedeau niște curți nalte și străucite: astea trebueau să fie curțile smeului.

Lumea de pe celalalt tărâm era frumoasă, încât să tot treci prin ea, plină de lumină, de verdeată, de flori, de pasări cu pene frumoase și de fiare blânde și vesele. Și în lumea asta omul nu îmbătrânia nici odată, ci rămânea mereu așa cum a intrat în ea, fiindcă nici nu erau zile, soarele nici nu răsărea, nici nu apunea, ci era mereu lumină venită așa din senin. Dar zmei nu se vedeau nicăiri și cei doi frați de cruce mergeau în calea lor nesupărați de nimeni.

După ce se duseră cât merge un om trei zile de-a rândul, ei sosiră la curtile cele frumoase și se opriră în fața lor, fiindcă erau frumoase, de tot frumoase, cu turnuri înalte, cu ziduri de peatră moale ca și catifeaua și acoperite cu leșpezi de zapadă uscată la soare.

Dar ele păreau deșerte și părăsite.

Băet Sărac și feciorul de împărat intrară, trecură prin toate casele cele pline de fel de fel de scumpeturi și, negăsind pe nimeni, ei deteră cu socoteală, că zmeul va fi ieșit la vânătoare

și se hotărîră să-l aștepte. Ei se mirau însă, că nu găsesc surorile lor aici.

Intinzându-se fie care pe câte un divan de cele frumoase, ei se deteră la odihnă când deodată tresăriră amândoi și rămaseră uimiți de ceea ce auziau.

Era, Doamne, o cântare duioasă de mișca și pietrele și te simțiai ca'n altă lume când o auziai, și era un glas de femei.

Băet Sărac și feciorul de împărat nu prea ascultară mult, ci săriră în picioare și grăbiră într'acolo, de unde le venia cântarea.

Eată ce văzură:

La o parte a curților era un turn de sticlă, ear în turn ședea o fată și torcea și cânta și plângea, ear lacrămile ei, cum cădeau pe dată în mărgăritare se prefăceau. Și era așa de frumoasă fata asta, încât doi oameni dac'ar fi fost pe lume, ei s'ar fi omorît pentru dînsa. Și cum o văzură, cei doi feți frumoși remaseră neclintii și privind cu dor la dînsa, ear fata încetă de a mai toarce, de a mai cânta și de a mai plânge și privi cu mirare la dînsii.

Dar asta nu era sora nici unuia dintre dînsii, și cum te pomenști, că e omul. Băet Sărac credea, că e sora feciorului de împărat, și feciorul de împărat, că e sora lui Băet Sărac.

— Eu rămân aici, grăi Băet Sărac, ear tu te du de scapă pe sora mea, ca să ți-o iei de nevastă.

„Ba eu rămân aici, îi răspunse feciorul de împărat, și tu te du de scapă pe soră-mea, fiindcă eu am s'o iau pe asta de nevastă”.

Acum era acum. Înțelegând, că fata cea frumoasă nu-i este soră nici unuia dintre dînsii,

feți frumoșii puseră mâna pe săbii, gata de a se tăia cu ele cum se tae oamenii când ajung la împărțeală.

— „Ia stați, grăi fata cea frumoasă, — și nu vă pripiti. Cercetați mai cu dinadins, ca să vedeți, dacă sunt ceea ce vă par voaue ori nu sunt decât o părere. Eu sunt fata fără de trup, care nu voi căpăta trup în astă lume decât în ziua, când zmeul mă va fi răpit de pe celalalt tărâm. Cum mă vedeți acum, așa voi fi, voi toarce, voi cânta și voi plânge atunci, căci îmi voi aduce aminte de maică-mea, care toarce, cântă și plânge, și așa torc și cântă și plâng surorile voastre, care au fost răpite de cei doi frați mai mari ai zmeului ce stăpânește curțile astea“. Auzind acestea, feți frumoșii voră să plece, pentru ca să nu-și mai piardă vremea pe drum.

— „Stați și nu vă pripiti,—le zise ear fata cea fără de trup.—Nu cumva socotiți, că-i veți birui pe zmei așa numai mergând și venind? Mare treabă vă așteaptă! Pe mine m'a pus zmeoai-ca cea bătrână aici, ca să țin mereu aprinsă pofta feciorului ei celui mai tânăr, fiindcă este dat, ca toți trei feciorii să-și facă nunta deodată și cei doi frați mai mari le țin pe surorile voastre, dar nu-și pot face nunta cu ele decât după-ce fratele lor cel mai tânăr mă va fi răpit pe mine. De câte ori se întoarce dela vânătoare, el se oprește acolo, unde stați voi acum, se uită cu dor și însetare la mine, apoi își gătește armele și-și hrănește calul cu jăratec, dar tot nu poate să plece, fiindcă nu mi-au venit încă zilele. Rămâneți dar aici, ca să-l biruiți, pentru ca nu cumva, pe când voi umblați în drumuri, el să mă răpească și să sosiți prea târziu la surorile voastre. Dar băgați de seamă. — le mai

zise ea, — că afară de curtea lui nu-l puteţi birui, fiindcă e nevăzut. De aceea, când se întoarce acasă, el îşi aruncă buzduganul cu atâta putere în poartă, încât pământul se cutremură şi zidurile se surpă, îngropând de vii pe oamenii pămanţeni ce s'ar fi aflând între ele. Dacă simţiţi dar în voi destulă putere, ca să tineţi porţile în ţiţini, încât ele să nu se sgăţie, când el va arunca buzduganul în ele, rămâneţi, altfel duceţi-vă în ştirea Domnului, că e pagubă de tineretele voastre.

Băet Sărac şi feciorul de împărat se ultară unul la altul, înţeleseră, că aşa trebuie să fie, şi hotărîră să rămăe.

În vreme-ce Băet Sărac se duse la porţi, ca să le țină, feciorul de împărat îşi scoase sabia şi-l aştepta pe zmeu în mijlocul curţii. Se înţelege, asta nu era glumă. Nu trecu mult şi deodată — sbâng! — se isbi buzduganul în porţile ferecate, încât credeai că are să se prăpădească lumea.

Băet Sărac simţi, că i se rup baerile inimii de greutatea cea-mare şi că zidurile s'au mişcat din temelii şi sunt gata să se surpe, dar el le ţinea din ţiţinile porţii.

Văzând că curţile nu se surpă, zmeul se opri cam uimit în loc.

„Ce-i asta? zise el. Tare am slăbit de ieri până astăzi.

Nici nu visa ce-l aşteaptă.

Deschizând apoi cam cu anevoea porta, el nu-l băgă de seamă pe Băet Sărac, ci înaintă drept spre feciorul de împărat, care stătea cu inima în dinţi la mijlocul curţii fiindcă, de zmeul e zmeu, ear nu lele cu cătrîntă.

— Și să nu mai lungim vorba: știm noi acum ce se întâmplă când zmeii dau iată cu feciorii de împărați. Se încinseră la luptă. Însă voinic era feciorul de împărat, dar și zmeul era cel mai tânăr între frații săi. Se tăiară cât să tăiară în săbii, ear după ce văzură că așa nu se pot birui unul pe altul, se apucară la trântă, în vreme ce Băet Sărac se opintea să țină curțile, ca să nu se surpe în capul lor.

Când văzu Băet Sărac, că-i slăbesc puterile și că nici unul pe celalalt, el strigă tare:

— Strânge-l și-l umflă! cu nu mai pot!

Atunci feciorul de împărat îl strînse odată pe zmeu cum se strânge, își adună toate puterile și-l trânti la pământ de-i pârăiră oasele și rămase amețit, apoi nici una, nici alta, o luă la fugă și ieși pe poarta pe jumătate deschisă, strigând și pe Băet Sărac după dînsul. Zidurile se surpară și curțile cele mari și frumoase căzură prăbușite peste zmeu de-l îngropară cum am zice de viu. Nu mai rămase decât turnul cel de sticlă, care stătea acum deșert și părăsit, fiindcă fata cea fără de trup perise din el în clipa, când nu mai era cine s'o răpească de pe celalalt tărâm. Băet Sărac și feciorul de împărat mulțumiră lui Dumnezeu c'au putut pune treaba asta la cale și plecară mai departe și se duseră, tot se duseră, până ce nu ajunseră la curțile celui mijlociu dintre zmei.

Încă departe vedeau turnul cel de sticlă și auziau cântecul cel de jale, ear inima lui Băet Sărac bătea mai tare și tot mai tare, fiindcă din ce se apropia, tot mai bine își aducea aminte de glasul surorii sale.

Cât ajunseră la curțile cele mari și frumoase, ei intrară, și cât văzură fata cea din turnul de

sticlă, amândoi se răpeziră, ca să spargă turnul și s'o apuce în brațe.

Dar lucrurile nu mergeau așa.

Fata din turnul de sticlă, care era în adevăr sora lui Băet Sărac, privi cu mirare la dînsii, ear când Băet Sărac îi spuse că a venit s'o scape din ghiarele zmeului, ea îi răspunse că nu-l cunoaște și că fratele ei nu seamănă cu el nici la chip, nici la făptură.

Mare era întristarea lui Băet Sărac când văzû că sora-sa nici nu vrea să știe de dînsul, care a umblat prin atâte pustii și a trecut prin atâte primejdii, ca să străbată până la dînsa, dar încă mai mare i se făcû întristarea, când ea începû a se plînge, ea se usucă de dorul zmeului, care vine în fie care zi de o privește tot cu dor nesecat, o amână de pe o zi pe altă și nu se cunună cu ea.

Dar de Băet Sărac calea-valea, căci lui ea nu-i era decăt soră; feciorul de împărat însă, când văzû fata și-i auzî glasul și-i înțelese tragerea de inimă pentru zmeu, se făcû nu știu cum, mânjos mare minune.

„Ei! apoi, dacă nu vrei să vii, te-om lua cu sila! zise el, gata să iee toată curtea 'n spinare și să plece cu ea pe celalalt tărâm.

— Mai domol, grăi fata, că, dacă e vorba, n'am decăt să scot un cuju din peretele ăsta de sticlă și se surpă curtile în capul vostru. Mi-e milă însă de tinerețele voastre, și vă sfătuesc să nu prea stați mult pe aici, că vă pomeniți cu logodnicul meu și n'are cine să vă bocească.

Băet Sărac scoase acum azima cea de cenușă din traistă și grăi:

„Soro! ia gustă din azima asta și mai zi, că nu-ți sunt frate.

Ea întinse mâna și zidurile de sticlă se desfăcură, ear după ce luă azima și gustă din ea, simți că e făcută cu laptele mamei sale și o cuprinse un dor de casă, încât să-i plângi de milă.

— „Haideți! zise ea grăbită, să fugim, că de ne găsește aici, vai și amar de capul vostru“.

Băet Sărac o cuprinse în brațe și o sărută, fiindcă îi era soră, ear feciorul de împărat o îmbrățișă și sărută și el, fiindcă de! era și el frate de cruce cu Băet Sărac.

Dup' aceea luară înțelegere să facă și cu zmeul ăsta ceea ce făcuseră cu fratele lui, mai așteptară cât mai așteptară, îl primiră pe zmeu cum se cuvine, îl răpuseră și, mulțumind ear lui Dumnezeu c'au pus-o și asta la cale, plecără mai departe, ca să scape și pe fata cea de împărat.

Acum era însă acum! Fata de împărat odată cu capul nu voia să fie scăpată de dînsii, ear feciorul de împărat n'avea nimic la dînsul, nici un semn, după care sora sa să-l poată cunoaște de frate al ei.

Degeaba-i spunea Băet Sărac, că dacă nu vine de voe bună, o vor lua cu silă, căci ea punea mâna pe euiul cel primejdios și nu era chip s'o îmblânzești.

Care va să zică, își făceau de cap, dacă-l așteptau pe zmeu în curțe, fiindcă doi erau, nu mai, doi inși, și dacă unul ținea curțile din țitinele porții și altul îl aștepta pe zmeu în mijlocul curții, nu mai era cine să-i apere de cuiul cu pricina.

„Las pe mine, grăi Băet Sărac, care, de când văzuse pe fata cea de împărat, se făcuse de tot, nu știu cum, mănios, mare minune.

Ori eu pe el, ori el pe mine!

Cum se vede, el luase hotărîrea de a se prinde la luptă cu zmeul chiar în câmp deschis, unde nu poate să-l vadă, lucru ne mai pomenit decînd feți frumoși se bat cu puii de zmei, fiindcă e greu să-l biruești pe un zmeu, dar să-l biruești chiar pe nevăzute, la asta nu s'a gândit încă nimeni.

Feciorul de împărat și cu sora lui Băet Sărac se ascuseră într'un șant de lângă curți, ca să nu-i vadă zmeul, ear Băet Sărac se puse tot ca pînă acum în poartă și aștepta să-și arunce zmeul buzduganul, pentru ca să fie silit a se apropia de dînsul, căci, ne mai avînd buzdugan, nu mai putea decît sau să se bată în săbii, sau să se prindă la trîntă.

Nici nu trecu mult și — sbîng! — se isbi buzduganul în porțile ferecate; dar nici Băet Sărac nu era motoflete, se isbi și el din cealaltă parte de ieși cu porți cu tot afară lăsând curtile să se surpe în urma lui.

„Eși dacă ești viteaz, la fața de masă!” strigă el apoi, crezînd, că zmeul va răspunde ceva, ca să se dee de gol.

Dar zmeul simția că și-a dat de om și nici nu gîndia să vorbească, și se apropiă pe nevăzute și scoase sabia și dete odată drept spre capul lui Băet Sărac, ca să i-l răteze, și cum îl lovi, îi rupse falca în două.

Asta-l durea pe Băet Sărac, dar tot îi părea bine fiindcă știa acum, pe unde să-și caute vrăjmașul. El se repezi dar într'acolo, de unde venise lovitura cea grea, și dete, și simți c'a nimerit în carne și ear dete și ear simți c'a nimerit și așa dete de cîteva ori iute și mărunt ducându-l pe zmeu în vârful săbiei. Insa deo-

dată simți, că nu mai nimereste, că zmeul ear i-a scăpat din sabie, și rămase pitit ca omul, care nu știe, de unde are să-i vie lovitura.

Zmeul dete încă odată drept spre capul lui Băet Sărac și, cum dete, îi tăie urechea de la dreapta.

„O să mă ții minte!” strigă Băet Sărac și se răpezi din nou asupra lui. Însă cum puterile îi erau slăbite și nu-l lovia decât mai rar și-l scăpă peste puțin.

Fata de împărat privia la lupta lor de sus, din turnul rămas întreg, și cum privia, se minuna de vitejia lui Băet Sărac, eară acum, când văzû, că zmeul măsoară a treia lovitură spre capul lui Băet Sărac, ea strigă:

— Dragă voinicele, dă-te la dreapta și scuipă de trei ori, că ai să-l vezi cu ochii”.

Auzind aceste, Băet Sărac se simți pe de-o sută și de o mie de ori mai tare de cum fusese, și cum se dete la dreapta, și cum scuipă, și cum îl văzû pe zmeu, se răpezi asupra lui și-l cuprinse în brațe și-l strânse de-i fărămă oa-sele și-l aruncă mort curat cât colo.

Dup' aceea feciorul de împărat și Băet Sărac nu mai perdură vremea, ci se gătiră de drum. Fata de împărat îl sărută pe Băet Sărac, și urechea și falca i se făcû la loc de era mai frumos de cum fusese, apoi Băet Sărac și feciorul de împărat se duseră la grajdurile zmeului, care se aflau sub temelia curților surpate, luă fiește-care câte un cal năsdравan, încălecară, își luă fiecare mireasa și plecară acasă.

Împăratul roșu, om dac' ar fi fost, s'ar fi bucurat, dar împărat ce era, el își împărți împărătia în două; dete o parte fiului său, ear cealalta ginere-său, apoi Băet Sărac se duse de

înăi aduse și pe maica-sa cea săracă, și după ce
veni și ea, se făcu, Doamne, o nuntă, de care
oamenii tot povestesc cât va fi lumea și do-
yeacul.

Ear cu încălecai pe-o șea și vi-o spusei așa.

STAN BOLOVAN
(Variantă).

STAN BOLOVAN

A fost ce a fost; dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povesti.

În marginea satului, pe unde boii sătenilor răstoarnă portița și porcii vecinilor sapă sub garduri, era odată o casă, în casa asta locuia un om, omul avea o muiere, eară muierea era tristă toată ziua.

„Muiere dragă, ce gând te muștră de ești tot ca mugurul brumat în raza soarelui? — întreba soțul într'o zi. — Ai ce-ți trebuie: fii dar veselă ca altă lume!”

„Dă-mi pace; nu mă mai întreba!” răspunse nevasta, apoi căzu mai tristă decât cum a fost.

A întrebat bărbatul încă odată, adecă a doua oară și tot așa răspuns a primit dela muierea sa. Numai când a făcut întrebarea în rândul al treilea, muierea a răspuns mai plin și mai lat.

„Ei! — zise ea. — dar ce-ți bagi capul în ne-caz? Dacă vei ști, și tu vei fi trist ca mine. Mai bine să nu-ți spun.”

Dar nu este așa făcut omul. Tocmai când îi zici să șeadă, dorul de ducă îl prinde mai tare.

Stan abia acum voia cum se cade, a ști ce e și cum prin gândul nevestei sale.

„Apoi dacă vrei să știi, ți-o spun. — zise nevasta. — Nu-i noroc, bărbate, nu-i noroc pe casă“.

„Nu-i frumoasă vaca? pominii nu-s ca stupul? hoida nu e mănoasă? — întrebă Stan — Zici o vorbă slabă când te plângi de rele“.

„Dar n'ai copii, bărbate“.

Astă vorbă a priceput-o și nu e bine când omul pricepe vorba. De aci înainte în casa din marginea satului era un om trist și o muiere tristă. Eară triști erau pentru că Dumnezeu nu li-a dăruit copii. Și când îl vedea trist pe dînsul, și ea se făcea mai tristă, și cu cât mai tristă era ea, cu atât mai tare se întrista el.

Așa a mers asta multă vreme.

Pe la toate bisericile au dat slujbe și rugăciuni; pe la toate vrăjitorile au făcut întrebare: dar nu venia darul de la Dumnezeu!

Intr'o zi, Domnul nostru Iisus Cristos, aflându-se în călătoria sa pe pământ, zise: „Bună dimineată“ la pragul lui Stan. Era cu apostolul St. Petru, și cu mare bucurie au fost primiți oamenii buni la casa lui Stan și cu cele mai bune bucate hrăniți, eară vorbele bune nu lipsiau atât dela Stan, cât și dela nevastă.

Cristos a văzut, că sunt oameni buni: și când a luat desagii să plece, întrebă pe Stan ce dorește, pentru că să facă să i se îplinească trei dorințe, pe care le-ar avea.

„Dă-mi, Doamne, copii!“ răspunse Stan.

„Ce să-ți dau încă?“

„Copii îmi dă, Doamne!“

„Bagă de seamă, îi zise Domnul, că vor fi mulți. Ai tu, cu ce să-iții?“

„Dă-mi, Doamne, și nu mai întreba mai departe!”

Cristos plecă cu St. Petru, eară Stan îi petrecu până în drumul de țară, ca nu cumva să peardă calea și să rătăcească printre holde și păduri.

Când Stan sosi acasă, își află casa, curtea și grădina plină de copii. Toți cu toții la olaltă nici mai mult, nici mai puțin decât o sută. Și nici unul nu era mai mare decât celalalt, ci care de care mai mic, care de care mai bătaș și mai mare 'n gură. Eară Dumnezeu a fost lăsat ca Stan să simtă și să știe, cum că toți sunt ai lui.

„Doamne, că mulți sunt, Doamne!” striga el stând în mijlocul lor.

„Dar nu prea mulți, bărbate!” zise muierea aducând și ea o grămadă cu sine.

Și apoi fost-au și s'au făcut zile cum n'au mai fost decât la omul cu o sută de copii.

Casa și satul erau pline de „tata” și „mama”, lumea plină de bucurie.

Dar nu tocmai atât de scurtă e povestea cu copiii. — La mult necaz multă bucurie, și mult necaz la multă bucurie. — Când peste câteva zile copii au început să strige: Tată! mi-e foame! Stan a început să se mai scarpine în cap. Nu-i păreau prea mulți copiii, căci bun e darul cât de mare: erau înse hambarele prea mici. A fost slăbit vaca și în câmp a fost secat mana.

„Auzi tu, babă, grăi Stan într-o zi, mie-mi pare că tocmai mare potriveală nu este în treaba noastră. Dacă bunul Dumnezeu ne-a dat atâți copii, să fi făcut măcar lucru deplin și să ne fi dat și hrană pentru dînsii”.

„Cată, bărbate — îi răspunse muierea: — cine știe, unde a îi ascunsă. Dumnezeu nici când nu face un lucru numai pe jumătate”.

Stan plecă în lume, ca să caute darul lui Dumnezeu. Își puse tare în gând, ca să nu se întoarcă acasă, până ce nu va veni încărcat de hrană pentru copii.

Ei! dar calea flămânzilor este cea mai lungă. Numai cu una, cu două, hrana pentru o sută de copii hărăburi nu se câștigă. Stan s'a dus, s'a dus, s'a dus până ce i s'au ros tălpile, fără ca să fi dat de vre un lucru priincios. Când acumina era aproape de marginea lumii, unde ce este se amestecă cu ce nu este, zări în depărtare, pe un câmp întins ca o plăcintă mare o stână. Lângă stână erau șapte păcurari.*) eară în stână odihnia la umbră o turmă de oi.

„Dă-mi, Doamne, noroc!” grăi Stan și plecă spre stână, pentruca să vadă, dacă cu chip și chibzuială nu s'ar putea face vr'o treabă.

Din vorbă 'n vorbă, Stan înțelese că nici aici nu este mai multă nădejde decât pe unde a fost umblat. Era anume, cum că în fie-care zi, tocmai la miezul nopții, venia un zmeu mânios și lua un berbec, o oae și un miel din turmă, adică tot câte trei capete.

Eară laptele dela șapte zeci și șapte mioare îl ducea la zmeoaca cea bătrână, ca să se scalde în el și să întinerească... Și necăjiți erau păcurarii și cu amarnice vorbe se plângeau. — Adică Stan văzu că de aici tocmai încărcat nu va merge la copii.

Hei! dar nu e lucru mai puternic decât acela, când îți știi copii flămânzi acasă. Stan zări un gând în capul său și grăi în vorbă cutezată:

*) Pacurari în dia'lectul Transilvănean înseamnă păstor, cioban.

„Ș'apoi ce-mi dați voi, dacă eu vă scap de zmeul cel hămisit?”

„Trei sunt berbecii, unul al tău, dela oi tot a treia, eară din miei unul ție, doi noaue”, răspunseră păcurarii.

„Bună socoteală! gândi Stan, dar se cam îngrijia, că așa singur îi va veni greu să mâne turma acasă.

De asta însă nu era grabă. Mai rămăsese o bucatică de vreme până la miezul nopții.

Și apoi, — zisă să fie vorba, — Stan nici nu știa, cum are să facă socoteală cu zmeul.

„Da-va Dumnezeu gândul cel bun!” — zicea el, apoi earăși număra turma, pentru ca să vadă, câte capete îi rămân lui.

Tocmai la miezul nopții, când ziua și noaptea steteră o clipită obosite în luptă, Stan simți c'aude o zare de ceva ne mai pomenit. Era cum nu se poate spune. Grozav adecă, ca și când vine un zmeu. Era anume cumcă el arunca bolovanii în copaci și așa își făcea cale prin codrii bătrâni. Lucru, de care chiar și lui Stan îi veni gândul să cate calea cea mai scurtă și să nu-și mai facă treabă cu zmeii. — Ei! dar acasă copii erau flămânzi!

„Eu pe tine, ori tu pe mine!” își zise Stan și rămase așa, unde a fost, la marginea turmei.

„Stăi!” strigă Stan, când văzû pe zmeu aproape de turmă și apoi strigă ca și când cine știe cine ar fi el.

„Hm! — zise zmeul. — Dar de unde ai răsarit tu de strigi așa asupra-mi?”

„Eu sunt Stan Bolovan, care noaptea mănânc stâncile și ziua pasc copacii din codru și, dacă te atingi de turmă, îți taiu cruce 'n spinare și te scald în apă sfântită”.

Când zmeul auzi așa vorbe, se oprî și el în cale văzând cumcă și-a dat de om.

„Dar mai nainte trebuie să te măsoari cu mine!” răspunse el cam cu jumătate de gură.

„Eu cu tine? zise Stan. — Grijește de vorba, pe care ai scăpat-o. Suflarea mea este mai puternică decât opintirea ta”. Scoase după aceea o bucată de caș din traistă și o arată zmeului: „Vezi tu peatra asta? — grăi el. — Ia și tu una de colea de pe marginea râului, apoi să ne măsurăm puterile”.

Zmeul luă o peatră de lângă râu.

„Poți tu scoate zăr din peatra aceea?” întrebă Stan.

Zmeul strânse peatra în pumn. încât ea se sfîrmă în prav. Dar zăr nu stoarse din ea.

„Asta nu se poate!” zise el cam necăjit.

„Eu să-ți arăt că se poate”, grăi Stan, apoi strânse cașul în mână, încât zerul curgea printre degete.

Văzând zmeul așa lucru, începî să cate împregiur pentru ca să afle calea cea mai scurtă. Eară Stan se puse de către pădure.

„Ia stai puțin la vorbă! — grăi el. — Să facem socoteală pentru celea ce ai cules de aici. În cinste nimic nu se dă!”

Bietul zmeu ar fi apucat-o la fugă, dar se temea, că Stan va sufla în urma lui și-l va îngropa sub copacii din codru. Rămase dar stînd ca omul, care stă, fiindcă n'are încotro.

„Să grăim o vorbă! — zise el într'un târziu. Eu văd că tu ești om de treabă. Maică-mea de mult caută o slugă ca tine și nu poate s'o afle. Intră slugă la noi. Anul e de trei zile, eara simbria pe fie care zi șapte saci de galbeni!”

De trei ori câte șapte saci de galbeni!

Frunos lucru! Tocmai atâta i-ar fi trebuit lui Stan. — „Ei! gândi el, — dacă am pus pe dracul în sac, voi pune și pe mumă sa!” — Nu făcî dar multă vorbă, ci plecă cu zmeul.

Lungă cale și rău făcută, dar până la dracul tot prea scurtă. Lui Stan îi părea c'a sosit mai nainte de a fi plecat.

Zmeoaica cea bătrână, bătrână, deodată cu vremea, îi aștepta făcînd foc sub căldarea cea mare, în care avea de gând să fiarbă laptele și să-l amestece cu sânge de miel și cu măduva din oase pentru ca leac să fie leacul. Stan din cale de trei pușcături îi vedea ochii străbătînd prin noapte. Eară cînd ajunseră la loc și zmeoaică văzu că feciorul ei n'aduce nimic, grozav se mînië. Și nu era tocmai drăgăstoasă zmeoaica asta: „Cu fața brăsdată și gura căscată, cu perii sburliți și ochii ciuruiți, e friptă la buze ca ceapa din spuză; ear colți are trei, să mănânce cu ei, subțire și lungă, la trei să s'ajungă!”

„Stăi aici — zise zmeul — mă duc să mă 'n-teleg cu mama”.

Stan bucuros ar fi stat acuma și ceva mai departe, dar n'avea ce să facă, dacă și-a băgat odată capul în păcate. Lăsa dar pe zmeu să intre.

„Auzi, mamă! — grăi zmeul intrat în tindă. — Ti-am adus pe omul acesta, ca să mă scapi de el. Este un om grozav, care mănîncă bolovani și scoate zer din peatră!” — Apoi povestî ce și cum a fost.

„Lasă-l pe mîna mea. — zise ea după ce le-a înțeles toate. — Printre degetele mele încă n'a trecut om!”

Și a rămas pe vorba cea zisă: Stan Bolovan slugă la dracul și la mumă-sa. Mare treabă dintr'odată: nu știu zeu ce-i va fi plata!

A doaua zi zmeoaica împărți lucrul. Era să se dea semn în lumea zmeilor cu un buzdugan ȋerecat de șapte ori. Zmeul ridică buzduganul și aruncă cale de trei poștii, plecă după aceea cu Stan, pentruca acesta să-l arunce de alte trei poștii ori, dacă-l poate, și mai departe. Când Stan ajunse la buzdugan, începă a privi cam ȋngrijat la el. Vedeă cumcă el, ȋmpreună cu copiii săi, nici dela pământ nu-l poate ridica.

„Ce stai?“ ȋi zise zmeul.

„Apoi, vezi, frumos buzdugan acesta. Pagubă de el! — răspunse Stan.

„Cum așa, pagubă?“ — ȋntrebă zmeul.

„Numai așa, — grăi Stan, — că dacă eu ȋl arunc, mă tem că nu ai să-l mai vezi cât vei trăi, pentrucă eu cunosc puterea mea“.

„Nu te teme: aruncă!“ — ȋi zise zmeul.

„Apoi dacă e așa, să mergem să ne aducem merinde pe trei zile, — fiindcă, dacă nu mai mult, trei zile avem să mergem ȋn urma lui“.

După aceste vorbe a prins și zmeul grijă, dar tot nu credea, că are să fie tocmai precum zicea Stan. Ei se ȋntoarseră deci acasă după merinde, deși de fel nu s'ar fi ȋnvoit cu aceea, ca Stan să ȋmplinească anul mergând ȋn urma buzduganului. Când earăși sosiră la buzdugan, Stan se puse pe sacul, cu merinde și stătă privind la lună.

„Ce stai?“ — ȋntrebă zmeul.

„Aștept să treacă luna“.

„De ce?“

„Apoi nu vezi tu, că-mi stă luna ȋn cale?“ —

zise Stan — Ori vrei tu să dau cu buzduganul în lună?“

Acuma zmeul începù a se îngriji cum se cade. Era buzduganul ce i-a fost rămas dela moșul său și de fel n'ar fi voit să-l peardă prin lună.

„Știi tu ce? — grăi el. — Mai bine lasă, nu arunca buzduganul, că-l arunc eu!“

„Ba nu! Ferească Dumnezeu! — zise Stan. — Așteaptă numai să treacă luna!“

Și multă vorbă s'a făcut din treaba asta, fiindcă Stan numai pentru șapte saci de galbeni s'a învoit la aceea, că zmeul să arunce buzduganul și mai departe.

„Vai, maică, dar puternic om! — grăi zmeul seara către mumă-sa. — Abia l'am putut face să nu arunce buzduganul în lună!“

Acuma și zmeoaica a început a se îngriji.

Vezi măi! ca și când aceea ar fi glumă, că cineva aruncă în lună. — Zmeoaică de zmeoaică — dar pe a doaua zi s'a îngrijit de lucru mai greu.

„S'aduceți apă! — zise ea dimineata, — apoi dete câte doau-spre-zece pei de bivol la fie care, poruncind, că până seara să le umplă și deodată să le aducă pe toate acasă.

Se duseră la fântâna cea de peatră. Zmeul până când vezi, nu vezi, umplù cele doau-spre-zece pei de bivol și fù gata să plece. Stan era obosit, fiindcă abia a putut aduce peile goale. Și fior îi trecea prin vine când se gândia la ele pline. Ce făcù însă? scoase o custură din chimir, apoi începù să sgărie pământul d'impregiurul fântânii cu ea.

„Ce faci tu?“ întrebă zmeul.

„Apoi doară n'am mâncat ceapa ciorii, ca să-mi fac de lucru umplând peile cu apă!” — răspunse Stan.

„Dar cum voești să duci apa acasă?”

„Cum? Așa pre cum vezi! — zise Stan. — Duc fântâna, măi!”

Aici zmeul rămase cu gura căscată. Asta n'ar fi voit-o pentru toată lumea, fiindcă fântâna asta a fost rămas dela moșul său.

„Știi tu ce? — zise el îngrijat. — Mai bine lasă, că duc și peile tale!”

„Ba nu! ferească Dumnezeu!” — răspunse Stan săpând împregiurul fântânii.

Și acum s'a făcut multă vorbă, fiind-că și astă dată zmeul numai cu șapte saci de galbeni a putut astâmpăra pe Stan.

A treia zi, adecă în cea din urmă zi, zmeoai-ca trimise la pădure după lemne.

Până ce zici—una, două, trei—zmeul scoase atâți copaci din rădăcină și-i puse la un loc, căți Stan în viața sa n'a văzut laolaltă. Stan însă începû să privească la copaci alegând pe cei mai frumoși. După aceea se sui într'un copac și îi legă cu un curpân vârful de ce-l mai apropiat copac. Și apoi fără să grăiască ceva, urmă a lega copacii frumoși unii de alții.

„Ce faci tu?” — întrebă zmeul.

„Vezi tu ce fac”, — răspunse Stan lucrând mai departe.

„Dar pentru ce legi copacii?”

„Eacă, numai pentru că nu voesc să-mi fac de lucru, scotându-i unul câte unul din rădăcinii!” — zise Stan.

„Dar cum ai să-i duci acasă?”

„Duc pădurea, măi! n'o pricepi tu asta?” — grăl Stan legând mereu.

Acuma zmeul era să o apuce la fugă și să nu se oprească până acasă. Se temea însă cumcă numai deodată se va trezi că Stan aruncă pădurea în capul lui.

Astă dată, fiindcă era sfârșitul anului, vorba s'a făcut foarte lungă. Stan nu voia nici decum să stea de vorbă; și-a fost pus în cap că cu orice pret să ia pădurea în spate.

„Știi tu ce? — zise zmeul tremurând de frică. — Să-ți fie simbria de șapte ori câte șapte saci de galbeni și să rămânem prieteni buni!”

„Apoi să fie, fiindcă ești om cinstit!” — grăi Stan și se învoi că zmeul să ducă lemnele și pentru el.

Anul era sfârșit. Stan purta grijă numai de un lucru: cum va duce galbenii cei mulți acasă. Seara zmeul și mumă-sa ședeau de vorbă în casă, eară Stan asculta din tindă vorbele lor.

„Vai și amar de noi, — grăi zmeul: — omul acesta ne scoate din lume. Dă-i banii, dă-i chiar mai mult, numai să scăpăm de el”.

Ei, dar zmeoaica nu se prea îndura de bani.

„Una să fie zisă, grăi ea. — Tu trebuie să uciizi pe omul acesta la noapte!”

„Mă tem, mamă!” răspunse zmeul înspăimântat.

„Nici o grijă n'aibi, — zise mumă-sa. — Când vei vedea că doarme, ia buzduganul și dă-i una tocmai în frunte!”

Așa a rămas vorba. — Ei! — dar Stan are totdeauna gândul cel bun. Când văzî, că zmeul și mumă-sa au stîns lumina, el luă troaca porcilor și o puse cu fundul în sus în locul său, acoperind-o bine cu o sarică, eară el se culcă sub pat, apoi începî a horcăni ca omul, care doarme dus.

Zmeul ieși încet, se apropie de pat, ridică buzduganul și dete odată în locul capului. Troa-ca răsună a gol, Stan gemu sub pat, eară zmeul se trase încet în casă.

După aceea Stan ieși de sub pat, curăți patul și se culcă. Avu însă atâta minte, ca să nu doar-mă astă noapte.

A doaua zi zmeul și zmeoaica steteră încremeniți când văzură pe Stan chiar ca mărul.

„Bună dimineata!”

„Bună dimineata! Dar cum ai dormit astă noapte?”

„Bine, — ruspunse Stan. — M'am visat însă că m'a pișcat un purece tocmai ici pe frunte, parcă și acuma mă doare!”

„Vai, maică! — strigă zmeul! — Auzi purece și eu am dat cu buzduganul!”

Nici zmeoaica nu mai rămase acuma pe aia-ră. Cu așa oameni și ea vedea, că nu e bine să se facă prea multă vorbă. Se grăbiră dar a umplea sacii, ca numai decăt să scape de Stan. Bietul Stan însă numai acuma începui să asude. Când se văzu lângă sacii plini, începui să tremure ca frunza de plop, fiindcă chiar nici numai un sac nu putea ridica de la pământ. Sta dar privind la ei.

„Ce stai așa?” îl întrebă zmeul.

„Hm! apoi stau, — răspunse Stan — fiindcă mă gândesc să mai rămân la voi un an de zile. Mi-e rușine să mă vadă lumea ducând numai atâta deodată. Mă tem că vor zice: „Eacă Stan Bolovan care a slăbit ca și un zmeu într'un an”.

Acuma rândul spaimei a venit pe zmeu și pe zmeoiacă.

În zadar îi spuseră că-i dau încă șapte, încă de trei ori câte șapte, ba chiar de șapte ori câte șapte saci, numai să plece.

„Știți ce? — grăi Stan în sfârșit. — Fiindcă nu voiți să mă țineți, nu vă fac silă. Fie pe gândul vostru. Eu mă duc. Dar pentru ca să nu rămân înaintea lumii de rușine, să-mi duci tu comoara asta până acasă!”

Și nici n'a zis vorbele până ce zmeul a și încărcat sacii și a plecat cu Stan.

Scurtă cale și făcută 'n grabă, dar tot prea lungă până acasă. Când însă Stan se văzu aproape de casă și auzi strigătul copiilor, începui a da în pas mai încetșor. Îi părea că este prea aproape, fiindcă se temea, că știind de casa lui, zmeul va veni să ia comoara dela el.

Îl supăra numai, că trebuia să ducă banii acasă. „Zău eu nu știu, ce să fac! — grăi el întorcându-se spre zmeu. — Am o sută de copii și mă tem, că s'o pățești rău cu ei, fiindcă sunt cam hărtăgoși. Dar te poartă bine, că eu te voi apăra după putință!”

O sută de copii — nici asta nu e glumă!

Zmeul, — zmeu de zmeu, — începui să scape sacii de frică. Dar tot de frică earăși îi ridica.

Dar numai atunci a fost ce a fost, când ei intrară în curte. Copii flămânzi, cum văzură pe tatăl lor venind cu zmeul încărcat, năvăliră asupra lor, ținând fie care în mâna dreaptă câte un cuțit și în cea stângă câte o furculiță. Apoi cu toții începură a freca cuțitul de furculiță strigând în gura mare:

„Aș mânca carne de zmeu!”

De așa lucru și dracul să sperie.

Zineul aruncă sacii, apoi o luă la fugă înspăimântat, încât de atunci n'a mai cutezat să între în lume.

Cu aceste nu s'a sfârșit înse povestea.

În bucuria lui cea mare Stan uitase daravarea cu păcurarii și numera cu nevasta lui și cu cei o sută de copii galbenii cei mulți și sclipitori și-i făcea fișicuri tot câte o sută la un loc și câte o mie 'n zece fișicuri, încât era mare frumuseță să-i vezi și nespusă mulțumire să zici „Ai mei sunt!”

Deodată s'au pomenit, că poarta curții se deschide largă și dau năvală prin ea turme de berbeci, de oi și de miei, încât destul i-ar fi fost lui Stan și dac' ar fi avut — nu o sută, ci de o sută de ori câte o sută de copii.

De! — Domnul dă, când dă, cu amândoaue mâinile.

IMPĂRATUL ȘERPILOR.

IMPĂRATUL ȘERPILOR.

— După MORITZ ARNDT —

A fost odată ce-a fost; dacă n'ar fi fost, nu s'ar povesti.

A fost odată un șarpe năsdăvan, împărat al șerpilor, eară șarpele acesta se răsfăta într'un palat de pe insula ce se întindea în mijlocul mării depărtate spre Apus, din colo de Danemarca. Palatul acela se afla însă pe o insulă mai mărunță, care era cuprinsă în cea mare cum cio-banii își viră gălețile mai mici în cele mai mari.

Această insulă mărunță se afla adecă în mijlocul unui ieser mare.

Acolo, sub o mare movilă, își durase în pământ împăratul șerpilor palatul, ale căruia încăperi erau frumoase mare minune și străluciau în podoabe de argint, de aur și de petri scumpe.

Acel împărat al șerpilor era un biet de făt frumos plin de deșertăciune. Fiind frumos mare minune, el adimenise prin frumuseța lui multe fete de împărat, ba și câte-vă împărătese, pe care nu le iubise însă, ci le părăsia cu inimă

fliusturatecă. Drept pedeapsă pentru păcatul acesta a fost prefăcut în șarpe, ca să simtă și el, ce va să zică a nu găsi iubire, și nu-i rămânea acum decât să-și împlinească osânda de a se tîrî ca vai de el câte zile îi mai rămâneau până la judecata cea din urmă.

Fiind-că înșelase atâte fete de împărat, pe care le-a părăsit, i s'a croit pedeapsa și i s'a zis:

„Să li te faci șerpilor împărat, să mănânci pămînt și să sugi otravă din rădăcini și din ierburi și să le fii oamenilor de scîrbă și dobitoacelor de groază pînă-ce unei fete tînere nu i se va fi făcut milă de tine, ca să te sărute fără de nîiorare. Una să știi înse: dacă nu-i vei păstra nici acesteia credința, ai să fii pentru vecii vecilor îmbrîncit în cel mai mistuitor foc al iadului.

Prefăcut în șarpe, el a păstrat colorile hainei, în care atunci era îmbrăcat ca făt frumos. Era adecă îmbrăcat într'un mânecar vrîstat în verde și 'n galben, și acum se tîra de ici pînă-colo ca șarpe frumos vrîstat în verde și galben cu coroană 'n cap și ici șuiera, colo sîsăia, dară vorbă nu era 'n stare să rostească.

Erau înse în timpul anului anumite zile, în care avea voie să cînte, și atunci cînta cu glas plăcut și atît de dulce, încât adimenise nu puține biete de copile, ca să între cu el în palat, dar nu găsise între ele nici una, care s'ar fi nîcumătat să-l sărute. Ear cele odată intrate în palat erau nevoite ca acolo să rămâie cîtă-vreme el nu va fi reușit să găsească una, care își calcă pe inimă, ca să-l sărute cu toată dragostea. Aceea, care o va fi făcut aceasta, urma să-i îie împărăteasă, ear cele-lalte rămâneau

toate slujnicile ei. Numai în chipul acesta le era dat să scape din palat.

Nu departe de ieserul, în mijlocul căruia se afla insula cu palatul acestui împărat al șerpiilor, era un sat, căruia îi ziceau Thostop. Locurile de pășune ale acestui sat se 'ntindeau până la țărmurii ieserului și copiii din sat își pășteau vacile pe acolo.

Între copiii aceștia erau doi, care se iubiau mult între dînșii și își pășteau turmele aproape totdeauna împreună, — o fetiță, Ileana, și un băiat, Costică.

Ileana era de patru-spre-zece, ear Costică de șase-spre-zece ani. Erau amândoi măricei acum, dar tot nevinovați ca niște copii mici, încât nu-și dedeau seamă, de ce adecă se iubiau atât de mult unul pe altul. Era cu toate aceste adevărat, că se iubiau afară din cale.

Atât aceștia, cât și cei-lalți copii, care-și pășteau acolo vitele, văzuseră adese-ori mai ici, mai colo șarpele năsdrașan și aveau oarecare slăbiciune pentru el, căci era bălțat și frumos, ear coroana de pe capul lui sclipia de îți fura ochii.

Ștregarul de el trecea adese-ori ieserul în not și se 'ncolătăcia prin iarbă ori își împletea pe arbori și prin tufișuri trupul lui frumos și mlădiat, încât copiii se bucurau văzându-l cum se răsfată. De el nu se apropiau înse, căci tot le era frică văzându-l cu trup de șarpe, deși știau, că el nu mușcă și nu-i face nimenuia nici un rău.

Nu-l auziseră copiii aceia nici odată cântând, aflaseră înse că știe împăratul șerpilor să cânte și a adimenit din când în când câte o fată fru-

moasă, care acum se află 'n palatul lui și plânge cu lacrimi, căci el sîsăie numai-ca alți șerpi.

Mai era apoi că el nu 'n toate zilele avea voie să cînte și era cu mult mai cu minte decât să se dee 'n fața ori-și-cui de gol, că știe să cînte, ceea ce nu i-ar fi fost de nici un folos. Ferit-a sfântul! În zilele, când îi era rînduit să cînte, el își da drum glasului său numai dacă putea să se apropie fără de veste de vre-o fată frumusică, pe care de obicei o și lua apoi cu el.

Intr'una din zile Costică și Ilenuta lui ședeau la umbra unui tufiș și-și spuneau unul altuia povești, ear vacile lor pășteau în fața lor în vreme-ce păstorii cei-lalți se aflau mai departe de dînsii.

Deodată a venit cine-va să-l cheme pe Costică 'n grabă acasă.

El serută pe Ilenuta lui și-i zise: „Ilenută, dragă, păzește deocamdată și vacile mele, pînă-ce mă voi întoarce, ear dac'ar fi să vie împăratul șerpilor, nu cum-va să rămâi singură, ci mână-ți fără de 'ntârziere vacile la cei-lalți păstori. Hâtrul acela e 'n stare să te adimenească cu glasul lui“.

Dînsa i-a făgăduit, că așa va face, dar în vreme-ce băietul se depărta cu pași iuți, ea strigă rîzînd: „Aș'! — Vorba despre cântecul șarpelui năsdraș e un moft. El nu e 'n stare nici măcar să vorbească; unul ca el n'are, să mă momească cu cântecul lui.

Abia de vre-o sută de pași s'a depărtat Costică, și eată că împăratul șerpilor a și trecut ierul notînd și-a început apoi să se 'ncolățească cu multă drăgălășie pe pașiști și să facă fel de fel de giumbușlăcuri și tumbes pline de haz ridicându-și în acela-și timp căpsorul cu co-

roana de aur, zîmbind voios și uitându-se vesel la Ilenuța, încât aceasta era 'ncântată și a uitat de tot ceea-ce îi făgăduise lui Costică.

Eară împăratul șerpilor s'a apropiat pe 'ncolțacite din ce în ce mai mult și se urcă tîrîș într'un copac din fața Ilenuței, apoi se legănă un timp oare-care acățat de crengi, ear după aceea începî să cînte cu un glas nespus de dulce și de duios par'că mii și mii de priveghetori ar fi făcut să le răsune dintr'odată viersul. Ilenuța nu mai putea acum să se urnească din loc și era nevoită să asculte. Deși își aducea aminte vorbele rostite de Costică, ea stetea înfiptă cași-cînd ar fi fost farmecată.

Eară el îi cînta cîntecul, căruia i se zice cîntecul miresei alese de împăratul șerpilor, acela-și, cu care el momise atâte fete neînovate să-i între 'n palat.

Vin', frumoașa mea copilă,
Vin' și stai în casa mea.
De la mine 'ndată, dragă,
Multe daruri vei avea.

Leagăn îți voi da de aur
Și un peptene la fel.
Ear la deget îți voi pune
Tot de aur un inel.

Vin', copilă mea iubită,
Că eu te voi legăna
Și în palat la mine-acasă
Eu credință-ți voi păstra.

Hai spre joc cu veselie
Amândoi să ne grăbim.
Tu mireasă și eu mire
Pentru veci să ne iubim.

Împăratul șerpilor, sfîrșindu-și cântarea, se uită cu drag la Ilenuța, apoi se coborî din copac, se svîrcoli de câte-va ori prin iarbă, apoi grăi pe șoptite: „**Vino, vino cu mine!**“

Ilenuța plecă cu el, dar după-ce făcû câți-va pași se răs-gîndi și voi să fugă înapoi. Era însă prea târziu, căci ea se afla acum sub stăpînirea lui: el o cuprinse ca un brâu peste mijloc și-o duse cu dînsul peste pagiște. În zadar striga dînsa: „Vino, Costică, și mă scapă!“ Mai chemă dînsa într'ajutor și pe cei-lalți păstori, dar nu veniră nici Costică, nici vre-unul dintre ceilalți, ear împăratului șerpilor puțin i-a pănut de strigătele ei, o cuprinse iute ca fulgerul și notă cu ea peste apa ieserului.

Ear după ce trecû prin valuri pe insulă, el se făcû deodată nevăzut, și Ilenuța leșină și nu mai era 'n stare să se dumirească, cum a trecut peste ieser.

Cel mai de mirat lucru era, că nici cea mai mică picătură de apă nu i se lipise de păr și de haine și ea nu se muiase: ajunsesé de tot uscată pe insula cea mică. Ear după-ce-si veni 'n fire, ea s'a pomenit într'o grădină minunat de frumoasă, plină de cei mai verzi copaci și de flori în fel de fel de colori. Erau toate cum îi fuseseră vestite 'n cântecul șarpelui năsdrașan: pe toate ramurile atîrnau zaharicale, felii de pandișpan și mere roșii, ear prin grădină curgea un adânc păriu de lapte, și pretutindeni isbucniău de prin movilă izvoare de vin dulce.

Palatul de sub movilă era și el cu mult mai frumos decum împăratul șerpilor îl descrisese în cântecul lui de pețire; erau în el săli atît de pompoase, iatacuri strălucite și 'ncăperi, ale cărora podoabe nici un om nu era în stare să

le descrie — chiar fiindu-i dată o viață fără de sfârșit, ca să caute cele mai frumoase vorbe spre a le zugrăvi.

Ear când Ilenuța se ivi în fața palatului, eată că grăbiră 'n fuga mare spre ea vre-o sută de slujnici, care purtau luminări și lămpi. Aceste o duseră în o mare sală de marmură, care era împodobită cu aur, cu argint și cu petri scumpe, o 'mbrăcară 'n haine țesute din fir de aur și de argint, apoi îi puseră 'n cap o coroană de aur, îi ziseră împărăteasă și stăpână și săltară dănțuind împregiurul ei gata de a-i face toate voile și de a-i aduce tot ceea ce-i doria inima.

Toate slujnicile aceste erau tinere și aveau haine albe ca zăpada, purtau pe cap cununi verzi, dar cele mai multe dintre ele păreau mai mult triste decât vesele.

Când ziua a 'nceput să se 'nveluie în noapte, ear alte fete tinere au venit și au dus-o pe Ilenuța într'un iatac, care sclipia și strălucia de aur. În iatacul acela se afla un pat cu perini de mătășă trandafirii și cu plapomă albastră ca seninul. Fetele o desbrăcară, îi luară coroana din cap și o culcară 'n patul cel moale, ear după-ce le făcură aceste, stinseră toate luminările afară de una singură, se 'nchinară tăcute și se depărtară.

Nu mai trecu mult timp și se auziră la ușă sisăituri și șoapte, apoi ușa se deschise și împăratul șerpilor intră 'n iatac, se apropie tîrîs de culcușul Ilenutei și grăi pe șoptite: „Bine ai venit, împărăteasa inimii mele! **Bine ai venit,** dulcea mea mireasă. Vin acum la tine ca mire al tău, dulcea mea Ilenuță. Se vor adevveri acum toate cele ce ți-am spus la poalele copacului verde. Ah, vino, cuprinde-mă 'n bratele tale și

strânge-mă la inima ta caldă! Sărută-mă și dă-mi toată iubirea ta, ca să mă scapi și să rămâi toată viața ta împărăteasă mare și bogată. Soarta mea e, vai, să mă țiresc pe pământ ca împărat al șerpilor câtă vreme nu se va fi găsit o copilă nevinovată, care mă îmbrățișează cu dragoste și mă preface ear în făt frumos cum eram mai nainte“.

Grăind aceste, el se uita la ea cu ochi scânteetori și își ridică capul spre ea, gata, par'că să se urce'n pat la ea.

Ilenuța începui înse să tipe din toate puterile și strigă: „Departe de mine, lighioană bălțată! Nu! nici odată, nici odată! Chiar nici dac'ai fi tot atât de frumos pecăt ești de slut! Nu vreau să fiu împărăteasa ta, cât voi trăi pe pământ nu vreau alt mire decât pe iubitul meu Costică“.

Nu i-a rămas împăratului aceleia decât să 'n-ghită nodul și s'o șteargă de acolo.

Când s'a luminat de ziuă, au venit ear fetele îmbrăcate 'n haine albe, care o desbrăcaseră pe Ilenuța, au îmbrăcat-o ear în strălucitele haine de împărăteasă și i-au pus coroana de aur în cap, ear cele-lalte o așteptau la intrarea sălii plecându-se 'n fața ei gata de a-i face toate voile. Eară ea începui să umble 'ncoă și 'ncolo prin palat și prin grădină și să se mire de toate cele strălucite și pompoase.

Din grădină înse ea nu putea să iasă, căci împrejurirea era de cristal și înaltă pân'la cer, eară porțile erau închise toate cu câte șapte zăvoare.

Pe 'mpăratul șerpilor apoi toată ziua nu l-a mai văzut, un lucru, de care îi părea foarte bine. La Costică al ei se gândia într'una și mereu era nevoită să plângă cu lacrimi fierbinți, și

chiar și acolo, în mijlocul strălucirilor împărătești, ea mereu se tânguia: „Ah! scumpul meu Costică! Cu cât mai fericită ai fi, dacă, îmbrăcată 'n haine sărăcioase, ai sta cu tine sub un copac înverzit! — Pîui! — slutul acela de împărat al șerpilor, cum m'a ametit și m'a momit prin cântecul lui!”

După-ce ear s'a înoptat, ea a fost dusă tot ca rîndul trecut în iatacul cel strălucitor, unde a fost culcată, apoi s'au stîns luminările. Împăratul șerpilor a venit și el tot ca ziua trecută la ea și-a rugat-o, ca să-l primească în pat la dînsa, să-l iubească și să-i fie apoi împărăteasă.

Dînsa era înse chiar mai supărată decât ziua trecută și l'a gonit cu ocară, încât el ear a fost nevoit să se depărteze tîrîș din iatac și se petreacă noaptea dormind pe pămînt umed și rece.

Astfel au mai urmat lucrurile încă trei zile dearîndul. În încă trei rînduri a mai făcut împăratul șerpilor încercarea de a o îndupleca pe copilă să-l iubească. Ea înse striga mereu: „Departe de mine, departe, înșelător viclean și cu limbă dulce. Soțul meu are să fie Costică și nimeni altul în lumea aceasta!”

Cu a cincia zi erau împlinite și încercările, la care Ilenuța avea să fie supusă, și întristatul împărat al șerpilor li-a poruncit acum slugitoarelor sale s'o desbrace de toate podoabele și s'o scoată din iatacul strălucitor de aur, apoi i-a zis: „Ei bine! Acum nu mai ești împărăteasă și nu mai poți să fii nici dac'ai voi. Asa e rînduit de soartă. Ai să rămâi de aici înainte o slujnică proastă; du-te deci la cele-lalte slujnici și așteaptă să-ți vie stăpâna, care va veni că să mă scape!”

Gândul lui era adecă dus la aceea, căreia i se va face milă de el, că să-l sărute cu toată inima și să-l iubească pentru-ca să fie împărăteasă și stăpâna tuturor acestor slujnici, care au refuzat iubirea lui.

Ilenuța era dar îmbrăcată acum și ea în haine albe, purta cunună verde 'n cap și trebuia să stea la intrarea palatului și 'n sala cea mare și să aștepte dimpreună cu cele-lalte fete.

Slujnicile și fetele din casă erau tot fete tinere, nici una mai mică de trei-spre-zece ori mai mare de șapte-spre-zece ani, cu totul vre-odută și cinci-zeci, toate gingașe și frumoase. Cu fiecare dintre ele făcuse împăratul șerpilor încercări întocmai ca cu Ilenuța, nici una dintre ele nu a voit înse să se plece la rugămintele lui și să-l iubească.

Aceste copile drăgălașe erau, ce-i drept, foarte frumos gătite și aveau din belsug mâncări și beuturi, precum și tot ceea ce le mai trebuia pentru traiul lor de toate zilele, nu erau nevoite să ostănească fiind puse la muncă grea, puteau să se plimbe prin grădină cea frumoasă, să-și rupă flori și să asculte cântecul vesel al păsărilor ce săltau din ramură'n ramură; dar cu toate aceste frumuseți li se urîa și cele mai multe dintre ele erau triste și chinuite de dor.

Unora dintre ele le era dor de tată și mamă, altele-și doriau frații și surorile, ear altele suspinau aducându-și aminte de iubitul lor. Ilenuței nu îi era dor decât de Costică al ei, de care cu atâta ușurință se lăsase să fie despărțită.

Costică se'ntoarse încurând după-ce Ilenuța fusese momită de împăratul șerpilor și a cău-

tat-o pe Ilenuța și prin pădure, și la păstorii ieșiți cu vitele la pășune. El n'a găsit-o nicăiri, dar păstorii dedeau cu socoteală că o va fi răpit împăratul șerpilor. În curând a mai aflat apoi dela un om ce ara prin preajma ieserului, că acesta a auzit prin depărtare oare-care geme-te și jeluiri, după toate semnele ale Ilenuței du-se de răpitorul ei.

Micul Costică era foarte mâhnit, se gândia în fie care zi, ba chiar în fie-care ceas la Ilenuța și se uita mereu spre insulă, la care nici un om nu îndrăznea să se ducă, căci se zicea, că moartea nemiloasă-l ajunge fără de 'ntârziere pe ori-și-cine, care îndrăznește să calce fără de chezașie pe pământul stăpănit de 'mpăratul șerpilor.

Se uita deci Costică trist și cuprins de dor într'acolo și zicea suspinând: „Ah, Ilenuțo, Ilenuțo, de ce nu ți-ai astupat urechile când îți cânta la ureche mincinosul și vicleanul acela?” Câte odată mai adăuga 'n gândul lui și vorbele „Ține-te bine, Ilenuțo! Nu te face, Ilenuto, împărăteasă”.

N'avea, nu-i vorba, nevoie de aceasta, căci Ilenuța îi păstra credința. Ceea ce mai cu deosebire îl mâhnia era că nu putea să-i facă nimic șarpelui năsdrașan când acesta ieșea pe pașiștea întinsă și se plimba lunecând în haina lui cea pestriță prin iarba cea verde.

Astfel/a petrecut Costică timp de doi ani sbătându-se 'n tristeță și anărâciune. În cele din urmă însă unul dintre ciobănei l'a sfătuit, cum anume are să le vie de hac fățrumoșilor și zinelor, ba chiar și vrăjitoarelor, precum și șolomonarilor celor mai îndrăciți. 'Urmându-i sfatul, el s'a dus în pădure și și-a tăiat un cio-

mag noduros dintr'un mărăciniș, căruia îi zic spinele crucii și mai cioplî pe aceasta și o cruce.

Când mai venî apoi împăratul șerpilor ca să se plimbe pe pagiște, Costică își luă inima 'n dinți și pornî spre el atît de îndrăznet, încât împăratul șerpilor remase cuprins de mirare, căci el nu era deprins ca oamenii să pornească spre el, ci ca cei mai mulți să-i fugă din cale.

„De! — își zise el, — pe flăcăiasul acesta o să mi-l iau la goană, ca să i se facă părul măciucă 'n cap“.

El își ridică apoi capul, își scoase sîșăind limba, își făcu coroana de pe cap roșie ca para focului, scăpăra scânteii din ochi și se'opintî gata de a se răpezi la Costică.

Costică înaintă înse cu hotărîre spre el și strigă: „Vino numai, vino, împărat păgân. Nu mi-e frică de tine; am, din contra, să te 'nvet minte!“

Eară când împăratul șerpilor se aieptă spre el, îl atinse ușurel cu ciomagul de mărăciniș și, minunea minunilor! — împăratul șerpilor se muie și se 'mpleteci pe ciomag cum curpenul se împletește pe aracul lui.

Costică strigă cuprins de bucurie: „Ține-te bine, fățfrumosul meu, căci am să-mi încerc măiestria!“

El ridică apoi ciomagul și-l roti de trei-ori pe deasupra capului său în cât șuiera prin văzduh, ear împăratul șerpilor se ținea țeapăn par'c'ar fi crescut din el.

„Ciomagul e bun și ciobănelul nu e prost, — își zise Costică. — Ai să mi-o dai ear pe lle-nuța, — îi zise apoi șarpelui năsd răvan? Dă-mi-o, că-ți dau și eu drumul să te duci unde vei fi voind!“

Impăratul clatină cu 'ndărătnicie din cap.

„Ei, bine! — urmă Costică. — Dacă-i așa, să-ți fie de astă dată de bine. Dărdăie noaptea aceasta de frig și mai gândește-te până mâne”.

El înfipse apoi cu toată puterea ciomagul în pământ, eară împăratul șerpilor rămase ca vai de el lipit de ciomag.

Dimineata zilei următoare ear îi zise Costică împăratului șerpilor: „Impărate, vrei ori nu să mi-o dai inapoi pe llenuta?”

Impăratul șerpilor clatină din cap cu mai multă 'ndărătnicie decât ziua trecută.

Cuprins acum de mânie, Costică se duse și-și tăie un fușteiu de alun, apoi grăi: „Nu-mi rămâne decât să-ți scutur de prav haina cea băltată, ca să văd ce zice ea; poate că-mi dă un răspuns mai cu minte”.

El începû apoi să tragă 'n pielea cea băltată a șarpelui, încât acesta se sbătea ca un verme și-și scotea șuierând limba, dar el tot nu dete din cap zicând „Costică, am să ți-o dau pe llenuta”.

Dând cu socoteală, că i-a tras destule pentru ziua aceea, Costica a plecat zicându-i: „Să-ți fie de ajuns pentru data aceasta; mai gândește-te până mâne”.

Ziua a treia Costică veni ear și-i zise împăratului șerpilor: „Impărățele, te-am întrebat ieri și alaltă-eri, dacă vrei ori nu vrei să mi-o dai inapoi pe llenuta. Azi n'o să scapi atât de ușor. Acum te întreb: vrei ori nu vrei să-mi dai pe llenuta dimpreună cu toate bieteile de fete, care sunt închise 'n palatul tău și 'n grădina lui?”

Impăratul șerpilor clatină de doae-ori din cap.

Costică-și luă fusteiul de alun și 'ncepù să deie fără de milă cât îl țineau puterile, încât șarpele se văita ca vai de el, dar tot nu dedea nici acum din cap în semn că „da“.

Costică îi zise: „Aceasta e cea din urmă dată, că mai am răbdare. Are să-ți putrezească trupul aici pe ciomagul acesta noduros, că în vecii vecilor nu poți scăpa de pe el, dacă nu-ți dau eu drumul. Incă odată dar și pentru cea din urmă oară, gândește-te bine până mâne“.

Venind apoi ziua a patra, Costică a 'ntrebat pe împăratul șerpilor: „Impărate, vrei ori nu vrei să-mi dai pe Ilenuța dimpreună cu celelalte fete, ca să plece 'n draga lor voie de sub stăpânirea ta având voie să iee fie-care cu din-sa cât e 'n stare să ducă?“

Impăratul șerpilor era acum de tot muiat, căci peste noapte geruise și-i mai era pe deasupra foame și sete, ba mai vedea și că Costică venise data aceasta cu un de tot gros fușteiu de alun. El nu-și mai lasă dar pelea 'n păruială, ci dete de trei-ori din cap în semn că „da“.

„Jură, — îi zise Costică, — jură pe fericirea ta și pe nădejdea de a scăpa din pielea aceasta urită, în care ai fost vîrît!“

Impăratul șerpilor dete din cap și jură de **trei** ori.

După aceste Costică-și scoase briceagul și tăie neted crucea de pe ciomagul, pe care se împletecise șarpele, și 'n clipa **aceea șarpele** alunecă la pământ și începù să se 'ncolățească prin iarbă și să-și desmortească mădularile întepenite de frig și stîlcite 'n bățai.

Dup'aceea se tîrî la picioarele lui Costică și se 'ndreptă ridicându-și capul, cum face calul

cuminte și supus, care se pleacă 'n fața călărețului par'că poftindu-l să 'ncalece.

Costică l'a 'nțeles, căci el știa prea bine, că până la insulă nici pod nu era, nici cu luntrea nu puteai trece. El își făcù dar cruce, se dete 'n paza Domnului și grăi: „Cu voia lui Dumnezeu să fie!” — apoi se aruncă 'n signarea calului său bălțat, care trecù cu el peste pagiște și peste valurile iezerului.

Împăratul șerpilor se isbi apoi în poarta cea de fer a 'mprejmuirii, pe care nimeni afară de dînsul nu putea s'o deschidă, și poarta se deschise într'o clipă, ca să între amîndoi pe ea.

Costică o revăzù acum pe Ilenuta: cine oare s'ar încumătă să facă încercarea de a descrie bucuria, de care erau cuprinși!? Nesfârșită era apoi bucuria în palat și-'n grădină, și toate glasurile se ridicau spre cer când Costică li-a dat tuturora de știre, că toate fetele au voie să plece dimpreună cu el și cu Iliana și să iasă din palatul fărmeecat și din grădina lui.

Alergau unele încoace, altele încolo neștiind ce să mai facă, ear împăratul șerpilor era foarte trist și se uita la ele cu ochii plini de lacrimi. Costică a fost cuprins de milă când l'a văzut astfel întristat, și i-a plâns soarta, la care a fost osândit pe urma păcatelor lui de mai nainte, fiind nevoit să se tîrască 'n uritul chip de șarpe cîtă vreme nu se va fi găsit o copilă nevinoată, căreia să i se facă milă de el și care să-l iubească. El îl mîngîia dar și-i zise:

„Să nu fii, Împărate, atît de trist pentru-că ele pleacă toate dela tine și vor să se 'ntorcă la ai lor, căci tot nu mai poate nici una dintre ele să te scape. N'ai apoi să te plîngi nici pentru-că după plecarea lor palatul îți rămîne cam gol:

tot mai ai destule comori și minunății. Mi-e milă de tine, și de aceea vreau să-ți dau un sfat bun, de care ai să ții seamă. Leapădă-te de firea ta îndărătnică și asupritoare și nu mai fi atât de cumpenit și de viclean, căci cu viclenia și cu cumpenirea n'o s'o duci departe: despre aceasta încă de mult te-ai putut încredința. Ești ce-i drept, împărat al șerpilor, dar n'ai fost fără doar și poate prefăcut pentru-ca să stăpânești ca Domn atotputernic, ci ca să fii slugă și ai să înveți a slugi cu căintă și spre spărire. Acesta e rostul hainei pestrice, pe care ești nevoit a o purta: ai să fii umilit și supus, dacă e vorbă să ai parte de iubire și de scăpare. Inima îndărătnică și vicleană, care e lipsită de umilință, nu are 'n ea loc pentru iubire: cum crezi tu, că o nevinovată inimă tinărară ar putea să 'mbrățișeze pe un împărat al șerpilor, dacă nu simte, că inima lui e și ea plină de iubire și de duioșie?"

Astfel i-a vorbit Costică viiu mișcat împăratului șerpilor, ear după-ce Ilenuta și cele-lalte fete au fost gata de plecare, el a strigat: „Deschide, împărate!"

Împăratul șerpilor s'a isbit cu capul în poarta de fer a grădinii, și aceasta s'a deschis larg, încât toate au ieșit pe ea, și împăratul șerpilor a plecat și el.

Când au sosit la apa iezerului, n'au găsit nici pod, nici luntrițe, și Costică a strigat: „lute, împărate, fă ce faci, ca să ne durezi podul!"

Nu putea înse împăratul șerpilor să se lepede de firea lui cea rea, a căzut și data aceasta 'n păcatul vicleniei și a 'ntins peste apă dela un tărîmure la cela-lalt un păiengeniș subțirel și strălucitor. apoi a grăit zîmbind: „Nu pot să vă

fiu de ajutor; aceasta e singura punte, pe care de pe insulă se poate trece peste iezer“. Nădejdea lui era, că, temându-se toți ca nu cumva să se înece, nu va îndrăzni nimeni să pună piciorul pe puntea aceasta și astfel vor rămâne toate fetele să-i fie și mai departe slujnici, ba pe deasupra îi va fi și Costică slugă.

Costică ailase înse destule despre asemenea apucături viclene ale duhurilor fărmeceate, o luă deci pe Ilenuța de mână și strigă: „Cu voia lui Dumnezeu toate după mine!“

El puse apoi piciorul pe subredul pod de păienjenis, și Ilenuța după el, și'nclipa aceea puntea cea subțire se prefăcû într'o frumoasă și largă punte de marmură, pe care el trecû dimpreună cu Ilenuța și cu cele-lalte fete peste iezer pe uscat.

După ce trecură cu toții, puntea se scufundă într'o clipă de nu mai rămase de ea nici o urmă, nici măcar un fir din pânză de păienjenis. Se bucurau cu toții, dar cuprinși de mirare auziră 'n dosul lor gemete înfundate: era după toate semnele împăratul șerpilor, care se tânguia, că a perdut fetele cele frumoase.

Costică alergă apoi peste câmpul verde cu Ilenuța și cu cele-lalte fete îmbrăcate 'n alb, pe care le scăpase, și intrară 'n satul lor cântând și chiuind. Oamenii erau cu toții îngroziți de cele petrecute și-au povestit apoi faptele săvârșite de Costică de i-a mers vestea 'n toate țările despre scăparea din palatul farmecat a fetelor frumoase.

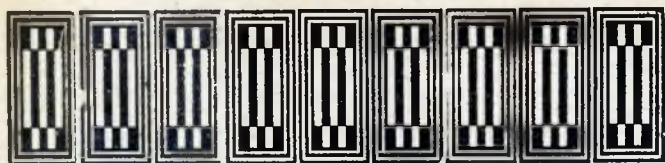
Eară fetele au luat ziua bună dela Costică și dela Ilenuța și ua plecat fie-care fericită la ai săi. Având apoi fie-care aur, argint și haine

scumpe din comoara împăratului șerpilor, ele și-au găsit în curând miri după plac.

Costică s'a făcut și el mire al Ilenuței, și după puțin timp au făcut o nuntă veselă. N'au rămas înse 'n satul din apropierea iezerului cu insula fărmeacă, unde stăpânia împăratul șerpilor, ceeace li se părea lucru primejdios, ci s'au mutat mai departe, pe uscat, unde cu bănetul adus din palat și-au cumpărat o moșie frumoasă, pe care au trăit în fericire. Cât pentru împăratul șerpilor, n'au mai aflat, dac'a fost ori nu vre-o dată scăpat.

RODUL TAINIC.

RODUL TAINIC

A fost odată un împărat, și'n curtea acelui împărat se afla un pom atât de înalt, încât nimeni nu era în stare să i vadă vârful. Pomul acesta înfloria și dădea rod în fiecare an, dar nici împăratul, nici curtenii lui, nici vre-un alt om pământean n'a apucat să vadă poamă din rodul acela. Era, se vede, pe acolo prin înălțimile neștrăbătute de ochiul omenesc cine-va, care nu lăsa să cadă nici o poamă pe pământ, ci le culegea toate la timpul potrivit. Împăratul ținea dar să afle, cum sunt poamele rodite de pomul acela, și a dat de știre în toată împărăția lui, că aceuia, care se va fi urcat în pomul acela și va putea spune, cum anume îi sunt poamele, îi va da în căsătorie pe aceea dintre fetele sale, pe care el însuși și-o va alege.

Au venit dar boieri de toate spițele, feciori de împărat, până chiar și feți frumoși, dar nici unul n'a fost în stare să se urce în pom.

Era însă la curtea împărătească un țigan, flăcău țănoș, și acesta s'a lăudat mumei sale, că el are să se urce și-a rugat-o pe aceasta să se ducă la împărat să i spună, că el se urcă.

Împăratul nu credea așa ceva și l'a chemat pe Danciu la sine.

„N'o să fii nici tu în stare să te urci, — i-a zis, — și să știi, că, dacă nu te vei putea urca, dau poruncă să-ți taie capul“.

Danciul s'a învoit să-i taie capul, dacă nu va fi în stare să se urce, și a rugat pe împăratul să-i dea răgaz de trei zile, ca să se gândească, ear în timpul acestor trei zile a pus pe un meșter faur să-i facă cățărătoare de fer, apoi s'a pus pe urcate.

S'a urcat omul și ear s'a urcat timp de trei zile și trei nopți și deodată a dat în scoarța copacului de o gaură, prin care a intrat în o colibă, în care a găsit o babă bătrână, de tot bătrână. El îi dete binețele cuvinte.

„Bună seara, bunică dragă!“ — îi zise apoi.

„Bine că mi-ai zis bunică, — îi răspunse baba, — căci altfel te-ași fi omorît într'o clipă. Dar ce te aduce pela noi, pușorul mamei?“

„Bunică, dragă, — răspunse el, — n'ai putea să-mi spui, ce fel de rod are pomul acesta?“

„Mai așteaptă puținel până ce se va fi întors fiul meu, — răspunse ea: — el va fi știind-o și accasta, căci suflă și în cele mai mici găuri“.

Eară dînsa era mama vânturilor.

Seara, după ce s'a întors, fiul ei a simțit miros de om pământeau.

„Simt boare de om, — îi zise el mumei sale: — cine a venit și în ce treburi umblă?“

Ea îi spuse ce și cum, toate din fir în păr, precum le aflase dela Danciu.

„De, — zise fiul ei, vântul cel fără de astâmpăr, — eu suflu, ce-i drept, în toate găurile, dar până'acum tot n'am ajuns să aflu, ce fel de rod are pomul acesta“.

Țiganul a rămas cu buzele umflate și'a plecat mai departe.

Urcându-se până acolo, el a tocit o pereche de cățărătoare. El luă acuma altă pereche.

După-ce s'a urcat încă trei zile, a dat de o altă colibă și-a intrat și'n aceasta dând convenițele binețe.

„Bună seara, bunică dragă!”

Și baba aceasta îi dete acela-și răspuns ca cea de mai nainte, apoi îl întrebă „De unde și până unde?”

El îi spuse, că umblă să afle, care e rodul pomului.

„De! — îi răspunse ea. — Imi pare rău, că nu te pot dumiri. Mai așteaptă însă să vie fiul meu; el o să ți-o poată spune”.

Baba i-a dat apoi să mănânce, căci era lihnit de foame, și după aceea i-a făcut culcuș să doarmă.

Viind acasă fiul ei, care e omul din lună, a făcut și el întrebările, pe care le făcuse vântul. Ea îi spuse, că e om bun și umblă să afle, ce fel e rodul pomului.

„Imi pare foarte rău, — răspunse el: — eu mă uit, ce i drept, prin toate crăpăturile, dar n'am ajuns să aflu ce fel de rod are pomul acesta”.

Dimineața, după ce Danciu se deșteptă din somn, baba i-a spus-o aceasta. Nu-i rămase dar lui Danciu decât să-și iee a treia pereche de cățărătoare și să arunce jos pe cele tocite.

Găsindu-le pe acestea prin curte, slugile i le duseră împăratului, care prin aceasta se încredință că țiganul a ajuns de tot departe.

„Te pomenesti, că cioroiul acela găsește în cele din urmă rodul pomului, — zise el în gândul lui: — eu însă tot n'am să i dau fata mea”.

Eară Danciu se urcă mai departe — o zi, două zile și după a treia zi ear dete de o colibă. Găsi și în coliba aceasta o babă încă mai bătrână, mama soarelui; o păți însă și cu aceasta tot ca și cu celelalte două și plecă mai departe.

A urcat acum, a urcat și iar a urcat timp de trei zile, da, încă trei — fără ca să i se fi tocit cătărătoarele și tocmai în seara zilei a șaptea s'a pomenit la poarta raiului.

Nu mai era acum tot ca mai nainte: la poarta aceea n'a găsit adecă o babă, ci un moșneag bătrân, de tot bătrân.

„Ai obosit, nu-i așa?“ — îl întreabă moșneagul.

„De! — am cam obosit! — îi răspunse țiganul.

„Ei bine! — grăi moșneagul, — dacă ești obosit, sări ici în locul meu și mai odihnește până-ce mă voi fi întors eu“.

Danciu se așează și așteaptă un ceas, două ceasuri, mult a așteptat, dar moșneagul nu s'a mai întors. El a încercat să se ridice, dar n'a fost în stare; îi era par'că-l bătuseră cu cuië în scaun.

Deodată se pomeni față 'n față cu o fată de tot frumoasă, care, nici una nici alta, îl întreabă, dacă nu vrea să intre vizitiu la Lia, zăna zânelor.

„Voi fi vrând eu, — răspunse Danciu, — dar nu pot să mă scol de aici“.

„Aș'! — întimpină fata cea frumoasă, — am să te scol eu numai decăt. O să-l aduc înapoi pe moșneagul, care a fost aici“.

Ea s'a dus apoi fuga la Lia, și i-a spus, că moșneagul nu mai e la slujba lui și a lăsat în lo-

cul său pe unul, care ar fi gata să intre vizitiu la ea, dar nu poate să se ridice de acolo.

Lia se încruntă și-i porunci olacului său să se ducă iute și să-l aducă pe moșneag la locul lui.

Olacul se puse pe drum și alergă o zi întreagă, de dimineată până seara, dar nu ajunsese până la el. Mai alergă însă încă o zi și pe înserate îl ajunsese, puse mâna pe el, îi trase o trântă bună, apoi îl luă în spinare și-l duse la Danciu, care se și sculă îndată ce ei sosiră acolo.

Olacul îi mai trase moșneagului o trântă bună, îl așeză la locul lui, ear pe țigan îl duse la zâna Lia, ca să-i fie vizitiu.

Lia avea doi cai de călărie, amândoi cu părul de aur.

„Dacă vrei să întri în slujba mea. — îi zise lui Danciu, — scaldă-te în putina aceasta.

Țiganul nu mai stete pe gânduri, ci se desbracă și sărî în puțină.

El s'a scaldat timp de jumătate de ceas, apoi Lia i-a poruncit să iasă din puțină. După ce a ieșit, ce să-ți vadă ochii? — Să stai și să te miri! — El era frumos de nu-i mai puteai găsi pe fața pământului pereche.

Să vezi dar rușine ce are să pătească împăratul acela, care și-a pus de gând să nu-și dea țiganului fata!

După ce el s'a îmbrăcat, ear a venit fata cea frumoasă și l'a dus la grajdul celor doi cai cu părul de aur.

„Eată, — îi zise ea, — aici în cămăruța de alături e ovăz de aur; dă-le din el cailor în fiecare zi odată câte o banită“.

Ear s'a făcut apoi nevăzută, și prin cele cu desăvârșire minunate abia de aci înainte trece Tiganul.

După ce și-a făcut slujba trei zile de-a rândul, a venit din nou fata cea frumoasă și i-a spus, că Lia, zîna zînelor din împărăția sorilor are să și-l aleagă bărbat pe acela, care e în stare s'o îngâne făcându-le toate întocmai ca dînsa.

„Du-mă la ea! — strigă Danciu săltând de bucurie: am s'o îngân ca și când ași fi întru toate ea însa-si“.

El a fost dus la stăpâna lui.

Pe'nserate Lia a poruncit să fie pus în iatacul ei, un al doilea pat la o potrivită depărtare de al ei. Ea a început apoi să se desbrace; și, desbrăcându-se, ea avea șase-spre-zece rochii pe când țiganul n'avea decât o pereche de ȋtari. El și-a sfâșiat însă ȋtarii în șase-spre-zece fâșii și, când Lia punea pe scaunul ei o rochie, punea și el pe al său o fâșie. După aceea a pus fâșie lângă fâșie, ca să le coase la loc, dar, — să vedeți minune! — fâșiile se țineau una de alta, încât Lia, zîna zînelor stătea cuprinsă de uimire când l'a văzut dimineata îmbrăcându-se tot ca ea.

Lia s'a dus apoi să se pieptene. Tiganul de asemenea. Li se puseră doae oglinzi, fiecare cu toate cele de nevoie pentru pieptănat, și au început amîndoi să se pieptene. Când Lia își trăgea odată cu pieptenul prin păr, Tiganul trăgea și el prin al său. Ea a tras de șase-spre-zece ori el de asemenea. Tiganul avea și el păr lung și după ce s'au peptănat, altă minune: fata lui era tot atît de frumoasă ca a Liei.

Când se uită deci la el, Lia nu mai știa ce să facă de bucurie, l'a chemat la ea și l'a sărutat — cum mireasa își sărută mirele.

S'a făcut apoi o nuntă mare, și după nuntă Lia l-a trimis la vânătoare pe Danciu, care nu mai era acum Țigan ca toți Țiganii, ci Făt frumos deopotrivă cu ori și care fecior de împărat.

Mai nainte de plecare ea îi dete o oglindă și-i zise: „Când vrei să știi ce fac, uită-te în oglinda aceasta, că mă vezi în ea“.

Luându-și apoi ziua bună unul dela altul, el plecă la vânătoare.

N'a făcut însă de cât vre-o câte-va sute de pași și s'a pomenit cu olacul, care alerga spre el, ca să-i spună că Lia îi trimite vorbă să cruțe vânatul și să nu împuște de cât doi iepuri.

Mergând mai departe și tot mai departe, a zărit o pădure cu copaci de aur, ear în pădure alergau o turmă de animale cu păr de aur, în care nu era însă nici un iepure. După ce a mai trecut prin pădurea aceea, i-a trecut prin față altă turmă, dar nici în aceasta nu era nici un iepure. Ear a mers apoi până ce a dat de a treia turmă; în aceasta era însă un singur iepure. Și-a încordat întâi arcul și una, doua, trei! l-a și culcat la pământ.

El însă doi iepuri avea să-i ducă Liei. A mers dar înainte, ca să mai culce la pământ încă unul.

Mergând așa, la început pe drum, apoi pe potecă și în cele din urmă pe potecute, el s'a ră-tăcit de nu mai știa încotro să apuce.

El scoase deci oglinda și se uită în ea. A și văzut pe Lia, care îi făcù semn să apuce la dreapta.

S'a dus dar și mereu s'a dus—un ceas, doua, trei ceasuri, timp de patru ceasuri s'a tot dus

iără ca să poposească, și eată că a zărit o întreagă turmă de iepuri.

El rămase nedumirit.

Un iepure mai avea să culce la pământ, unul singur. Iepurii erau însă grămadă, tot unul lângă altul, și el, nefiind vânător bun, se temea, că trăgând în ei, va omorî de odată mai mulți.

A așteptat dar și ear a așteptat până ce și-a pierdut răbdarea și a tras, în cât a culcat la pământ trei iepuri.

Îi părea rău, că n'a putut să se ție de vorba scumpei sale soții, dar nu i-a rămas de cât să se întoarcă acasă. Peste puțin i se ivi în cale o matahală de om, un adevărat urias.

„Nu ți-e rușine obrazului, că ai împușcat doi dintre iepurii mei!? îi zise omul acela, care era stăpânul moșiei, pe care rătăcise Danciu.

Nu era adecă al Liei decât unul dintre cei trei iepuri.

„Haid' să ne măsurăm puterile!“ — urmă dar stăpânul celorlalți doi, care mai era năcăjit și pentru că ar fi voit ca Lia pe el să și-l aleagă soț.

Danciu începuse să tremure de frică. De! nu se simția el destul oim pentru ca să se 'ncumete a-și măsura puterile cu asemenea matahală. El puse deci mâna pe arc și-l încordă. Cellalt fû și el gata să tragă, dar era prea târziu, căci Danciu îl și culcă la pământ.

El se întoarce apoi acasă.

Lia rămase cuprinsă de spaimă când îl văzu aducând patru iepuri.

„Vai de mine! — strigă dînsa. — De ce ai omorît și pe ceilalți doi iepuri?! Dacă află stăpânul lor, te omoară 'ntr'o clipă“.

„Grija aceasta să n'o mai ai! — răspunse Ti-ganul, — treaba aceasta am regulat-o eu cu dînsul. — Ași avea însă să te 'ntreb ceva, dacă vrei să-mi dai răspuns“.

„S'ar putea oare să nu-ți dau? — grăi dîn-sa. — Nu avem, așa cred noi doi nici o taină unul pentru altul“.

„Spune-mi, te rog, ce fel de rod are pomul a-cesta“ — îi zise dar Danciu.

„Atâta e tot ceea ce vrei să mă 'ntrebi? — răspunse Lia. — De ce oare n'ași fi avînd să să ți-o spun aceasta!? — Am să-ți dau, dacă e vorba, chiar să mănânci din poamele acelea — câte poștești“.

Ea chemă apoi de grabă pe una din slugile ei și-i porunci să aducă zece poame de ale aceluï pom.

Sluga s'a urcat în pom. Pomul avea însă trei feluri de poame: mere de aur, pere de aur și prune de aur. Servitorul nu știa, din care să iee patru, căci luând din fiecare câte trei erau numai noaue. El chibzui în cele din urmă să iee patru prune, căci prunele erau mai mici decât merele. Așa a și făcut și le-a adus Liei, care i le-a dat soțului său.

„Am o mică daraveră pe pămînt“, grăi a-cesta.

„Dacă e așa, — răspunse Lia, — poți să te cobori numai decît“.

Ea porunci apoi să i se facă iute un leagăn, care se lasă până la pămînt, și-l așeză pe soțul său în leagănul acela. Cât gîndesti cu gîndul Danciu și ajunsese apoi la pămînt cu poamele, pe care le avea în buzunar și i le duse împăratului.

Nu voise împăratul să-i dea fata sa, dar i-o dăde acum, când îl văzu atât de frumos. Nu voia însă fata de împărat să și-l iee de bărbat, căci se temea, ca nu cumva el iar să se facă cum fusese mai înainte.

Dănciu o 'nșfăcă însă, o luă pe sus și-o duse la muma sa, țiganca, pe care o pofti apoi să vie cu el și-o duse la pomul cel înalt.

Sosit aici, el strigă „una“ și fu jos leagănul, în care se așezară toți trei, el, mama sa și fata de împărat. Iar numără apoi „una“! și ei fură sus.

„N'ai vrut să mă iubești, nu te iubesc dar nici eu!“ — îi zise acum fetei de împărat și-i dăde brânci, ca să cadă pe pământ. Ea a tot căzut trei zile și trei nopți de-a rândul, ear după-ce a ajuns la pământ, s'a făcut miș fărâmiș de n'a mai rămas de ea întreg decât capul, pe care una dintre slugi l'a dus la împăratul.

„Doamne sfinte! — se tângui împăratul, — cine m'a pus să nu i-o dau de bună voie pe fata mea?“

Când împăratul se tânguia în felul acesta, se ivi deodată 'n fața lui Țiganul, care se căia și el de fapta ce săvârșise într'o clipă de supărare.

„Ai fi acum gata să mi-o dai de bună voie pe fiică-ta? — întrebă dînsul. — „Nu numai că ți-ași da-o de bună voe, răspunse împăratul. — dar ți-ași mai da pe deasupra și jumătate din împărăția mea, dacă ar fi în viață fiică-mea“.

Țiganul se duse la mumă-sa și-i spuse ce-a zis împăratul.

„Să vezi un lucru, — grăi țiganca: — eu am să-ți dau o cutioară, în care e un praf fărmeecat. Dacă vei presăra praful acela pe fata moartei,

aceasta va îvia și trupul se va întrama chiar mai și mai de cum a fost“.

Danciu a alergat fuga la împăratul, a cerut capul moartei și a presărat pe el praful cum zisesese mumă-sa. Cât dai în palme trupul fetei s'a întrămat crescând bucată lângă bucată și ea începui să vorbească. Împăratul i-ar fi dat-o acum bucuros Țiganului, dar acesta nu voia s'o primească.

„Să trăiești în bună fericire cu fiică-ta, — îi zise el împăratului, — căci eu am și găsit altă soție!“

El chemă apoi pe mumă-sa, cu care se duseră la pom, se urcară 'n leagăn și se 'nălțară într'o clipă la Lia, zîna zînelor din țara soriilor, care i-a primit cu multă bucurie. El a zidit apoi pentru mumă-sa un palat frumos și i-a zis: „Dacă ți se va fi făcut dor de mine, trimite-mi vorbă prin o slugă, și 'ntro clipă vom fi eu și soția mea la tine“.

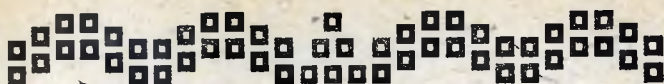
El s'a dus apoi acasă, unde s'a făcut nuntă mare. Lia voia să-l poștească și pe împăratul, dar Țiganul nu s'a învoit să stea la masă cu cel ce umblase cu gândul de a-l înșela. Au poftit deci la nuntă soarelele, care s'a 'ndopat.

Am fost și eu la ospăț și-am pus mîna pe un ciolan, apoi am plecat lăsându-i în fericire, care n'a mai încetat nici până astăzi, dacă nu vor fi murit cumva.

BĂIȚ SĂRAC ȘI HOROPSIT.

Poveste de ale Românilor din Moravia.

BĂIAT SĂRAC ȘI HOROPSIT.

Poveste de ale Românilor din Moravia.

Au fost odată doi frați. Cel mai mare dintre dînșii, Barbu, era văduv și avea doi copii, ear cel mai mic, Pascu, trăia 'n fericire cu nevas-tă-sa și cu cei patru copii ai lor.

Simțindu-se 'n doagă morții, Barbu l'a che-mat la sine pe Pascu și l'a rugat cu limbă de moarte să aibă purtare de grijă pentru cei doi copii ai săi după ce se va fi 'ntâmplat ca el să moară.

El a și murit, și Pascu s'a 'ntors la casa lui după-ce i-a făcut ca frate bun înmormântarea.

„Pascule, dragă, — îi zise nevasta lui, — e adevărat că ai primit să le fii tutor celor doi copii rămași de la frate-tău? Nădăjduesc că nu vei fi făcut una ca aceasta?”

„Adecă de ce nu? — răspunse el. — Cine altul ar mai putea să le fie ocrotitor? Ar fi oare cu putință să mă lepăd de sângele fratelui meu, care e sânge din sângele meu! Vorba e numai să luăm înțelegere, dacă e să-i luăm pe băieți la casa noastră ori să le căutăm adăpost la vre-un om străin“.

„Da! — răspunse nevasta, — dacă e vorba, eu sunt de părere să-l luăm pe cel mai măricel la noi, dar pe cel mai mic nu-l prea pot suferi“.

„Ei, — grăi Pascu, — nu-ți mai bate capul: — gândul meu e să luăm atât pe cel mai mare, cât și pe cel mai mic!“

Nu-i venia femeii la socoteală lucrul acesta.

„Eu cred, — zise dar, — că de folos n'ar putea să ne fie de cât cel mare, care e de patru-spre-zece ani și poate să muncească, ear nu și cel mai mic, care e abia de doi ani“.

Dumnezeu îi are însă tocmai pe cei mai slabi în paza lui, și de aceea Pascu rămase neclintit în hotărîrea sa.

„Nevastă, dragă mea, — grăi dar, — tu știi, că unchiu le sunt amândurora și de amândoi am să port grijă. O să luăm deci atât pe cel mare, cât și pe cel mic“.

Au luat apoi pe amândoi orfanii la casa lor. Cel mai mare, Vasile, își câștiga pâinea din vrednicia lui, eară cel mai mic după câți-va ani lua și el parte la munca zilelor. După noauă ani au urmat însă vremuri grele, în cât le mergea rău de tot celor săraci. Pascu a fost nevoit să-și vândă chiar și vaca.

Ii ieșia acum femeii dreptatea.

„Vezi acum halul, în care am ajuns!? — grăi dînsa! — Era oare lucru cu minte să mai luăm doi copii pe lângă cei patru ai noștri? — Nu mai suntem acum în stare nici pe ai noștri să-i hrănim“.

„Nu-ți mai face, femee, inimă rea! — răspunse bărbatul. — Tu știi prea bine, că ne rămâne casa copiilor, dacă o cumpărăm de la ei“.

„N'ar fi oare mai cu minte dac'am căuta să ne cotorosim într'un fel oare care de copilul cel mic? — întâmpină dînsa. — Am ieși mai ușor din strămătorare“.

„Adu-ți aminte, femeie, că 'n timpuri bune i-am luat, — răspunse el. — Ar fi și în fața lui Dumnezeu, și 'n fața lumii greu păcat de a-i fi alungat în vremuri grele“.

Femeea stăruia cu toate acestea, ca copiii să fie alungați.

Se zice că pe oamenii cu noroc Ioan îi chia-mă, ear băiatului mai mic Oanea îi ziceau. Cu toate aceste el fu horopsit nu numai de mătusa, ci și de unchiul lui.

Ca să scape adecă de gura nevestei și să-i rămâe casa 'n bună pace, Pascu si-a călcat pe inimă.

„Știi ce!P — îi zise dar soției sale. — pen-tru-ca să nu mai fie gâlveavă între noi, am să-l duc pe cel mai mic unde-va în infundăturile munților“.

„Unde ai de gând să-l duci? — răspunse ea. — O să-l duci la depărtare de câte-va ceasuri, ca ear să ne pomenim cu el“.

„Ba o să-l duc de unde 'n vecii vecilor n'o să se mai întoarcă“ — o 'ncredintă el“.

Așa s'a și 'ntâmplat.

Ziua următoare în revărsatul zorilor el i-a zis lui Oanea, care acum era băiat de un-spre-zece ani: „Mi-a trecut pe la ureche vorba, că unde-va prin munți e o comoară: hai să ne du-cem s'o ridicăm“.

Oanea, care nimic nu bănuia, a plecat voios cu unchiul său.

S'au dus apoi și-au urcat mereu dealuri, au coborît în văi și ear au urcat până ce au dat

de o peșteră mare și adâncă. Unchiul a aprins o luminare și-a intrat cu nepotul său în peștera cea întunecată. După-ce au mers o bucată, au dat de o scară, pe care s'au coborît în adâncime, unde ear au mers pe ici, pe colo târându-se pe brânci până ce au ajuns la o apă curgătoare, peste care trecea o`punte îngustă.

„Sezi acum aici! — zise unchiul după-ce trecură puntea. — Eată traista cu pâne și-ți dau și briceag: potolește-ți foamea în vreme ce eu mă duc să mai caut comoara“.

Rămânând acum singur, își tăie așa pe întunerec o felie de pâne și începù să mănânce.

Era o 'ntunecime — s'o tai cu toporul — și lui Oanea i se făcù urît. El nădăjduia însă, că mai curând ori mai târziu unchiul său se va întoarce cu lumânarea, aștepta deci fără ca să îndrăznească a se mișca din loc. Zădărnica i-a rămas însă așteptarea, căci unchiul său nu s'a mai întors.

„Te pomenești, — își zise el în cele din urmă, — că unchiul m'a adus dinadins, ca să mă lase aici și s'a întors acasă“.

Gândindu-se la una ca aceasta, i s'a făcut părul măciucă 'n cap, nu i-a rămas însă decât să se îmbărbăteze și să-și caute o ieseire din peștera cea fioroasă.

Cum putea însă, așa fără de lumânare, să găsească drumul prin peșterile întunecate, puntea ce trecea peste apa curgătoare și scara, pe care avea să urce spre a ieși la lumina soarelui!?

Vai de sufletul lui! In loc de a se apropia de apa curgătoare, el se depărta din ce în ce mai mult de ea. Nici despre aceasta nu și-a dat în-

să seamă de cât după ce nu mai auzia vâjiitul apei.

/ Frânt de oboseală și istovit de foame și de frământările sufletești, el căzu în cele din urmă întins pe pământ, își puse capul pe piatra rece și începî să plângă și să se tânguiască. Mai rămăsese, ce-i drept, o bucată din pâne 'n traista lui, dar el nu îndrăznia s'o mănânce, ca să se sature, căci ar fi murit apoi de foame. El a gustat dar din ea, ca să-și potolească foamea și să-i și rămăe, apoi ear și-a adunat puterile și a plecat pe dibuite.

De odată piciorul îi lunecă și el se prăvăli în adâncime. Țiinduse în căderea lui de niste colți de stîncă, aceștia se desprinseră și două bucăți de bolovani de tot grei îi căzură în cap. Erau de tot grele bucățile acele, mai grele de cât ori și ce 'piatră, chiar de cât fierul mai grele.

„Ce-o fi asta!? — își zise băiatul cel horopsit și băgă bucățile 'n traistă, ca să le vadă după ce va fi ieșit la lumină, dacă îi era dat să iasă vre-o dată.

Mergând apoi mai departe, el ear a 'nceput să audă vâjiitul apei curgătoare. A și sosit peste cât-va timp la ea, dar puntea n'a găsit-o. El și-a luat deci inima în dinți, s'a aruncat în valuri și a trecut înnot. Peste puțin a dat apoi și de scara cea primejdioasă, pe care a urcat-o pe cățarate, a mai mers o bucată și a ieșit, în sfârșit, din întunecimea cea urîtă la lumina cea veselă ce bunul Dumnezeu a rânduit să se reverse din soare.

De geaba! — Tot băiat cu noroc era Oanea!

Nu-i vorba, picioarele și mânila îi erau zdrelițe și spinarea i se umpluse de vînatăi, tremu-

ra de oboseală, de frig și de frică, dar răsufla ușor, și de aceea a căzut în genunchi, ca să-i mulțumească lui Dumnezeu, căci numai din mila Domnului a fost că n'a perit în peștera cea înfiorătoare.

Tot îi mai rămăsese o bucatică din pânea ce păstrase cu atâta grijă. După ce a mâncat-o și pe aceasta, s'a hotărît să-și iee lumea în cap, căci nu mai putea să se întoarcă la casa unchiului și a mătușei, care-l horopsiseră.

A mers, a mers și ear a mers zi de vară până 'n seară și după drum de câte-va zile a sosit la niște curți boierești, unde a cersit de la slugile din poartă o bucată de pâne, pe care a mâncat-o cu poită șezând pe un bolovan de la marginea drumului.

Scotându-și el briceagul din traistă, una dintre slugi a băgat de seamă, că e și ceva greu în traistă.

„Dar în traistă ce ai?“ — l-a întrebat.

Oanea a scos cele două bucăți de bolovan, ca să i le arate.

Sluga se uită cu multă băgare de seamă la ele, le mai arată și altora, ba le duse în cele din urmă și la stăpânul său, care se încredință, că amândoaue sunt cel mai curat aur.

El porunci deci să i-l aducă pe Oanea pentru ca să-l întrebe, de unde are cele două bucăți de aur.

Oanea îi povesti fără de 'ncungiur, ce a pățit și prin câte a trecut.

Boierul, care n'avea copii, era atât de viu atins de cele povestite de Oanea și de întregul fel de a fi al acestuia, încât l'a oprit pe dinsul la casa lui, ba în urmă chiar l-a luat copil de suflet. Ear cele două bucăți de aur le-a vândut cu

bani frumoși, pe care i-a pus cu camătă în folosul celui horopsit de ai săi, pe care l'a mai dat și la 'nvățatură.

Așa s'a adevărit, că Oanea a fost dus de unchiul său în peșteră în adevăr pentru ca să găsească o comoară. Vorba era numai că nu al unchiului, ci al nepotului horopsit era norocul.

După-ce Oanea a stat timp de șapte-spre-zece ani la curte, boierul a găzut greu bolnav și l'a făcut pe Oanea moștenitor al său dându-i sfatul să trăiască cumpătat și să aibă totdeauna milă de săraci:

„Cum să nu am milă de săraci după-ce sărac am fost și eu!?“ — își zicea Oanea.

Au trecut doi ani de la moartea boierului când Oanea, acum stăpân al curții boierești, sta la fereastră și se uita în curte, unde se afla un bătrân cerșitor îmbrăcat în haine sdrănțuite. Lui Oanea i se fucă milă de el; porunci dar portarului să i-l aducă pe bătrânul acela.

Când acesta intră în sală, Oanea îl recunoscu: era unchiul lui, căruia nici prin gând nu-i trecea, că se află 'n fața nepotului său horopsit.

„Fie-ți, boierule, milă de mine! — se rugă bătrânul, — miluește pe un moșneag flămând, căci Dumnezeu te va răsplăti“.

„Sezi! — îi zise Oanea. — Bucuros îți dau să mănânci și să bei“.

El chemă apoi sluga și-i porunci mai pe șoptite să aducă traista, în care-și păstra, drept amintire de vremuri grele, straietele românești, în care se afla și cuțitul său. După aceea bătrânul îi povesti, cum a fost odată gospodar înstărit, dar în vremuri grele a sărăcit și de curând a pierdut într'o judecată tot ceea ce-i mai

rămăsese, încât a fost nevoit să-și vândă și casa și a ajuns să trăiască cersind.

„N'ai copii? — întreabă Oanea.

„O Doamne! — răspune bătrânul. — Am avut patru copii. Trei dintre dînsii au murit de vîrșat, ear al patrulea e un Pierde-Vară, căruia nu-i pasă nici de tatăl său, nici de Dumnezeu“.

Acum sluga aduse mîncare și băutură, eară Oanea îi dade bătrînului cu mîna sa pânea și briceagul său de odinioară, ca să taie din ea.

Bătrînul luă cuțitul în mînă și se uită la el, apoi se făcu alb ca varul, căci recunoscî semnul, pe care-l făcuse el însuși pe prăselele lui.

El rămase cuprins de un fel de ameteală.

„Bine, boierule, — zise: — cum a ajuns briceagul ăsta aici?“

„Ce are a face!? — răspunse Oanea. — Briceag ca toate bricegele!“

„Nu-i așa! — stărui bătrînul cuprins de nedăjduire. — Te rog în numele lui Dumnezeu să-mi spui, de unde ai briceagul acesta. Spune-mi, te rog, și nu mă chinui!“

Oanea nu se mai putu stăpîni.

„Nene Pascule, — strigă dînsul, — nu-l mai cunoști pe Oanea, băiatul orfan?“

Unchiul se sperie: își recunoscî nepotul și căzu în genunchi la picioarele lui cuprins de rușine și de frică. Oanea îl ridică însă și-l îmbrățișă.

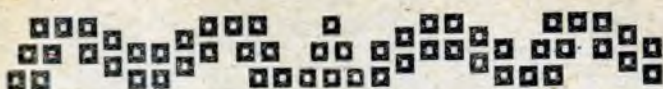
„N'ai nici o teamă, unchiule, — îi zise. — Eu de mult te-am iertat“.

Bătrînul a rămas toată viața lui la casa lui Oanea, care a luat la sine și pe fratele său.

N'a mai trăit Pascu, ce-i drept, de cît puțin, dar a murit mîngîiat de gîndul, că Oanea nu s'a prăpădit în peșteră și l'a iertat.

DOI FRAȚI BUNI.

— Poveste bulgărească —

DOI FRAȚI BUNI.

— Poveste bulgărească —

Au fost odată doi frați, care trăiau sub stăpânirea tatălui lor în bună înțelegre. Cel mai mare plugăria, iar cel mai mic păstoria.

După-ce tatăl lor a murit, cel mai mare a rămas stăpânul casei, ear cel mai mic muncia la cele din afară, sub ascultarea fratelui său, și numai din Paști în Crăciun dedea pe acasă. Cel mai mare nu muncia, ci-și petrecea timpul ospătându-și prietenii și ținând cai frumoși, pre cum și câni și șoimi de vânătoare ca boierii.

Cu toate astea ei s'au îmbogățit din ce în ce mai mult și cel mai mare s'a însurat în vreme ce fratele său mai mic a rămas flăcău și numai la sărbătorile mari venia și acum acasă.

Viind odată de sărbători în sat, i-au eșit în cale câțiva săteni pizmătareți, care vroiră să-i învrăjbească.

„Ești ori nu și tu fecior al tatălui tău?“ — îl întrebară.

„S'ar putea oare su nu fiu!“ răspunse el.

„Bine, — îi ziseră, — dacă așa e, cum se face că tu ostenești toată ziua la oi și în ța-

rină — fie ploaie, fie viscol, fie arșiță și zăduf? Muncești ca nimeni altul în vreme ce fratele tău mai mare se răsfată ca un boer. El are de toate, haine, mâncare și băutură din belșug, și se bucură de cinste și de vază; nu ești par'că decât sluga lui. Ia spune-i, te rog, să facă el ceea-ce faci tu, ca să rămâi tu acasă. și o să vezi, dacă-ți este ori nu în adevăr frate.

Fratele mai mic nu li-a dat nici un răspuns, dar vorbele lor îi sfredeliau inima.

S'a dus acasă și-a petrecut noaptea sub același acoperiș cu fratele său.

„Cum ai dormit, frățioare, astă noapte?“ îl întreabă acesta dimineața zilei următoare.

— „N'am putut, frate dragă, să'nchid ochii“, îi răspunde.

De ce?

— Să vezi un lucru, — îi răspunde iar. — Sunt atâți ani de când a murit tata, și eu trăesc zi și noapte departe de casă sub cerul lui Dumnezeu. Acasă viu odată pe an; n'am legătură cu nici un om; nici prieten, nici dușman nu-mi este nimeni. O să vie timpul să mă'nșor și eu ca tine și să-mi întemeiez casă și masă: cum să port grijă de ale mele, dacă pe nimeni nu cunosc și la cele casnice nu mă pricep! Eacă la ce m'am gândit de n'am putut toată noaptea să dorm și am luat în cele din urmă hotărîrea de a te ruga să mai schimbăm rânduiala gospodăriei, încât timp de câțiva ani să rămân eu acasă și să muncești tu unde am muncit eu până acum.

Fratele mai mare fierbea'n el, dar nu-și dete cătranul pe față.

„Prea bine, frățioare! — grăi dînsul. — Rămâi acum tu acasă. căci eu am să muncesc în

locul tău. Te rog numai să mă lași să mă duc azi la vânătoare, apoi să luăm masa împreună; de mâine înainte vom face apoi schimbul“.

El se duse apoi la grajd, își puse șeaua pe cal și chemă pe soția sa.

— „Ascultă, femeie, — îi zise stăpânindu-și mânia.— Eu mă duc acuma la vânătoare și l'am poftit pe fratele meu să luăm masa împreună, după-ce mă voi fi întors acasă. Să știi că n'am să viu. Tu să tai un miel și să-l frigi, să pui otravă în friptură, apoi să pui masa și să-l poftesti pe fratele meu să mănânce. Bagă de seamă! Dacă vin la cină acasă și nu te aud bocindu-l pe mort, nu mai scapi vie din mâinile mele“.

După-ce le grăi acestea, el încălecă, dete pinteni calului și plecă cu câinii și cu soimii lui de vânătoare. Soția lui rămase ca trăsniță din senin. Ea își iubia bărbatul și ținea să intre în voile lui, era însă suflet de femeie și n'o ierta firea să-și otrăvească cumnatul. Vorba era însă, că ori îl otrăvește, ori nu scapă ea însa-și de moarte. Mult s'a sbătut, gândit și chibzuit până ce s'a lăsat în voia lui Dumnezeu: dacă poate scăpa — bine, ear dacă nu, moare mai bucuros de cât să otrăvească pe cumnatul ei.

A tăiat deci mielul și l'a fript, a gătit prânzul și a așternut masa, apoi l'a poftit pe cumnatul ei să mănânce.

— „Se poate una ca aceasta? — răspunse el. — El mi-a făgăduit c'o să mâncăm împreună“.

Ea fu cuprinsă de adâncă mâhnire, căci vedea cât de mult își iubia cumnatul ei fratele, care pe el îl ura. Incepû deci să plângă cu hohote și-l cuprinse pe cumnatul ei cu brațele.

Acesta, mirat, o ținu să nu cadă și-o întrbă de ce plânge.

— „Vai mie! — răspunse ea, — azi era să sune cel din urmă ceas al vieții mele“.

— „Cum? — de ce? — ce fel!?“ — întrebă dînsul.

— Tu ești dus cu gândul la soțul meu, — grăi dînsa, — și nu vrei să mănânci fără de el. Ear dînsul? El mi-a poruncit să te otrăvesc și a jurat că are să mă omoare, dacă, întors dela vânătoare, nu va auzi în casă jeluiri și bocete“.

Cumnatul ei rămase cuprins de uimire.

— „Să n'ai nici o grijă, — îi zise apoi, — că n'o să mor, cumnată dragă. Să vedem însă ce va face fratele meu, când mă va vedea mort. Vom trimite azi pe cineva la cotitură, ca să stea la pândă și să ne spuie când se 'ntoarce. Ear acum să mâncăm în toată liniștea și când vom afla că el se'ntoarce, am să mă culc întins pe masă, ear tu mă acoperi cu un giulgiu ca pe morți, îmi aprinzi o lumânare la căpătâiu și'ncepi a mă boci.“

Așa au și făcut apoi.

Ear fratele mai mare se dusesese, după ce a plecat de acasă, pe unde umbla de obicei la vânătoare. A umblat însă ziua în zadar, căci spre marea lui mirare n'a răușit să vâneze nimic.

Abia pe'nserate, când se'ntorcea acasă, a zărit la mare înălțime un vultur și a dat drumul celor doi șoimi, pe care-i avea. Aceștia s'au înălțat și l'au luat pe vultur la goană și'n cele din urmă l'au coborît, încât vânătorul l'a putut prinde.

— „Ei, vezi, — îi zise acesta vulturului, ori și cât de sus, pe deasupra norilor, vei-fi sburând tu, din mânele mele nu poți să scapi“.

— „O, vai, — răspunse vulturul plângând cu lacrimi fierbinți, — dac'ar mai ți fratele meu în viață, șoimii tăi, fie ei nu numai doi, ci chiar și douae-zeci, n'ar fi putut să-mi facă nimic. Secare-ar brațul aceluia, care l'a nimerit și răpus!”

— „Cine l'a răpus?” — întrebă vânătorul.

— „Ah! — răspunse vulturul, — geruia, nin-gea și viscolea, când am fost și eu, și el duși pe deasupra Mării Negre și am căutat adăpost pe o corabie. Fratele meu se așezase pe un pâl-mar, și un corăbier, seca-i-ar mâna! — l'a lovit de a căzut în mare. Fără eu, sărmanul de mine, ne mai avându-l pe el, am rămas la vreme grea fără de ajutor, cum mă vezi acum, când n'am putut să scap de cei doi șoimi ai tăi”.

Auzindu-le acestea, vânătorul s'a muiat, s'a gândit la fratele său, i-a dat vulturului drumul și a început să-și gonească din toate puterile calul.

Alergând peste puterile lui, calul a căzut în cele din urmă și și-a dat răsuflarea, ear vânătorul a alergat mai departe pe jos.

Când el s'a apropiat de casă, fratele lui mai mic s'a întins ca mortul pe masă, ear cumnată-sa l'a acoperit cu giulgiu, i-a aprins lumânare la căpătâiu și a început să-l bocească.

Auzind bocetele, vânătorul grăbi și mai tare, ear după ce intră în casă, își scoase sabia din teacă și se repezi cu ea asupra soției sale, ca s'o taie în bucăți.

— „Femeie nemernică! — strigă dînsul, — mi-ai otrăvit fratele!”

Văzând aceasta, cel-lalt sări în picioare.

„Să nu te pună păcatele s'o atingi pe cumnata mea! — strigă el. — Nu ea m'a otrăvit, ci tu voiai să mă otrăvești?”

Fratele mai mare rămase pe o clipă mut și incremenit, apoi îl îmbrățișă pe cel-lalt.

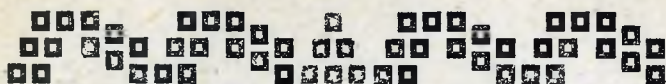
„Ah! — zise, — iubitul meu frate, mai trăești, în adevăr mai trăești!“

El îl sărută apoi, își mărturisisi păcatul și povesti cele petrecute când cu prinderea vulturului.

De aici înainte cei doi frați au trăit în pace și în dragoste și nu s'au mai gâlcevit nici odată.

NEGRU ÎMPĂRAT.

NEGRU IMPĂRAT.

A fost odată ce-a fost; dacă n'ar fi fost, nu s'ar povesti.

A fost un Impărat puternic, atât de puternic, încât hotarele împărăției lui nu puteai să le vezi ori-și-cât te-ai fi dus și ai fi mers cutrie-rând în dreapta și 'n stânga, înainte și înapoi. Fiind atât de puternic, el nu se temea de nime-ni și nici nu avea dușmani, care s'ar fi 'ncu-mătat să-l supere într'un fel oare-care. Trăia deci în pace și 'n liniște și n'avea nevoie să-și adune oaste, ca să-i apere hotarele cele afară din cale depărtate.

Supușii lui ar fi trăit și ei tot în pace, în li-niște și 'n belșug, dacă nu s'ar fi întâmplat că pădurile cele mari să fie pline de lupi, de urși, de mistreți, de fel de fel de șerpi, de vulturi mari și de tot felul de alte jivine primejdioase, care făceau o mulțime de stricăciuni, ba mân-cau pe ici, colo și copii, precum și oameni în toată firea.

Ca să-și apere deci supușii, Impăratul ieșia la vânătoare dintru început mai rar și 'n urmă mai des.

Ca ori-și-ce vânător cu rost lua cu dînsul doae-trei dintre slugile lui, precum și câți-va zăvozi colțoși, care-l ajutau să răpuie vînatul.

Așa azi, așa mâne și tot așa și poimîne.

E o plăcere să umbli după vînat și încă mai mare plăcere e să te poți lăuda, c'ai răpus azi un lup, mâne un urs și poimîne cel puțin o vulpe. Impăratul lua deci cu dînsul din ce în ce mai mulți zăvozi, mai multe slugi, ba'n cele din urmă și pe unii dintre boierii, care îi erau sfetnici.

De oare-ce vînatul, luat la goană, aleargă iute, Impăratul a nceput să iee cu dînsul și câți-va ogari cu picioare lungi.

N'a mai trecut mult timp, și vînatul s'a rărit și s'a ascuns prin hârtoapele 'nfundate, încât Impăratul era nevoit să iee cu dînsul copoi și prepelicari, care-i caută urma uimînd, precum și mari haite de șoricari, care răslesc prin toate desisurile, ba scurmă chiar și prin pămînt.

Sporitu-s'au deci la curtea Impăratului câinii de tot felul, sute, ba chiar și mii, încât slugi multe n'aveau altă treabă decît să-i hrănească și să porte 'n tot felul grijă de ei.

E apoi lucru știut, că cei de jos se uită 'n gura celor de sus, și dacă Impăratul își sporia de azi pe mâne câinii, boierii cei mari și 'n urmă și cei mai mici țineau și ei să-și aibă fie-care cîănăria bine 'ngrijită, ca să se poată lăuda cu ea.

Cât era de mare Impărăția aceea, de la un capăt pînă la celalalt, era plină de tot felul de câni frumoși și bine hrăniți, încât era o adevărată plăcere să-i vezi.

Impărăteasa era cu toate aceste din ce în ce mai îngîndurată și din rumenă ce fusese înce-

tul cu încetul s'a făcut albă ca ghiocelul și ca mărgăritărelele, încât lumea 'ncepuse a-i zice Albă Impărăteasă.

„Bărbate dragă, — îi zise ea 'n cele din urmă Impăratului. — Eu văd c'au scăzut fiarele de prin codri, dară mai vîrtos s'au sporit câinii atît la curtea ta, cît și pe la casele boierilor, și nu numai câinii aceștia sunt mereu sătui în vreme-ce o mulțime de oameni flămînzesc, dar în acela-și timp atâte și atâte slugi își petrec zilele purtând grijă de câni când ar putea să facă altă treabă mai folositoare“.

Impăratul a ascultat în tăcere, și-a 'ncrețit sprâncenele, s'a posomorît încât lumea a 'nceput să-i zică Negru Impărat, dar a mers înaintea pe drumul, în care apucase să între.

De oare-ce ogarii, gonind vînatul, aleargă foarte repede și sunt în stare să sfîșie și să mănânce vînatul, pe care-l prind, vînatatorii aleargă și ei călare după ogari, ca să puie mîna pe vînat îndată-ce l-au prins ogarii. Grajdurile împărătești s'au umplut deci în curînd de cai și împăratul a fost nevoit să-și sporească și grajdurile, și vizitiii, și rîndașii, și hambarele pentru nutrețul cailor.

Tot ca împăratul au făcut și cei mai cu minte dintre boierii din împărăția, — mai ales aceia, care mai erau și sfetnici ai Impăratului.

Nu mai umbla pe jos nici un om, care se simțea. Unul trecea călare de ici pînă colea, ear altul se tolănea 'n trăsură fie cu doi, fie cu patru, fie chiar cu șase ori cu opt cai.

Impărăteasa, văzându-le aceste, s'a făcut încă mai îngîndurată și mai albă.

„Bărbate, dragă, — i-a zis dar Impăratului. — Nu ți-au fost destul câinii cei mulți, ci ți s'au

mai sporit și caii. li văd pe oameni ducându-se călare unde-ar putea să meargă și pe jos și puind patru, șase, ba chiar opt cai la trăsura, pe care ar putea s'o tragă și doi cai, dacă nu chiar și unul singur. Trage-ți seamă, iubite, că acolo, unde crește nutrețul pentru cai, ar putea să rodească hrană pentru oameni, ear cei ce poartă grijă de cai ar putea să-și petreacă zilele muncind cu folos“.

Împăratul ear a ascultat în tăcere, și-a încrețit sprâncenele, s'a posomorît, dar s'a mai și încruntat mergând înainte pe calea ce apucase.

Umblând înse de ici până colo după vânat, vânătorii fac mișcare și nu numai obosesc, ci le mai și vine poftă să mănânce și să bea. Ei nu repun deci numai vulpi, lupi, rîși și urși, ci și prepelițe, potârniche, rațe și găște sălbatice, iepuri, căprioare, mistreți și cerbi, ear după vânătoare nu numai odihnesc, ci se și ospătează mîncînd și bînd, ca să se sature.

Văzînd-o aceasta, Împărăteasă nu mai era pusă pe gânduri, ci cuprinsă de adîncă întristare.

„Bărbate dragă, — a grăit dînsa acum. — Toate ca toate, dar acum lucrurile au ajuns de mai rău nu se poate. Tu și boierii tăi, boierii tăi și tovarășii lor ați ajuns de mîncăți și beți fiecare la o masă din cât s'ar putea sătura câte zece dintre cei flămânzi timp de o săptămîna. Puneți-vă frău, căci omului de frunte nu-i șade nimic mai bine decît să se stăpînească pe sine însuși și să tragă de la gura sa pentru-că să le rămîie și altora câte ce-va“.

Împăratul a ascultat și de data aceasta 'n tăcere, dar nu s'a mulțumit să-și încrețească sprâncenele, să se posomirească și să se încrunte.

A răbdat el odată, a răbdat de doae-ori, dar acum era de a treia oară, ear peste trei nu se trece.

Tiind deci să-și petreacă viața împărătește, în toată tigna și după pofta inimii lui, el a luat-o frumușel pe Împărăteasa ce-a sfătoasă și a dus-o ca să o dee peste hotarele împărăției lui.

„Ce mai tot sfătuiești pe alții să se stăpânească pe sine înșiși? — i-a zis. — Tu însa-ți nu ești în stare să-ți stăpânești gura de muiere rea“.

De oare-ce împărăția lui era mare, de tot mare, el a dus-o, a tot adus-o, mereu a dus-o, ear când a ajuns la hotarele împărăției lui, a dat-o aruncată pe cel l'alt tărîm, de unde nici vestea nu mai poate să pătrundă până 'n lumea oamenilor stăpâniți de rele îndemnuri.

Ear Negru Impărat își petrecea de aci înainte viața în toată lărgimea, căci nu mai era cine să-l sîcăie ca pân' atunci păcătoasa aceea de Împărăteasă.

S'au umplut curțile și maidanele de câni mîncăcioși, s'au umplut drumurile de călăreți și de fel de fel de trăsuri, se adunau pretutindeni oameni nesățioși la mese 'ncărcate de toate bunătățile, dar se sporiau de azi pe mâne și flămânzii și zdrântăroșii pe la portile celor bogăți și pe la scările palatelor pompoase.

Era de tot mare împărăția, dar încă mai mare era jalea mulțimii, care suferia, răbda și se ruga lui Dumnezeu și maicii Preacurate, ca să se 'ntoarcă ear Împărăteasa cea cu fața albă.

Ascultând rugăciunile neîncetate, Maica Domnului s'a coborît pe pămînt și li-a spus celor ce îi ieșiau în cale, ca Alba Împărăteasă se află departe, foarte departe pe cel-lalt tărîm, în vîr-

vul unei stânci ascuțite, unde nimeni nu se poate urca, și plânge, plânge, mereu plânge de mila oamenilor ce sufăr și rabdă. Ea nu va putea să se 'ntoarcă decât cu ajutorul unui om cu inima curată, care va răsbî până la ea și o va lua pe sus, ca s'o aducă trecând-o prin toate primejdiile ce va avea să 'nfrunte. —

Aflându-le aceste, azi unii, mâne alții și din ce în e mai mulți dintre cei inimoși au plecat în drum lung, ca să o caute pe Alba Impărăteasă și s'o aducă. — Dar cei ce-au plecat plecați au rămas: nici măcar veste de la dînșii n'a mai venit. Era par'că i-a 'nghițit pământul.

Intre atât de mulți nu era înse, precum se vede, nici unul cu inima destul de curată pentru ca să se poată 'nvrednici a săvârși fapta cea bună, și Maica Domnului era cuprinsă de mahnire din ce în ce mai adâncă.

Iosif, logodnicul fecioarei Precurate, și-a luat deci toiagul din colțul casei și-a plecat în lumea păcătoșilor, ca să vadă, dacă nu cumva tot sunt și acolo oameni vrednici de mila cerească.

Pentru-ca oamenii să-și deschidă inimile, el li s'a 'nfățișat ca cerșitor nemernic, care umblă din poartă 'n poartă, ca să capete ici una, colo alta. Imbrăcat în zdrențe, desculț, cu capul gol și cu părul vâlvoi, cu fața galbenă ca ceara și cu barba sbârilită, el nici nu putea să semene a om de dai Doamne. Cu toate aceste el bătea de geaba la toate ușile: cei ce-ar fi avut de unde să-i dee se uitau cu scârbă la el și-l luau la goană, ear cei miloși n'aveau nici ei din ce să-și potolească foamea.

Mergând așa — ca vai de el, — sfântul a ajuns la o casă dărăpănată de ploaia îi răsbia

prin acoperiş şi vântul îi bătea prin pereţii — ici coşcovi, colo găuri.

„O ti pustie casa acesta“, — a zis el şi era să-şi caute de drum când eată că-i iese 'n cale un băiet sărac, care ducea 'n spinare pe bunică-sa, o babă trecută acum de o sută de ani, sbârcită la faţă, cu trei dinţi în gură, nu numai neputincioasă, ci şi oarbă de bătrână ce era.

Rămăsese şi băietul acela tot desculţ şi cu capul gol, îmbrăcat numai într'o cămaşută, căci încălţămintea, căciula şi hainele şi le deduse altora, care erau chiar mai săraci decât el.

Scurma, sărmanul, pământul de prin pregiurul casei ca să-l afâneze şi să semene 'n el şapte bobi de fasole, care-i rodeau şapte sute, câte un câtel de usturoiu, din care se făcea o căpătină de doi-spre-zece caţei, arpagic cât bobul de grâu, din care ieşia ceapă cât punnul, cartof cât aluna, din care îi screştea un cuib cât capul de purcel, şi le plivia şi 'ngrijia pe toate, ca să aibă nu numai pentru el, ci şi pentru alţii.

„Acesta e, aşa mi se pare, omul, pe care-l caut“, — grăi sfântul şi-i zise cu multă umilinţă „ziua bună!“

Fanică, băietul sărac, se uită la el, şi ochii îi rămaseră aţintiţi asupra cămăşii bătrânului, care era nu numai prea mică pentru un om ca dînsul, ci totodată şi zdreanţă destrămată de i se vedea pe ici pe colo pelea prin ea şi tremura, săracul, de frig.

„Mulţumesc de bineţe, moşule. — îi zise. — Dar o să-ţi fie frig în zdreanţa aceea de cămaşă“.

„Frig îmi este, — îi răspunse moşneagul, — dar n'am ce să-mi fac, căci altă cămaşă nu mi-a mai rămas“.

„S'o iai pe a mea, — stăruî băiatul, — căci eu sunt mai tinăr și rabd mai ușor la frig”.

Mulțumit de bunul îndemn al lui Fănică, sfîntul făcu schimbul, — nu înse, ca să-i fie mai puțin frig după-ce va fi îmbrăcat cămașa băietului.

Îmbrăcînd adecă băietul cămașa cea zdrențuită a moșneagului, el se simția, — singur nu știa cum. Cămașa avea adecă darul, că-l făcea ne mai pomenit de tare pe cel îmbrăcat-cu ea și în acela-și timp și nevăzut de alții.

Că e nevăzut, aceasta n'o știa încă Fănică, dar când a ridicat-o ear pe bunica lui, ca s'o iee 'n spinare, el a rămas buimac, — atît i se părea de ușoară.

Uitîndu-se apoi împregiurul său, el a văzut, că nu-l mai vede pe moșneagul acela și-a înțeles, că e la mijloc o minune.

Minunea cea mare era înse, că bunica lui ear a 'nceput să vadă și s'a simțit în stare să umble cum umblase mai nainte.

„Dacă e așa, — și-a zis el, — se vede, că sunt rînduit să plec și eu în drum lung, cum atîția au plecat, ca s'o caut pe Alba Impărăteasă și s'o aduc aici pentru-ca lumea să se bucure de bunătatea ei”.

Pătruns de gîndul acesta, el și-a pus opinci de vițel cu nojițe de oțel și a plecat în drumul, din care atîția și atîția nu s'au mai întors.

Plecat odată, el s'a dus, s'a tot dus și mereu s'a dus multe zile 'n șir pînă-ce n'a ajuns la marginea împărăției, de unde numai pe cel-lalt tărîm mai putea să treacă.

Nu vedea, ce-i drept, nimic în fața ochilor săi, dar trecea și el cum au trecut ceilalți, căci n'avea decît cu gîndul să se gîndească și se

pomenia unde n'a mai fost nici neam de neamul lui, — bîldăbâc cu ochii 'nchiși și nu mai era unde — a fost, ci 'n țara ciungilor, unde toți oamenii aveau numai câte-o mîână, căci cea-laltă, fie dreapta, fie stînga, atîrna nepotincioasă, numai oase 'nșirate cu pele uscată peste ele.

Ciungii aceștia erau aceia dintre oamenii plecați în urma Impărătesei, care nici mai departe n'au putut să meargă, nici înapoi nu mai puteau să se întoarcă.

Mai departe n'au putut să meargă pentru-că la marginea țării aceleia curgea un râu lat, adînc și repede curgător, peste care nici pod nu era, nici luntre nu aveau, nici în not nu puteau să treacă niște ciungi ca dînșii. Voit-a la rîndul lui fie-care dintre dînșii să treacă, dară tartorul, care străjuia la hotar, l'a apucat de braț, l'a aruncat cât colo înapoi și ciung a rămas de brațul, pe care l'a strîns straja cea afurisită.

Umblau acum cu toții ca vai de ei care 'n cotro și nu mai știau ce să facă și unde să-și caute adăpost, căci înapoi nu era chip să se întoarcă.

Fănică a trecut și rîul în not pînă la termurul de dincolo, unde 'ncepea Tara Schiopilor.

Aici se aflau oamenii, care plecaseră pe urma Impărătesei și resbiseră — numai ei știau cum — peste rîul străjuit de tartori. La hotarele de dincolo se aflau înse stânci înalte și prăpăstioase, peste care nu puteau să treacă decît făcându-și scări de tot lungi. Și-au și făcut ei scările și le-au urcat, dar când au ajuns în vîrv, tartorul pus acolo de straiă li-a dat brînci de s'au pomenit, ear jos și schiopi au rămas cu

toții, unii de piciorul drept, ear alții de cel stâng, oameni neajutorați și ei — tot ca vecinii lor, ciungii.

Ar fi putut să treacă tot nevăzut și printre aceștia, dar s'a gândit, că ciungii și sciopii, având unii amândoaue picioarele, ear alții amândoaue mânilor, ar putea să-și fie unii altora de ajutor. Vorba era numai, că nu puteau nici ciungii să 'noate peste rîu la schiopi, nici schiopii să se 'ntoarcă notând la ciungi.

Deoarece-ce pod peste rîu nu era 'n stare să le dureze, a căutat prin cea mai apropiată pădure trei trunchiuri de copaci răsturnați de vînt, pe care i-a dus unul câte unul în spinare pînă la rîu, i-a legat cu niște curpeni lungi unul de altul și a alcătuit astfel din ei o plută, pe care schiopii cei cu doauă mîni puteau să treacă pe vîslite la ciungi. -

După-ce a scos-o aceasta la capăt, a trecut peste stîncile cele înalte în țara cocosatilor.

Aici trăiau adecă numai aceia dintre oamenii plecați pe urma Impărătesei, care, fiind îmbrânciți de tartorul strajitor, au căzut dincolo de stînci, încât li s'a frînt spinarea de-au rămas cocosăți.

Aceștia, avînd atît doauă mîni, cât și doauă picioare, mai vîrtos puteau să le fie schiopilor și ciungilor de ajutor. Li-a făcut deci o scară, ca să poată trece la schiopi, apoi a mers mai departe pînă la marginea țării cocosatilor.

Aici a dat peste o vale strîmtă și adîncă, în care bătea un vînt turbat și vîjiitor, încât îi asurzia pe cei ce treceau pe acolo.

În țara aceea trăiau aceia dintre oamenii plecați în urma Impărătesei, care n'au rămas cocosăți, și mergînd înainte, au rămas surzi.

Din țara surzilor a trecut apoi în țara muților, care, ne mai având cu cine să vorbească, și-au uitat limba, ear din țara muților a trecut în țara orbilor. Aici i-a îndrumat pe surzi și pe muți, cum să-i conducă pe orbi, și pe orbi, cum să le fie celor-lalți de folos.

După-ce a mai făcut-o și aceasta, Fănică a răsuflat ușurat ca ori-și-ce om, care a pus la cale un lucru nu numai greu, ci totodată și bun.

Se vede înse, că orbii, care se aflau tocmai la marginea de dincolo, vedeau lucrurile mai bine decât toți cei-lalți. Unul dintre dînsii, cel mai sfătos dintre toți, văzând că Fănică vrea să meargă mai departe, i s'a pus în cale.

„Nu-ți băga, — i-a zis, — capul în primejdie, căci de aici înainte se 'ntinde țara lighioanelor cu dinți de fier și cu ghiare de oțel, care-o să te facă miș-fărămiș. Și chiar și dac'ar fi să fie minunea minunilor, ca să răsbești printre ele, nici prin gând să nu-ți poată trece, că o să ajungi până la Impărăteasa, care se află 'n culmea culmilor, unde pâ'acum nici un muritor n'a mai fost. — Ar fi, precum ni-a venit vestea, pe acolo pe unde-va un cal năsdrașan, care poate să se 'nalte 'n sbor pân' acolo și s'o treacă sburând cu ea peste țara lighioanelor și peste noi până 'n cellalt tărâm; n'ai să fii înse 'n stare să pui mâna pe calul acela, care nu i se supune ori-și-cui“.

„Multe am încercat, și toate mi-au reușit, — i-a răspuns Fănică: — o s'o 'ncerc și pe aceasta“.

Avea dînsul pe ce să se razăme pentru-ca să vorbească așa, și a și trecut întreg și nevătămat prin țara lighioanelor, care ochi aveau, dar de văzut nu puteau să-l vadă.

Nu era încă ieșit din țara lighioanelor când s'a ivit la mare depărtare 'n fața lui zarea luminoasă a unei lumi, în care par'că șapte sori își revărsau pe 'ntrecute razele.

Atât de multă era lumina în depărtarea aceea, încât Fănică mereu clipia pentru-ca nu cum-va să-și peardă și el vederile cum le perduseră nenorociții rămași în urma lui.

Intristarea Împărătesei era înse și ea adâncă, atât de mare, încât lumina cea multă nu putea să răsbească prin ea, și acolo sus, unde se afla Împărăteasa, era o 'ntunecime nepătrunsă de ochiul omenesc. Și cu cât mai mult se apropia de stânca aceea, care se 'nalța ca un stâlp, cu atât mai ca 'n amurg i se 'nfățișau toate, ear împregiurul stâncii se uscaseră toată iarba udată de nesăcatele lacrimi vărsate de soția horopsită a Negrului Împărat.

Fănică abia acum era cuprins de simțământul, că 'n adevăr se află pe cel-lalt tărîm, unde toate se petrec ca prin minune.

Plecaseră băiet în cale lungă, ca să i se ajungă, și-a tot mers și s'a dus și-a umblat de s'a făcut băietan și-apoi flăcăindru și flăcău, ear acum era om în toată firea și nu stia ce să facă și cum se potrivească lucrurile, ca multul umblat și marile ostăneli să nu-i rămâie zadarnice.

Calul cel nădrăvan păștea, ce-i drept, prin partea locului, și n'ar mai fi avut nevoie să-l caute. Una era înse să-l fi găsit și alta să-l încalece și să-l stăpânească. Deși nu putea să-l vadă, calul îl simția după miros, și sforâia scotînd flacăra prin nări, necheza și dădea cu coștele de scăpărau scânteii.

Nu era înse nici Fănică ori-și-cine. Trăise viind de unde plecase într'o zi cât alții 'n șap-

te, într'o săptămână cât alții 'n noaue, într'o lună cât alții 'ntr'un an și când s'a aieptat cum numai dînsul știa și a pus mîna 'n coama cea creată, calul, ori-și-cât de năsd răvan ar fi fost, a rămas ca înfipt în pămînt.

„Stai. — zise grăind în limbă omenească, — Stai că-ți simt puterea și văd ca mi-am găsit stăpînul. Incalecă, voinice, și ține-te bine, că prin multe primejdii ai trecut, dar prin încă mai multe și mai mari ai să răsbești, dacă e vorba să te 'ntorci de unde ai venit. Spune-mi, cum să te duc: ca vîntul ori ca gîndul?!“

„Nici ca vîntul, nici ca gîndul, — răspunse Fănică, — ci saltă-te domol pînă 'n vîrf, ca s'o luăm și pe Alba Împărăteasă; ear de acolo înainte să ne duci în sbor întins și legănat pînă în Tăra Orbilor“.

Așa a zis și așa s'a și făcut.

Luată din sbor și dusă legănat, Împărăteasa a adormit cuprinsă de un somn liniștit și adînc, din care nu s'a deșteptat decît după ce s'au coborît în țara orbilor.

Atît dînsul, cât și mai ales dînsa rămaseră oare-cum aiuriți când se uitară împregiurul lor.

Nu mai era țara orbilor tot cum o știau.

Ciungi și schiopi, cocoșați și surzi, muți și orbi erau de a valma. Deși nici unul dintre ei nu era om zdravăn, ajutându-se între dînsii, ei făcuseră din cele șapte țări una singură, ear aceasta era înfloritoare și frumoasă, încât nu te mai saturai să te uiți în toate părțile. Lighioanele cele mai nainte, îngrozitoare se 'mblînziseră după-ce li-au pilit dinții cei de fier și li-au scos cu cleștele ghiarele de oțel, umblau printre oameni și-i slugiau pe aceștia fie-care 'n felul său.

Altă minune și mai de necrezut.

Aflând c'a venit Alba Impărăteasă, orbii au fost cuprinși de o dorință de a o vedea atât de nepotoliă, încât ear li-a venit lumina ochilor, ciungii au întins brațele spre ea, schiopii au alergat la dînsa, cocoșatii i-au stat drept în față, ear surzii și muți i-au auzit glasul cel dulce și au început s'o binecuvinteze 'n graiu limpede.

„Nenumerate și pline de bucurii să-ți fie zilele vieții! — îi zise acum Impărăteasa lui Fanică. — Mare bine mi-ai făcut mie, dar încă mai mare e binele, de care se 'mpărtesc cei mulți, care așteaptă de atîta timp, ca să ne vadă întorși în mijlocul lor.

În adevăr așa și era.

În vreme-ec Impărăteasa-și trăia zilele în vîrfurile cel înalt și vîrșea lacrimi, Negru Impărat și curtenii lui dimpreună cu slugile lor și cu slugile slugilor, boierii de toate treptele dimpreună cu cei de casa lor, ba până chiar și târgoveții, fie negotători, fie meșteșugari, se 'mbuibau pe 'ntrecute mîncînd și bînd fie-care cît putea, de zece-ori mai mult decît ceea ce i se cuvenia, îmbrăcîndu-se 'n haine scumpe și umblînd să se sperie unii pe alții prin fel de fel de cheltuieli nebunești. Așa azi, așa mâine, multe zile de a rîndul totașa luîndu-și unli bucata de la gura celor-lalți și mîncîndu-se cași cîinii flămânzi între dînsii, încât au ajuns în cele din urmă de nu mai aveau de unde să se sature și se scobiau între dinți cînd îi resbia foamea și până chiar și Impăratul cel fudul își înoda zdrențele hainelor, ca să nu-i curgă de pe trup.

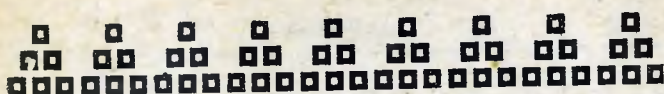
Se 'nțelege dar, că mare le era bucuria cînd s'au pomenit în mijlocul lor cu Impărăteasa cea miloasă însoțită de mulțimea celor înțelepți

pe urma îndelungatelor suferințe, care-i îndrumau să se ajute între dînșii și să-și tragă dela gură fie-care pentru-ca să aibă cu toții destul din toate cele bune.

Abia acum s'a cumițit și Impăratul și-a înțeles, câtă dreptate avuse Impărăteasă, și de aici înainte au trăit cu toții 'n mare fericire, ear Fanică a rămas cel mai de frunte între sfetnicii Impărăției.

MIELUŞELUL.

MIELUȘELUL.

Era o frumoasă zi de primăvară, soare cald pe cer senin, aier curat și adiere ușoară, copaci de curând înfrunziți, pomi încărcati de flori, iarbă proaspătă și deasă, cântece de păsări înveselite, bâzăit de albiți neastâmpărate, — pretutindeni și în toate avânt spre o nouă viață.

Bebe, un băiețel de vre-o cinci ani, pe cât de deștept, pe atât de plin de vlagă, a fost scos de cătră guvernanta la plimbare 'n automobil cu Dida, surioara lui mai mică, o fetiță frumoasă, cu obrajii rotunji, rumeni și fragezi să-i tai c'un fir de păr, cu ochii mari sub gene dese, cu părul răsucit în cârlionți ce-i atârnavu peste umeri.

Era plăcut și bine prin oraș, dar încă mai mult și mai bine li se părea după-ce au ieșit în câmp deschis, la aier curat și la lumină plină, unde vederea le străbătea la mari depărtări și multe de toate se desfășurau în fața lor în amănunte pentru dinșii noi, ne mai văzute, ear guvernanta a poruncit ca automobilul să înainteze mai încet pentru ca ei să le poată vedea bine.

Le și vedeau și mai ici, mai colo săltau și bucuria le isbucnea 'n țipete vesele. Dar cu

toate aceste par'că îi mai fericiau pe copii, care alergau pe ici pe colo desculți peste pajiștea verde dela marginea drumului.

„Ah! ce frumos!“ — strigă deodată Dida, și automobilul se opri.

La marginea drumului își păștea o babă cele câte-va oițe ce i mai rămăseseră din turma de odinioară. Unele dintre ele aveau mielusei, care șburdau fie-care împregiurul mumei sale făcând fel de fel de săltături hăzoase, încât era o mare plăcere să-i vezi. Cu deosebire hărăbor și vioiu era unul mai mic și de tot negru, care numai în frunte și 'n vârful cozii avea câte o pată albă. Văzându-l, Dida sălta și ea și bătea din palme: voia cu orice preț să-l iee 'n brațe, să-l mângâie și să-l sărute pe pata din frunte.

A și făcut-o aceasta după ce s'a coborît din automobil.

Bebe ținea însă să-l poarte și el în brațe și a sărit să-l iea dela dînsa. Fiindcă Dida nu voia să i-l dee, îl trăgeau, el în o parte și ea în alta, încât erau p'aci-p'aici să-l desghine, să se 'ncaiere și să-și scoată unul altuia ochii cu ghiarele.

Atât li se părea de dragălaș, încât erau să-l omoare cu dragostea.

Guvernanta alergă să-i despartă și să scape bietul de mielușel.

„Și ce ai să faci cu el“ — o 'ntrebă după aceea pe babă.

„Ce am să fac!? — răspunse baba. — Auzi întrebare! Il mai țin până la Paști, apoi îl taiu, ca să-l mâncăm de sfintele sărbători“.

„N'o să-ți fie milă de el"! stărui guvernanta.

„Milă!? Auzi vorbă! — grăi baba. — Acesta e rostul lui în lumea aceasta. De ce adică l'a făcut oaia, dacă nu pentru ca să ne 'ndulcim noi din carnea lui și pentru ca din pielea lui să-și facă vre-unul dintre flăcăi căciulă“.

Auzind asemenea vorbe păgânești, atât Bebe și Dida, cât și guvernanta s'au înduiosât și le era cât se poate de apropiat gândul de a cum-păra mielușelul ca să-l scape de pieire și să-i facă parte de o viață plăcută.

Greu nu li-a fost să-și împlinească gândul, căci bani aveau, și omul, fie tânăr, fie bătrân, râvnește la bani și baba se bucura, că-și poate vinde mielușelul cu preț bun.

„Are, ce-i drept, să mai plângă că și-a perdut muma și iarba cea fragedă, — a zis ea, — dar o să-i treacă după ce se va fi deprins cu drăgălașii aceștia de copii și va fi apucat să soarbă laptele din ciob“.

Știa baba ce zice, dar nu toate s'au împlinit potrivit cu prevederile ei.

Pe drum, la 'ntoarcere, ca să nu mai fie supărare, când Dida, când Bebe țineau mieluse-lul în barte. Il mângâia dînsul și cu atât mai vârtos dînsa, dar mielușelul făcea mereu „be-be“ și iar „be-be“. Ori și cât de mult l'ar fi mângâiat, el își doria mama, de care a fost despărțit.

Jale, mare jale: să-i plângi și ear să-i plângi de milă.

Sosiți acasă, în curtea cea mare și luminoasă și 'n casele cele cu multă lărgime, copiii i-au dat mielușelului drumul, ca să alerge pe asfal-tul curat, — să bea apă de pe el, și pe covoarele moi, care acoperiau parchetul lucios, și i-au a-șternut într'un coș culcuș din cea mai moale

vată. Mielușelul și aici tot „be-be“ și ear „be“! voia să alerge pe pajiște verde și să se culce pe pământ rece și răcoritor.

Laptele din ciob nu voia la 'nceput mielușelul să-l soarbă, dar foamea e stăpână a toate covârșitoare și el încetul cu încetul a 'nceput să se 'nfrupteze. Tot „be-be“ și ear „be-be“ însă, căci laptele supt la ugerul mamei sale — tot nu puta să-l uite.

Behăia, săracuțul, nu numai de dimineată până seara, ci și 'n timpul nopții, în cât nu mai era chip să stai cu el sub același acoperiș.

„Scăpați-mă de pacostea aceasta! — a zis dar în cele din urmă cocoana Laurentia, muma celor doi copii și stăpâna casei. — Duceți-l de unde l-ați luat“.

Îi era ei ușor s'o zică aceasta.

Cum să-l duci când Dida și Bebe țineau atât de mult să-l poarte 'n brațe, să-l mângâie și să-l hrănească, în cât ar fi fost gata să-i dea și rahat, și ciocoladă și cele mai dulci bomboane!?

Cum să-l dai după ce l'ai cumpărat cu bani, pe care știau prea bine, că n'o să ți-i mai înapoieze baba!?

Chiar și dacă le-ar fi pierdut însă din vedere aceste, mai era la mijloc și vorba babei, că oaia și-a fătat mielul, pentru-ca oamenii să-l mănânce în zi de sărbătoare.

„Ei bine! — zicea bucătarul cu șorț alb, — De ce să-l mănânce baba cea știrbă și să nu-l punem noi pe masă fript la tavă!“

Baba mai spusese, că mielușelul nu va mai plânge pe behăite după ce se va fi deprins cu copiii și va fi apucat să soarbă laptele din ciob. Bebe și Dida se duceau deci cu el în cel mai

înfundat fund al grădinii, ca să nu-l mai audă behăind nici cocoana Laurenția, nici bucătarul, care ascuția mereu cuțitul cel mare și pregătia tava.

În zadar însă toate, căci mieluşelul mama nu și o uita, cu copii nu se deprindea și, behăind mereu, slăbia văzând cu ochii.

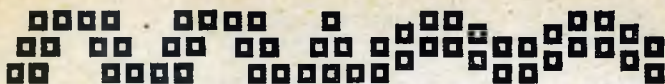
„Păcat de el, — zicea bucătarul ascuțindu-și mereu cuțitul.— Dacă-l mai ținem așa, își pierde încetul cu încetul toată grăsimea și toată carnea cea fragedă, în cât nu se mai alege de el decât o piele șubredă întinsă pe niște oase subțiri“.

Într'una din zile, o fi fost de Paști, înainte de Paști ori după Paști, mieluşelul nu mai supăra pe nimeni prin behăiturile sale. Fie că nu-și mai doria mama și câmpul acoperit cu iarbă verde, fie că i se va fi întâmplat alt ceva. Iar pe masă feciorul cu mănuși albe a adus dela bucătărie o friptură minunată. Vor fi dat ori nu vor fi dat cu socoteală, ce-a fript bucătarul la tavă, Bebe și Dida au mâncat cu multă poftă, căci erau flămânzi și foamea e stăpâna lumii.

Știa baba ce zice când spunea că oaia-și face mielul pentru ca oamenii să-l mănânce 'n zi de sărbătoare.

F I F I.
— PEVESTE —

F I F I .

— POVESTE —

Fifi, un cănăraș de toată frumuseța, își trăia zilele răsfățându-se 'ntr'o largă colivie de sîrmă galbenă.

Diminețile stăpâna lui, o domnișoară dulce la fire și totdeauna veselă, îi dedea drumul prin odaia luminoasă și bine aierisită. În vreme-ce el sbura neastâmpărat de ici pînă colo, ea îi curăția colivia, puneă în ea provisiunile de semințe bine alese și de apă proaspătă, așeza printre sîrmele strălucitoare ici o bucățică de zahăr dulce, colo un smoc de buruiană verde și fragedă, apoi se dedea la o parte lăsând colivia deschisă.

Adimenit de bunătățile din colivie, Fifi intra de bună voie și începea să pișce mai din zahar, mai din semințe, mai din buruiana verde. Drăgălașa lui stăpână închidea apoi colivia, pe care o atirna ear în cuiul din fereastră, la un loc, unde soarele nu bătea nici o dată, dar de unde Fifi putea să vadă cele ce se petreceau pe afară, în lumea cea largă a lui Dumnezeu.

Așa-și petrecea Ffi viața, azi ca ieri, mâne ca azi.

În fața ferestrii se'ntindea o mare grădină cu răzoare ubmroase, cu pajiști verzi și cu luminișuri bătute de soare — în mijlocul desişurilor de copaci frunzoși.

Din când în când ieșia din desiş câte o vrabie sprintenă și isteată și, cântând cirip! — cirip! înaintă — tip — tip — săltând în doaua picioare când la dreapta, când la stânga, când înainte spre ușa sufrageriei, unde slujnica cea harnică scutura de obicei fărămiturile rămase pe fața de masă.

Culegea vrăbuița câteva fărămituri, apoi ear cirip! — cirip! — și tip — tip — mai departe, unde găsia fie un grăunte, fie o semincioară, fie o musculiță ori un vermușor.

Mai la o parte, sub o coastă, se afla un șipot, de unde apa limpede și rece curgea peste prundiș curat. Vrăbuița — cirip! — cirip! — și tip — tip — pân'acolo, își stîmpăra setea, se scaldă'n toată tigna și, după ce se răcoria, ear mai departe, sbura, — sfirr! până'n desiş, — mai ciripia și ear se'ntorcea să-și caute fărămițe și grăunte și vermușori și musculite.

Fifi se uita, le vedea toate și era cuprins de înduioșare din ce în ce mai adâncă.

„Cât de prost știe să cânte! ă își zicea. — Cirip! — cirip! și ear cirip! — și numai cirip! — Și cât de urite îi sunt penele, — cenusii ca pământul uscat de arșita soarelui! — Și cu toate acestea, cât de fericită e: sboară și aleargă — tip — tip! — în draga ei voie, — stă, când vrea, în bătaia soarelui dogorîtor, — se recorește'n umbră de desiş, — se scaldă'n apă limpede și rece și-și alege după plac hrana, care-i priiește, o fărămiță, un vermușor, un grăunte, o musculiță, — după pofta inimii. Eară eu, — urma, —

care sunt îmbrăcată'n pene atât de frumoase și cânt atât de frumos, eu sunt osândită să stau aici, închisă'n colivie ca un făcător de rele, supusă la bunul plac al unei domnișoare, care mă iubește, precum se vede, dar tocmai de aceea nu mă lasă să mă bucur de libertate. O! — se tânguî, — penele mele cele frumoase și măiestria mea în ale cântării sunt nenorocirea vieții mele!”

Se'ntâmpla câte odată, că un uliu, un șoim ori vreo altă pasăre răpitoare dedea tîrcoala pe deasupra grădinii. Vrabia, totdeanuna nu numai sprintenă, ci și cu ochii'n patru, nu mai făcea cirip, ci sbura! — puști! — în adăpòstul desului. Altă dată motanul stetea la pîndă și se apropia tîrîș — tîrîș, ca un hoț ce era, dar — când el își lua vînt, ca să se arunce asupra prăzii, vrăbuița cea isteată — sbârr — în vîrf de copac. Fifi se uita cu inima înclestată și sălta de bucurie în fața rușinii pățite de cotoiul viclean.

„Ce fericire! — zicea ear. — Ce viață plină de farmec!”

Domnișoara cea drăgălașă și dulce la fire simția adese-ori că Fifi al ei cântă cu duioșie neobicinuită.

„Ce-i, Fifică! — întreba dînsa. — Ce te doare de-ți e cântecul atât de duios!?”

Fifi nu putea decât să-i cînte, drept răspuns, cu încă mai deplină 'nduioșare, pe care stăpîna lui nu era 'n stare 'so 'nțeleagă.

Intr'una din zile, când Fifi sbura, ca de obicei, prin casă, fereastra era închisă ca alte dăți, dar rămăsese deschisă ușa, care da 'n tindă, despre cerdacul casei.

Fifi, de atâte-ori adimenit de soarta cea bună a vrăbuițelor, a căzut în ispită și-a ieșit în

tindă, ear din tindă 'n cerdac și husti! ca vrabia! — în desişul de copaci frunzoși.

„Fifi! — Fifică! Vino la mămica ta!“

În zadar însă, căci Fifi, fericită de a se ști liberă, sbura din cracă 'n cracă, din copac în copac, mai departe și tot mai departe pânăce nu s'a perdut în lumea cea largă.

„Ah! — păsarică scoasă din minți, — suspină acum domnișoara cea drăgălașă și dulce la fire; — ce-o să se aleagă de tine, rătăcită printr'o lume, pe care n'o cunoști și care nu știe să pretuiască darurile, cu care te-a înzestrat firea!?“

Sburând din copac în copac prin arșița soarelui dogoritor, păsarica deprinsă a sbura numai de ici până colo prin casă, a rămas în cele din urmă istovită, cu ochii înpăingeniți, cu aripile atârinate și gâfăind din greu. Se uita cuprinsă de mare uimire la bolta cea nemărginită a cerului, când, deodată, se ivi 'n fața ei o pasăre uriașă, cu picioarele lungi și cu ciocul înspăimântător de mare și roșu — par'că muiat în sânge. Era cocostircul nemilos în fața broaștelor, și Fifi, deși obosită moartă, nu stia unde să sboare și unde să se ascundă.

Peste puțin altă spaimă.

Ieșind în câmp deschis, ea rămase încremenită în fața întinderii nesfârșite, pe care o cuprindea cu ochii. Aproape de ea însă, cu totul aproape, pășteau niște boi cu ochii mari și cu coarne grozav de lungi și ascuțite, — ființe fără îndoială neasemănat mai primejdioase decât pisica, de care vrabia se păzia cu atâta dibăcie. Fifi dar, cuprinsă de groază, ear sbură mai departe.

Trecând astfel din primejdie 'n primejdie, din spaimă 'n spaimă, cu inima 'ncelestată, gâfăind

mereu și-a petrecut ziua. N'a ajuns să se odihnească, nici să-și astâmpere setea ori să se scalde ca vrăbuița, nici mai ales să-și găsească hrană, căci nu găsia nicăiri seminte, care-i priiau ei.

„Am să pier rătăcind prin lumea cea largă!“ — se tânguia dînsa când noaptea cu umbrele ei tainice a găsit-o secată de puteri și lihnită de foame.

Și totuși... când s'a pornit adierea cea blândă a 'nserării, una câte una se iviau stelele pe tările cele fără de sfârșit ale cerului senin, ici Luceafărul, colo Cloșca cu pui, mai departe carul cu boi, — stele multe, din ce în ce mai numeroase, nenumărate stele, ear în cele din urmă răsări și luna plină și-și revărsă lumina peste lumea cea tăcută.

Așa ceva nu mai văzuse Fifi nici odată și nici nu-și putea 'nchipui atîta bogăție de farmece: ea 'ncepî să cînte în tainica liniște a nopții de toamnă, — acum întîia oară decînd scăpase din colivie.

Scurtă i-a fost însă și de astă dată fericirea, căci de la dreapta se auzi peste puțin țipătul cucuveicii, de la stînga străbătea prin tăcerea nopții urîciosul busumflat al huhurezului, și ici ilutura prin văzduh un liliac, colo sbura o bufniță, ear mai departe-și căuta dihorul prada. Fie-care clipă era 'mpreunată cu primejdiile ei! — În spre miezul nopții s'a pornit apoi un vînt aspru, cerul s'a aoperit de nouri negri și 'n cele din urmă a 'nceput să ploaie și biata păsărică tremura de frig și nu mai știa, unde să se adăpostească și cum să scape de primejdiile ei pîn'acum necunoscute.

Acum abia a 'nceput să-și dee seamă, că domnișoara cea drăgălașă și dulce la fire nu îi era temnicher, ci purtător de grijă; — abia acum se dumiria, cât de primejdioasă e libertatea în mijlocul unei lumi, cu care nu ești deprins, în-cât nu știi care-ți sunt adevărații binevoitori și care dușmanii nemiloși, nici ce-ți prieste și de ce trebuie să te ferești.

În crepătul zorilor de zi Fifi a pornit deci să-și facă calea 'ntoarsă și să bată la fereastra, în care-și lăsase colivia atârnată.

Bun gând, dar prea târziu venit: ea nu mai era 'n stare să-și găsească drumul, pe care venise, și a rătăcit la dreapta și la stânga cuprinsă de desnădejduire, până ce n'a dat peste un mo-tan nesățios, care a 'ncolțit-o și a răpus-o, — ca să le fie altora pildă.

P I S U.
— POVESTIRE —

P I S U.

— POVESTIRE —

Cocoana Milena era o băbușcă mărunță — nu afară din cale bătrână, dar plăpândă, stoarsă de zile petrecute'n fel de fel amărîciuni; nu bolnăvicioasă, nici gârbovă, dară cârcită și sleită de puteri. Mai eră, cum se zice, și putredă de bogată și bine-văzută pretutindeni, unde se ivia, dar cu toate aceste nenorocită, căci dacă e vorba, norocos nu e cine e socotit, ci cine el însuși se simte fericit, ear fericită biata de ea nu s'a simțit nici odată'n viața ei, ba, acum la bărtănețe, chiar numai pe gemute o duce de azi pe mâne.

Și ce viață a mai avut și ea!?

De mună-sa nu-și mai aduce aminte. Era mică de tot când s'a dus cu cine-va'n lume și, prăpădindu-se'n urmă, i-a lăsat o mare moștenire.

Tatăl său, om voinic, foarte chipes, totdeauna gătit ca un făt frumos și foarte dulce la fire, avea mare slăbiciune pentru ea, dar își petrecea viața'n aventuri, în călătorii și'n tot felul de sporturi, și astfel eră nevoit s'o lase sub purtarea de grijă a unei madame foarte pricepute.

care o feria de curențe și de alte primejdii, o ținea departe de copiii, care nu erau de seama ei, îi cultiva obrajii, mâinile și unghiile și-o ținea strânsă'n corset croit cu iscusință, ca să se deprindă a-și ținea trupul cum li se cuvine persoanelor de înaltă distincțiune.

Prăpădindu-se și tatăl ei în urma unui duel, ea a rămas sub ocrotirea unei mătuși, sora mai mare a reposatului, și a luat altă moștenire mare.

Mătușa a îmbrăcat-o'n haine de doliu și-a ținut-o mai cu guvernante, mai prin pensionate, mai în călătorii până-ce n'a ajuns s'o mărite după unul în toate privințele potrivit, om bogat și foarte subțire și el, dar tocmai de aceea deprins a-și petrece viața după placul lui. El ținea mult la soția sa, căreia îi zicea „îngerușul meu“, dar nu ăpsia nici dela datoriile lui către societate. Treceau deci săptămâni, adeseori chiar luni de zile fără ca el și ea să se vadă.

Pe când lui i se ura acasă ori la vre-una dintre moșiile lor, ea se simția înăbușită în oraș și mai ales în mijlocul lumii sgomotoase, care aleargă după plăceri, și fugea la moșia ei dela poalele munților, unde avea castel cu mare lărgime și cu terasă, de pe care se deschidea în adierea răcoroasă o încântătoare vedere peste parc la vale și asupra împregiurimilor bogate'n priveliști.

Avea și ea plăcerile ei.

Ținea să aibă cei mai frumoși cai, armăsari negri, care-și umflă nările, și să le pună zurgălăe, ca să răsunе departe când li se dă drumul în goană mare. Când apoi valea era umbrită de nori ori pe'nserate, când se răcoria, ea se tolănia'n trăsura ei cea largă, închidea ochii, și cei

patru armăsari o duceau în sbor sălbatec departe, tot mai departe, s'o scoată par'că în altă lume.

Intr'una din zile însă unuia dintre cei patru smei i s'a năzărit de ceva, și el a luat zăbalele'n dinți. Ceilalți trei, tot sirepi și ei, au făcut peste puțin la fel, și ea s'a pomenit în cele din urmă aruncată'n șanțul dela marginea drumului.

De atunci armăsarii îi sunt tot atât de nesuferiți ca oamenii și ea'n trăsură numai la mare nevoie și cu multă băgare de seamă se urcă.

I-a rămas altă plăcere: pe înserate, când se ntorceau vitele dela pășune, stetea pe terasă și se încânta de sunetul tălăngilor. Sosiau boii cu tălăngi mari, vacile cu altele mai mici, oile și caprele cu tălăngi de tot mici. Până chiar și porcii alergau guitând cu tălăngi de gât.

Tala-tili-tele-tolo! — era de toată frumusețea!

Din când în când însă s'ntâmpla, că berbecii și țapii se băteau în coarne, vierji se încolțiau, ba'ntr'una din zile taurul cel frumos, care purta cea mai mare dintre toate tălăngile, și-a perdut sărita și cucoana Milena a văzut cu ochii ei de femeie duioasă, cum el s'a repezit la unul dintre trecătorii nevinovați și l'a luat în coarne.

De atunci vitele, caprele și porcii n'o mai încântă, nici chiar având talangă la gât.

Astfel i se făcea lumea din ce în ce mai pustie, când i-a venit vestea, că sotul ei a murit într'un sanatoriu de o boală ei necunoscută și a lăsat un testament, în care se afla și dispozițiunea: „Las soției mele mult iubite doauă trei-mi din averea mea, pentru că să mă poată uita mai curând“.

Ea a pus ear doliu și a prins slăbiciune pentru câinii de tot felul, pe care îi adunase răposatul pe la moșiile lui. N'a putut însă nici această slăbiciune să ție mult. I-a fost destul să-i vadă, cum se hârjonesc și se mușcă între dînșii — pentruca să nu-i mai pună nici pe ei mai presus de oameni.

A murit, în sfârșit, și iubita ei mătușică, văduva fără de copii, care pe dînsa și numai pe dînsa o avea moștenitoare.

Nenorocita de mine! — ce o să se aleagă de mine, femei neajutoarată și cotropită de atâtea moșteniri mari! — se văieta dînsa și luă hotărîrea de a se'ntoarce ear la oraș, unde îi steteau de atîta timp goale casele cele mari, săli, ganguri și biurouri și biblioteci, sufragerii și bufeturi, odăi peste odăi și iatacuri peste iatacuri — și tot ceeace nu mai poate să lipsească la o casă cum se cade.

Ori-și-cât de multe și de mari ar fi fost însă încăperile cele bogat luminate, ea-și petrecea viața numai în două chichinete: în iatacul ei de dormit și'n odaia turcească, unde-și lua de obicei și masa.

Patru-spre-zece slugi de tot felul își făceau fie-care'n felul ei treaba prin casă, prin curte și prin grădină, prin grajduri și pe la cotețe, dară dînsa trăia'n mijlocul lor numai singură-singurică cu Pisu, o pisică bine hrănită, cu deosebite frumoasă și cuminte, albă, de tot albă, cea din urmă slăbiciune a ei.

Pisu avea iatacul ei deosebit și sluga ei particulară, care îi mătura'n fiecare zi prin iatac, îi premenia culcușul, schimba cenusa din cutia bine știută, ștergea praful și aierisia. — toate aceste fără ca să ție seamă, că Pisu dormia de

obiceiul în iatacul cocoanei, la picioarele patului, ear zilele și le petrecea mai ales torcând în brațele cocoanei.

Avea baba obiceiul de a se scula cu noaptea'n cap și ținea, ca să fie pretutindeni dereticat, măturat, aierisit și șters. Imbrăcată dar, ea o pornia'n în inspectinue din salon în salon, din sală'n sală, din odaie'n odaie, din iatac în iatac, până jos în bucătărie și'n cămară, ba intra adeseori și prin iatacurile slugilor, ca să vadă, cum își face fie-care treaba și dacă e ori nu, pretutindeni curățenie și bună rânduială. Nu i-ar fi priit nici cafeluța de dimineată, nici prânzul, nici cina, dacă nu și-ar fi îndulcit viața începându-și ziua cu cicălituri. De ce era adecă bogată și de ce plătia lefuri și hrănia atâta lume!?

Sunt oameni, care, având acrime'n stomac, își fac sie înșiși viața nesuferită, căci nu le prieste nimic. Ea avea acrime'n suflet și le făcea viața nesuferită celor nevoiți a-și trăi zilele cu dînsa.

Ziua și-o petrecea bătrâna mai ales șezând turcește pe sofa, în odaia numai pe jumătate luminată, și mângâind din când în când pe Pisu, care torcea ca ori-și-care pisică ce se simte bine în pielea ei.

De urît nu i se ura nici odată, și numai rar de tot i se întâmpla să puie mâna pe cărți, ca să dea o pasiansă.

Bătrânii, dacă e vorba, n'au decît să-și aducă aminte de faptele, pe care le-au săvârșit, pentru ca să le treacă de urît. Dacă plăcute sunt amintirile, li se'ndulcesc prin ele zilele de bătrânețe. Aducându-ți însă aminte de cele petrecute'n timpul vieții tale, de cele mai multe ori te miri tu însu-ți de tine. Nu înțelegi, par'că,

cum ai fost în stare să răsbești în luptă cu atâte neajunsuri, cu atâte răutăți, cu atâte amărăciuni, cu atâte urgii.

E un fel de vitejie să treci până la adânci bătânețe prin vălmășagul vieții, și baba se simția înălțată'n gândul ei când își dedeau seamă, câte suferințe a avut, cât de puțin s'a bucurat de viață și mai ales cât de multe și de mari sunt relele, pe care ar fi putut să-le facă folosindu-se de bogățiile ei și nu le-a făcut, — desi oamenii îi erau nesuferiți.

Mult, însă, mare și felurit era și binele, pe care ar fi putut să-l facă și nu l'a făcut.

Ea și de aceasta era mulțumită, căci după toate cele pățite de dînsa nu erau oamenii vrednici să le faci vre-un bine. Nu! îndemnul de a le ușura altora sarcina vieții era stîns din sufletul ei, dacă va fi fost în el vre-odată.

Adunase încetul cu'ncetul la un loc patru mari moșteniri, din care pregătia una singură. Asupra acesteia erau îndreptate râvnirile celor mai de aproape ai ei, veri și verișoare, nepoți și nepoate, tot persoane subțiri, care erau dumirite asupra regulelor de bună cuviință în toate amănuntele lor și țineau cu tot dinadinsul seamă de ele — când vorba era de o rudă atât de respectabilă și de simpatică, cum e la vreme de bătrânețe ori-și-care împărțitor de moșteniri mari. Nu trecea deci zi dată de bunul Dumnezeu fără ca să aibă baba vre-o vizită, fie vre-una dintre rude, fie vre-un filantrop zelos, care stăruia să-și asigure nemurirea întemeiînd vre-un mare așezămînt de binefacere.

Totîi o'ncredîtau, că țin prea mult să afle cum îi stă foarte scumpa sănătate, totîi o'ntrebau de fie-care dată, dacă nu cum-va li-e dat să

aibă parte de mulțumirea de a-i face vre-un serviciu, toți erau mult doritori de a petrece un ceas cu deosebire plăcut stând de vorbă cu elînsa.

Acreala dospia'n sufletul mult ispititei bătrâne, care se bucura, că mai trăiește, și doria să tot trăiască, pentru ca să-și poată potoli focul dându-și gândurile fără de'ncungiur pe față și spuindu-i fie-căruia adevărurile ce-l ustură.

II.

Intr'una din zile, așa mai pe'nserate, cucoana Milena ședea ca de obicei pe sofaua din odaia turcească fiind — tot ca alte dăți — în brațe pe Pisu, care torcea și acum.

Melania, o coconiță trăită 'n lume și cu deosebire elegantă, fiind cu rândul să-i tie prea scumpei mătuși de urît, se uită lung și foarte cu drag în ochii cei mari și rotunzi ai pisicii.

„Tare ești blajină și cu minte!“ — îi zise netezind pe mângâiate părul ei cel de tot alb.

Baba zâmbi cu răutatea ei acum firească.

„N'ai, — zise, — Melanio, nevoie să te desbraci de firea ta cea adevărată făcându-te fătarnică și măgulind pe Pisu al meu pentru ca să mi te vâri sub pele. Am luat de mult hotărîrea de a te pune în fruntea moștenitorilor mei“.

Melania se ridică puțin pentru ca să poată face o mai adâncă 'nchinăciune.

„Nu sunt, — grăi dînsa, — vrednică de atîta bunăvoință din partea d-tale“.

„Nu e vorba nici de vrednicie, nici de bunăvoință, — o'ncredință bătrâna. — Tu știi că eu numai după pofta inimii mele le fac toate. Nu ești, ce-i drept, cea mai apropiată dintre rudele mele. Buna ta a fost nepoată de vară a bunicii

meie. Lucru puțin, dar mult mai apropiate numi sunt nici celelalte rude, și ele o să crape de ciudă când vor afla că ție ți-am lăsat partea cea mare“.

„N'ai, — întâmpină Melania, — să ții seamă de gradul înrudirii, ci de dragostea, pe care o au fie-care către d-ta“.

„Dragostea!? — răspunse baba mângâind pe Pisu, — aceasta e potrivită cu mărimea părții, la care râvnește fie-care. Tocmai de aceea-ți spun, că te pun în fruntea moștenitorilor mei. Mai ales de dragostea ta ții să am parte“.

Melania ear se ridică puțin pentru-ca să poată face o și mai adâncă plecăciune.

„N'ai nevoie să-ți dai silința, căci dragostea mea o ai de mult“ — stăruî dînsa.

„Totuși, = totuși, — stăruî și baba. — Așa puținică silință nu e nici-odată de prisos. Te știu fată cu inima deschisă, care nu umblă cu minciuni și nu ține să'nșele lumea, ci se dă pe față cum în adevăr e. Te'nșeală bărbatul, mințindu-te azi într'un fel și mâne într'altul, ca să-și poată petrece nopțile prin cluburi și cine știe mai pe unde. Tu nu te faci, ca alte femei, că nu știi și nu înțelegi, nici nu-l minți pe el, ci drept răzbunare îți petreci și tu fără de fătărnice și după pofta inimii tale“.

Melania-și ridică cu îndărătnicie capul.

„Ei! — zise, — par'că viața, de care avem parte, e vrednică să ne ostenim siluindu-se fiecare pe sine însu-și, ca să ascundă adevărul! Chiar dac'ași voi s'o fac, m'ași canoni 'n zadar, căci oamenii sunt și destul de'nrați și destul de vicleni pentru ca să afle adevărul și fără ca eu să-l fi mărturisit, ba î' mai și pun vârf adău-

gând și dela dinșii câte-o florică. — Faci ce vrei și zici că puțin îți pasă de ceilalți.

„Așa este! — strigă baba. — Pază gurii de dragul oamenilor n'ai să-ți pui! Așa zic și eu! Tu ești între toate rudele mele cea mai apropiată sufletește, gândești și simți ca mine, îi desprețuești tot ca mine pe oameni. Eu, — urmă ea plină de zel, — dac'ași fi avut copii, nu m'ași fi bălăbănit cu ei, ci ași fi plătit acolo cui-va ce-va, ca să le poarte de grijă; așa faci și tu, care ai, sărmana de tine, din păcate trei copii. Sunt deci încredințată, că bogățiile, pe care ti le voi lăsa, nu vor fi risipite prosteste, ci le vei întrebuința ca femei înțeleaptă spre a-i necăji pe cei ce vor fi râvnind la ele.

„Ba bine că nu! — răspunse Melania. — Par'că n'am avut dela cine să iau învățătura!? Lumea zice, că ești calică, zgârcită, iubitoare de arginți și cine mai știe ce — pentru-că nu risipești dând cu mâna largă la dreapta și la stânga, ci păstrezi, aduni, îngrămădești, ca să ai din ce în ce mai mult. Eu te-am înțeles din capul locului și-ți dau dreptate, dar firea mi-e alta și n'am să fac tot așa, ci voi cheltui, ca să crape de ciudă aceia, căroră nu le dă mâna să se pună în rând cu mine“.

„Așa te știu și așa mi te și vreau! — strigă baba. — O știi, dacă e vorba, și tu aceasta și mi-o spui, ca să mă'ncânți. Să știi însă că nu aceasta nu numai aceasta e ceea ce m'a făcut să iau hotărîrea de a te pune în fruntea moștenitorilor mei“.

„Știi prea bine că am mare slăbiciune de pisica aceasta, — urmă ea cuprinsă de înduioșare. — Atât mi-a mai rămas și mie: e'n lumea aceasta singura ființă, care nu mă supără nici-

odată. Are, precum vezi, dinți ascuțiți și nu mă mușcă, și ghiare lungi și încă mai ascutite, dar nu mă zgârie. Mă cuprinde jale adâncă gândindu-mă ce-o să se aleagă de ea după moartea mea și-mi vine câte-odată s'o omor pentru ca să pot muri și eu liniștită 'n mijlocul noianului de oameni răi“.

„Vai de mine! — strigă Melania. — O să purtăm noi toți și toate pe'ntrecute grijă de ea!“

„Nu te pripi, fata mea! — ia-o mai domol! — întâmpină baba. — Voi toți și voi toate o ziceți aceasta acum și-o veți fi și gândind, dar apoi... De! gândirile zboară!“

„La mine nu!“ — o înredință Melania.

„Cam așa dau și eu cu socoteală. — îi zise bătrâna. — Melania — mi-am zis. — e femeie cinstită: Nu minte lumea și n'o amăgește dându-și silința să pară cum în adevăr nu e. N'are să mă mintă nici pe mine, și dacă nu e hotărîtă să poarte grijă de Pisu, nu are nici să mi-o făgăduiască mie aceasta. Am ori nu am dreptate, Melanio?“

„Nu pot să știu, dacă ai ori nu în ceea ce-i privește pe ceilalți și pe celelalte, — răspunse Melania; — știu însă, că eu spun numai ceea ce în adevăr simt și gândesc?“

Bătrâna rămase câțva timp perdută în gânduri.

„Dac'ar atârna numai de mine, pe ea mi-ași lăsa-o moștenitoare, dar așa ceva nu se poate, căci oamenii trag în răutatea lor toată spuza la turta lor. Nu-mi rămâne decât să-mi pun moștenitor pe cine-va, care ia sarcina purtării de grijă pentru ea. M'ai înțeles, Melanio!? Lumea a zis și tot mai zice, că sunt excentrică, dacă nu chiar smintită, pentru că n'am alergat în

timpul tinerețelor mele după aventuri, n'am adunat împregiurul meu lume sburdalnică, n'am dat și nu dau baluri și soarele, nu presidez societăți de binefacere, pentru ca numele meu să treacă din gură în gură și după moarte să mi se ridice, fie chiar și la vre-o răspântie, monument. Ce-ar zice aceea-și lume, dac'ar afla, că în testamentul meu se află și o dispozițiune în ceea ce privește pisica mea! Așa-i, că nu se poate!? Tu, Melanio, ai să mă scapi de gura lumii, făgăduindu-mi că vei purta grija de Pisu și fără să te fi legat prin testamentul meu. Mi-o făgăduiești ori nu!?

„Imi pare foarte rău, că mai întrebi. — răspunse Melania întinzându-i mica ei mână mănusată. — N'aveai de loc nevoie să-mi vorbești cu atât incongiur; îmi era destul să știu, prin câte ai trecut, ce ai pierdut și cu ce ai rămas, pentruca să'nțeleg slăbiciunea ce ai pentru o ființă atât de dulce la fire ca Pisu, să-ți dau toată dreptatea și s'o iau sub ocrotirea mea — dac'ar fi să fie vre-odată nevoie de așa ce-va. Mai va însă pân'atunci. Ești încă'n putere, și mult o să mai treacă până ce vei fi ajuns să te gândești câte odată și la moarte“.

„La moarte avem, fata mea, să ne gândim în toată clipa. Mai ales, dorind atât de mult ca mine să trăiești, mereu te înspăimântă gândul morții, care stă'n fiecare clipă și pretutindeni la pândă. Atât de odimenitoare e priveliștea ce ti se desfășoară în față, uitându-te la oamenii ce se sbuciumă suferind în fel de fel de chipuri pe urma propriei lor ticăloșii. Nu! — nu! — de moarte ai în fiecare clipă să te temi; eu însă n'asi putea să mor în liniște, dacă n'asi ști, c'o

las sub adăpost bun pe ființa aceasta“. — adăo-
gă ea mângâind pe Pisu.

„Câtă vreme trăiesc eu, — o încredință Me-
lania, — o să-i meargă totatât de bine ca a-
cumi“.

Baba ridică degetul.

„Bagă bine de seamă la vorbele, pe care le
rostești, — grăi dînsa. — Nu vei fi crezând, că
sufletele celor răposați le văd și le aud toate,
dar nici nu știi, dacă e ori-nu adevărat, că ele
n'au repaos în lumea cealaltă, dacă cei rămași
în viață nu fac cele făgăduite lor. Eu n'ași avea
odihnă 'n pământ, dac'ar fi să mă înșeli, și te-
ași prigoni fără de răgaz și pretutinden!“.

Melania nu mai zicea nimic, eară Pisu, cu-
minte, cum era, se uita cu ochii săi cei mari și
rotunji când la baba, când la nepoata ei. Nu în-
telegea, cei-drept, nimic din cele vorbite, dar
din privirile amândurora simți, că vorba e de
lucruri mari.

Dac' ar fi știut să vorbească, ea ar fi zis:

„Nu știe nimeni azi, ce are să simtă, ce are
să gândească și — mai ales — ce are să facă
mâne!“

III.

Una dintre rudele mai apropiate ale babei
era și Raul, un nepot de verișoară, om nenoro-
cit, care tot numai pe gemute o ducea de azi
pe mâne.

Știndu-se adecă plăpând din naștere, el și-a
petrecut copilăria și tinerețele făcând gimnas-
tică de fortificare, încât ajunsese în eele din ur-
mă să se măsoare cu cei mai vestiți atleti și cu
maestri de scrimă. El știa prea bine, că toate
aceste sînt „iluziuni nervoase“, căci unul dintre

plămânii lui era „atacat“ ear cellalt nu mai funcționa decât cu întreruperi, oare-cum pe svăcnite, și astfel dînsul numai avîndu-se sub neadormită purtare de grijă putea s'o mai ducă cu chiu cu vai timp de vreun an, doi.

Sotia sa Laura le știa și dînsa acestea și, fiind foarte mult la el, nu mai trăia decât ca să îndulcească puținele zile de viață ce îi mai rămăneau.

Ei își petreceau deci viața oare-cum după compas, și Laura avea totdeauna în sacoșa ei pe lângă cronometru și termometru, și un barometru, pentruca nu cum-va iubitul ei Raul să fie surprins de vre-o bruscă schimbare în temperatura ori în presiunea atmosferică. În același timp trăiau în mare lărgime, iarna la Cair, într'un rînd chiar în isula Ceylon, mai târziu fie la Riva, fie la Nizza, ear în timpul căldurilor de vară mai în Elveția, mai în Suedia. Pe acasă nu se abăteau decât în timpul plăcutelor zile de toamnă, când adunau câștiurile arenzilor și vindeau recolta moșiilor rămase nearendate.

•Pretutindenii apoi, până chiar și în țară, teatre, concerte, varietouri, ba se întîmplă că petreceau până'n revărsatul zorilor de zi la baluri, la soarele ori la mese încărcate cu tot felul de bunătăți. Nici că se poate lucru mai firesc decât așa ceva când vorba e de oameni, care în fie-care clipă s'așteaptă la moarte. Când știi bine, că nu-ți rămâne decât să mori, de tot prost ar trebui să fii pentru ca să nu te bucuri de viață, gustînd cu nesațiu din cupa plăcerilor.

Erau deci bine alese nu nușai mîncările și băuturile de pe masă, ci și persoanele adunate împregiurul **mesel**.

Românul are însă multă dreptate când ne spune, că obrazul subțire cu cheltuială se ține.

Moștenise Raul dela părinții săi o avere de tot frumoasă și potrivise lucrurile așa, ca ceea ce are să-i fie destul pentru cei doi ani de viață ce îi mai rămâneau. S'a întâmplat însă, că anii s'au scurs fără ca viața lui Raul să se fi stins. Era lucru firesc să cheltuiască și zestrea Laurei, — ceea ce nu li-a fost de loc greu să facă.

Când zestrea Laurei era pe sfârșite, ei se uitau, cuprinși de oare-care îngrijare, unul la altul și se întrebau, dacă nu cumva cel mai cuminste lucru ar fi să facă cum făceau Romanii ajunși la fundul saecului, adecă să-și facă seamă.

Ar fi făcut-o, poate, aceasta, dacă n'ar fi fost la mijloc încântătoarea nădejde, că cucoana Milena, murind în cele din urmă, le va lăsa și lor ceva, fără doar și poate destul, ca s'o poată duce și cei doi ani ce le mai rămâneau.

Ori, și cât de grea și de nesuferită li-ar fi fost dar viața, ei și-o ușurau trăind deocamdată în călătoriile lor nu numai lungi, ci tot odată și interesante.

Baba-i fericia, că și-au petrecut viața totdeauna nedespărțiți ca două turturele, că au trăit în lărgime și-au văzut atâte lucruri frumoase, ba mai scăpa câte odată și o vorba, din care da pe față gândul ei de a nu-i trece cu vederea când își va face testamentul.

El se folosia de ocaziune spre a o face să-și dea socoteală, că ar fi lucru cu mult mai cuminste să facă danii încă în timpul vieții, căci ar avea neprețuita mulțumire de a vedea bucuria celor împărțșiți.

Baba se făcea însă că nu înțelege, și nici măcar un ac de cravată nu putea nimeni să stoarcă dela ea.

„Nu cumva ții. — zise el, — ca totți să-ți aștepțe cu nerăbdare moartea?”

Ea începū să netezească pe Pisu și zîmbi ca'n fața Melaniei.

„Chiar și dacă n'ași ținea eu, — răspunse, — totți, afară de pisica aceasta, se necăjesc că nu mai mor odată. Asta e una. Mai e însă și alta. Sunt la mijloc nu mii și mii, ci milioane, și mă gândesc că ziua trecerii mele în altă lume o să fie pentru mulți o zi de mare bucurie, o sărbătoare rară'n felul ei. În deosebi voi aveți însă să vă păstrați liniștea și să nu vă pierdeți răbdarea, căci aveți să fiți între cei dintâi. Vi se cuvine nu numai pentru că Raul îmi este rudă apropiată, ci și pentru că țineți ca numai puțini unul la altul, sunteți mai cu minte decât ori-șicare dintre ceilalți și știți să cheltuiți, încât aveți totdeauna mare nevoie și-o să vă bucurați mai mult decât cei-ce râvnesc la partea voastră”.

Despre toate aceste nu se îndoia Raul. În gândul lui cucoana Milena era zgârcită să-i cauți pereche; și e lege neștrămutată, lucru neapărat în rânduiala firii, ca zgârciții pentru risipitori s'adune, ear în ceeace privește destoinicia de a risipi, nici una dintre rude nu-l întrecea pe el.

Drept vorbind însă, destoinicia aceasta n'ar fi ajuns la deplină desfășurare, dacă el na'r fi fost îmbărbătat de gândul că e nepot al unei babe foarte bogate. Păcat numai că risipitorii arare-ori au viață atât de lungă ca cei stafidiți pe urina zgârceniei.

„Numai de nu mi s'ar întâmpla să mor mai nainte decât tine!” — zicea el dar în gândul lui.

Aceasta-l înțeția pe Raul. Dacă pân'acum se aștepta să moară, de aici înainte se temea de moarte. Ademenit de gândul, că după moartea babei ear va putea să trăiască în răsfățari, el era stăpânit de o vie dorință de a-și lungi viața și-și punea întru toate frâu. Lasă că erau, el și Laura, cumpătați în ceace privește mâncarea și băutura, se culcau de vreme și se sculau de dimineață, dar se uitau de trei ori la paraua, pe care aveau s'o dee din mână și erau cuprinși de o vie bucurie când răușiau să-și înfrâneze vr'o poftă. De! nu puteau să știe până când va trebui să le ajungă puținul ce le mai rămăsese.

Spre marea lor mirare au ieșit cu bine din iarnă și n'aveau cuvinte de a se plânge că n'au putut să se ducă nici la Ceylon, nici la Cair, ba chiar nici la Riva ori la Nizza.

Încă mai ușor au trecut prin timpul primăverii scurte și destul de „suportabile“, și greu a început să le fie numai după-ce s'au pornit ne-suferitele călduri de vară.

S'au petrecut însă lucruri, care i-au ajutat să treacă vitejește și prin arșiță și zăduf.

S'a întâmplat adecă, — lucru firesc, — că Melania, femeie ca toate femeile, a scăpat vorba, că baba pe ea are s'o pună 'n fruntea moștenitorilor.

„Cum!? — a strigat Raul. — De ce!? Pe ce temei?“

„De unde și până, unde o să-ți treacă ea ție, — ție — ție, înainte!?“ a strigat Laura, cea jignită în iubirea ei conjugală.

Era în adevăr lucru de necrezut!

De câte-ori venia vorba, bătrâna o grăla de rău pe Melania, că e rea soție, că e rea mamă, că e femeie ușuratică și le nesocotește toate; ca să își poată petrece viața după pofta inimii ei.

Cum a ajuns cu toate acestea la hotărîrea de a o pune moț în hrunta moștenitorilor mai cum se cade și mai apropiați?

Mult ar fi avut să-și bată capul căutând răspuns la întrebarea aceasta, dacă pe Melania n'ar fi luat-o gura pe dinainte, ca să vorbească și despre Pisu.

Raul și Laura săriră ca 'nțepați de întregi roiuri de vespi.

„E'n stare smintita aceea de babă să facă și una ca aceasta,—strigă el.—Auzi d-ta: o pisică are să mă scoată pe mine din drepturile, pe care le am în vîrteba sîngelui ce-mi curge prin vine!? Cât de viclene trebuie să fi fost apucăturile, de care s'a folosit șerpoaica aceea, ca s'o scoată pe babă din minți!? Melania, care și-a părăsit soțul și copii, n'are să părăsească, dacă e vorba, pe Pisu!?“

Nu odată citise Raul ori auzise vorbindu-se despre oameni zănatoci, care-și lăsaseră averea unui căne ori unui cal, de care prinseseră slăbiciune. Baba, zănatcă și ea, numai de o pisică putea să prindă slăbiciune! Nu se mai îndoiau dar Raul și Laura, că'n adevăr baba are să lase o însemnată parte din averea ei celui ce ia asupra sa sarcina purtării de grijă pentru pisica aceasta.

„O luăm noi, Raul, — grăi Laura. — de ce să n'o luăm!?“

„Foarte frumos. — răspunse el. — dar aceasta nu putem să i-o spunem babei, care-i tonatică și încăpătînată, încât nu-i mai scoți din cap gândul, care i s'a înîiipă odată în minte. Alta e! — urîm ei pe șoptite. — Avem să lucrăm pe nesîmțite, ca să zădărniciim urzelile, prin care a scos-o Melania pe babă din minți“.

Nu mai țineau deci seamă de arșită, nici de

zăduf, ci-i făceau pe capete curte nu numai babei, ci și pisicii, ba scăpau câte-odată vorba:

„Sărmana de tine, ce-o să te faci tu, după-ce vei fi rămas singură!?”

„De! — zicea baba, — tot așa mă întreb și eu câte-odată. Mulți sunt gata să făgăduiască azi, c'o să poarte grijă de ea, dar teamă mi-e ca mâne o să uite ce au făgăduit”.

„Așa este! — strigă Laura, femeea credincioasă, — mai ales făgăduința dată de unii, care au părăsit pe cei mai de aproape ai săi. e lucru, pe care nu se poate pune temei”.

„Eu nu zic tot așa. — grăi baba. — Omul trebuie să aibă'n lumea asta slăbiciune de ceva, și tocmai cei scârbiți de oameni prind slăbiciune mai de câte un cal, mai de câte un câne, mai de câte un curcan, mai, ca mine, de vre-o pisică. Cel ce n'are nici o grijă, umblă razna prin lume și cel ce n'are griji mari, se mistue în griji mici”.

Raul a înhițit un nod; îi era învederat, că pe baba, în mintea căreia s'a încuibat asemenea greeri, așa numai prin vorbă nu poți s'o îndupleci.

Alte căi trebuia s'apuce.

Trebuia să fure pisica aceea, ba la nevoe chiar s'o omoare într'un fel oare-care.

Da! de când e lumea nu s'a pomenit, ca să fie pus în rândul făcătorilor de rele cel ce fură, ori omoară o pisică. Din contra, uciderea pisicii ar fi fost o faptă vrednică de toată lauda, dacă prin aceasta erau zădărnice silințele de a abuza de slăbiciunile unei nenorocite de babă bătrână.

Fără doar și poate!

Vorba era numai, cum ajunge să pue mâna pe pisică, fără ca să cadă în bănuială. ceea ce-l

facea să piardă moștenirea, de care avea atâta nevoie.

Frământați de griji atât de mari, Raul și Laura au trecut nu numai prin căldurile verii, ci și prin gerul iernii, ca pe nesimțite.

Iar Pisu cea albă și mustecioasă își urma zilele vieții adăpostită în brațele babei și torcând ca ori-ce pisică ce se simte bine în pielea ei.

S'a stins în cele din urmă cucoana Milena, cum se stinge lumânarea cu fitilul prea scurt, a trecut în lumea cealaltă fără ca Raul să fi reușit a o fura ori a o ucide pe Pisu, și rudele au rămas ca trăznite din senin când li s'a adus la cunoștință că răposata a rânduit prin testamentul scris de mâna ei, ca Melania să capete palatul dimpreună cu toate cele ce se aflau în-lăuntrul lui, precum și jumătate din întreaga moștenire.

„Aș'! — ziceau rudele cele mai apropiate. — Nu se poate!“

„Nu se poate!“ — zicea și Raul, care alerga mai pe jos, mai călare, mai în trăsură și se făcea luntre și punte, ca să-i arate Melaniei, că are să desființeze cele rânduite de baba cea tonatică.

Cum adecă?! Lui după dreptate i se cuvenia a treia parte din moștenire, ear în virtutea testamentului primia mai puțin de două milioane, un fleac, după socoteala lui cam a șaptea parte din jumătate.

Așa nu puteau să rămâne lucrurile!

Cum adecă!? Știindu-se unul din cei mai apropiați moștenitori ai unei mătuși foarte bogate, el își cheltuse în călătorii și'n fel de fel de resfățări nu numai averea moștenită dela părinți săi, ci și zestrea soției sale, aproape în-

treagă; ce se făcea el rămas acum cu cel mult două milioane — pentru toți anii de viață, de care era amenințat?!

„Sunt nedreptățit! — striga. — Sunt mișelește înșelat pe urma uneltirilor urzite de o femeie stricăță! Sunt despuiat de dragul unei pisici!“

Zadarnice îi erau însă alergăturile, căci baba, pe lângă toate celelalte și vicleană, își scrisese testamentul după cum i-l ticluise unul din cei mai iscusiti адвоcați, care, trecut și el în rândul fericiților moștenitori, avea puternice cuvinte de a nu lăsa nici o porțiță deschisă pentru cei ce vor fi voind să tragă o dungă peste socotelile răposatei.

„Ai multă dreptate, — îi zicea deci lui Raul avocatul, pe care-l consultase, — e lucru în adevăr ne mai pomenit ceeace ți se întâmplă, dar legea nu ține seamă de purtările morale ale moștenitorilor, ear despre Pisu nu se face nici o amintire în testament“.

În adevăr, baba zicea în testamentul ei: „Ias... nepoatei mele Melania, care-mi este între toate rudele, cea mai apropiată sufletește, a ținut totdeauna seamă de slăbiciunile mele și-mi dă cele mai multe garanții că nici după moartea mea nu se va abate de la dorintele mele. ca să pot avea în lumea cealaltă mult așteptatul repaos sufletesc“.

„Auzi d-ta!? — repaos sufletesc, pe care o să-l dea o pisică și-o femeie ca Melania!? Îți vine să te dai peste cap!“

Înțelegea însă și el, că n'are de unde să apuce testamentul ticluit cu o atât de mișelească di-băcie.

„Ei, și!? — grăi Laura, care era femeie plină de mândrie. — Deopotrivă cu Melania tot nu ne socotim: și doaze milioane sunt, la urma urmelor, ce-va!”

„Ba sunt un lucru de nimic!” — îi răspunse Raul, cătrănit în întreaga lui ființă.

Mai vârtos s'a cătrănit când a dat ochi cu Melania, care știindu-se tare într'ale ei, își purta capul sus și se uita mai ales la Raul c'o îngâmfare jignitoare, par'c'ar fi voit să-i zică: „Vei fi tu cine ești, dară eu sunt eu!”

Raul s'a răsvrătit din adâncul inimii lui de om, care se simte.

„Haidadee!” — a zis el, și abia acum s'a dat pe față firea lui de atlet și luptător îndârjit, atlet nu numai trupește, ci și sufletește.

Stăpănit de o mânie oarbă, el nu mai ținea samă nici de plămânul dela stânga, nici de cel dela dreapta, nici de celelalte neajunsuri ale ființei sale. Era 'n stare să se canonească, lipsindu-se de toate mulțumirile vieții, pentru ca s'o poată umili pe Melania, agonisindu-și avere mare.

Laura, care ținea atât de mult la soțul ei și intra totdeauna în voile lui, era 'ncântată că-l vede cuprins de un atât de bărbătesc avânt.

„Minunat! — strigă dînsa. — Avem, să-i arătăm noi! Dacă e vorba, aerul și clima din țară ne priesc de minune; am dus-o de tot bine de când ne aflăm aici. Nu de nevoie, ci dinadins avem să rămânem aici, și o să-și muște ea degetele!”

Nu prea aveau însă nevoie de mari silințe pentru ca să-i facă Melaniei nesuferită viața. E adică lucru știut, că pisica nu se alipește de om, ci de casă, și ori și unde vei fi ducând-o, ea

mai curând ori mai târziu se întoarce la casa, în care e deprinsă a trăi. Pe aceasta s'a răzemat răposata când i-a lăsat Melaniei nu numai pisica, ci tot-odată și casa. Pisu era însă pisică distinsă, care are meteahnele ei. Deprinsă a trăi mai mult în brațele babei decât în casele cele mari, ea nu mai avea unde să toarcă, și jale adâncă te coprindea când o vedeai trecând — miau! miau! — dela ușă la ușă, ca s'o caute pe mult iubita ei stăpână, care plecase și nu se mai întoarcea.

„Melania, femee cu deosebire duioasă, ba chiar dulce la fire, umbla după ea și-i deschidea ușile, ca s'o încredințeze că nu-i baba, în adevăr nu-i; apoi o prindea frumusețea, îi netezia cu gingășie perii cei albi și-și dedea în fel de fel de chipuri silința să și-o apropie. Pisu însă nu voia să știe de așa ceva; se zbătea, scuipa de te cuprindea groaza, zgâria, ba câteodată chiar și mușca cu dinții ei cei ascuțiți.

Era o jale, nespus de adâncă jale!

Viind într'una din zile să-și vadă mult prețuita verișoară, Raul era cu toate aceste cuprins de o bucurie diavolească.

„De! — grăi dînsul. — Te plâng, scumpa mea Melanie, și te plînge și Laura, căreia îi ești atât de dragă. E lucru afară din cale dureros ceea-ce ți se întîmplă. Cum, adecă, ar putea să aibă răposata în lumea cealaltă cuvenitul repaos când aici Pisu umblă nemîngîiată de ici până colo și nu mai găsește brațe, în care să doarmă, nici poală'n care să toarcă. Mare nedreptate ți s'a făcut când ai fost rînduită purtătoare de grijă a unei ființe atât de alintate. O să vezi, — adăogă el apăsînd asupra vorbelor, — o să vezi: am citit adeseori că sufletele lip-

site 'n cealaltă lume de mult așteptatul repaos, se'ntorc să neliniștească pe cei de aici“.

Melania își dedea seama despre gândul hain, din care porniau aceste vorbe viclene.

„Trebuie s'avem răbdare, — răspunse ea: O să se deprindă și Pisu încetul cu încetul a trăi între noi“.

Citise, ce-i drept, și ea, ori auzise vorbindu-se despre duhuri neastâmpărate, care se'ntorc și turbură viața celor de aici, dar ea, femeie luminată, n'a crezut și nu credea nici acum așa ceva. În gândul ori-și-cărui om cu mintea limpezită prin știință mortul e mort, și — s'au sfârșit toate.

Și totuși — și totuși!

Gândindu-se mereu la aceasta, peste noapte a visat-o pe babă.

Era par'că sluga însărcinată cu purtarea de grijă pentru Pisu lăsase ușa deschisă, pisica se furișase pe scară în pod și răposata se făcuse pară și foc, că nu-și mai găsește odorul.

Era curată prostie visul acesta, dar Melania se speriasse din somn, încât inima îi svâcnia și rămăsese cu spaima 'n suflet și cuprinsă de temerea, că Pisu în adevăr ar putea să scape.

„Ei și! — își zise dînsa, — La urma urmelor, ce nenorocire!? O pisică, de dragul căreia gaură în cer nu se face. Scap, dacă e vorba, de grijă“.

Ea le zicea însă aceste mai mult ca să se amăgească pe sine însa-și; în fundul inimii ei tot mai stetea însă la îndoială, dacă nu cumva e adevărat, că se'ntorc câte-odată unele dintre duhurile din lumea cealaltă.

Îndoiala această îi frământa sufletul mai ales după ce Raul a avut bunăvoința de a-i trimite

câte-va din cărțile, în care era vorba de asemenea lucruri.

Erau atât de interesante, încât Melania le-a dat și lui Alfons, soțul ei, care, de când cu grijile grele ale marei moșteniri, hoinăria mai puțin decât în trecut și ținea să-și petreacă viața mai mult prin apropierea scumpei sale Melanii, care avea adese-ori nevoie de ajutorul lui la chivernisirea marei sale averi.

„De! — zicea și dînsul. — Mai știi!? Omul cu judecată n'are să tăgăduiască ceea ce nu îi este dat să știe!“

Aceasta cu atât mai vîrtos, cu cât s'a pomenit și el c'o visează pe baba cea neastîmpărată:

„Ei! comedie ca aceasta! — grăi dînsul în cele din urmă. — Am să-ți arăt eu că-i vin de hac, — o'ndulcesc pe afurisita aceea de pisică!“

Și-a și dat omul multă silință, încât prietenii și cu atât mai vîrtos prietenele lui se mirau, cum i s'a prefăcut așa deodată întreaga fire.

Pisu urma însă să treacă — miau! miau! — dela o ușă la alta și să se zbată, să scuipe, să sgârie și să muște.

„E la mijloc o mare prostie, — zise el în cele din urmă.—Curat tâmpiți ar trebui să fim, ca să nu ne dăm seamă că suntem, tu și eu, prea bătrâni, pentru-ca să putem câștiga afecțiunile unei pisici, care nu mai e nici ea pisoiu“.

Îi era și Melaniei apropiat gândul, că cu totul altfel s'ar simți Pisu în pelea ei dacă ar fi acasă și copii lor, un băiat de noae și altul de șapte ani, care se aflau într'un pensionat, și fetița de vr'o patru ani, pe care o țineau într'un sanatoriu, de și era sănătoasă tun. Mai ales de fetița cea drăgălașă se alipia Pisu chiar mai bucuros decât de baba cea ursuză.

„Auzi d-ta, lucru de necrezut!“ — strigă Raul când află că s'au umplut casele babii de copii, care aleargă de ici până colo și-si petrec timpul făcând sub supravegherea guvernorului și a guvernantei un zgomot, de care răsună sălile și coridoarele.

V.

Raul era voinic de viță veche: tatăl bunicului său, Milan, își petrecuse zilele vieții la zalhana ca măcelar deprins a-și muiă în fie-care zi mâ-nile în sânge cald. Deprinderea aceasta, trecută prin moștenire din tată în fiu și din fiu în nepot, s'a dat pe față și'n strănepot, când acesta s'a incredințat că s'a dat Pisu pe brazdă și-a prins slăbiciune de drăgălașa Margot, care-o purta'n brațe cu mai multă râvnă de cât odinioară baba.

Nu mai era mulțumit acum Raul să-i sucească gâtul, ci ar fi fost în stare s'o sfâșie în bucăți-bucățele.

Păcat ar fi fost însă, căci abia de acum înainte a ajuns Pisu să-și desfășure viața cu farmec deplin.

Știa Melania de ce a căutat să scape de copiii ce-i căzuseră belea 'n spinare.

Nu erau decât doi și cu una trei și cu toate acestea era pentru ei prea strîmtă casa cea mare dimpreună cu curtea și cu grădina. Vai era de capul guvernorului și de al guvernantei, căci copiii dedeau buzna de ici până colo, răsturnau tot ceea-ce le cădea'n cale și le făceau toate val-vârtej, încât Melania suferia de palpitațiuni și nu mai îndrăznia să plece de acasă.

De unde-i mai rămânea ei în asemenea împregiurări inimă și gând și'n ceea ce privește purtarea de grijă pentru Pisu!?

Nici că mai era însă nevoie, căci purta de grijă Margot cea drăgălașă, de care Pisu nu se mai despărția; la picioarele patului ei dormia nopțile; în brațele ei torcea 'n timpul zilei.

Era însă la mijloc și-un lucru, pe care fericita moștenitoare n'avea să-l piardă din vedere: baba, fie iertată, clocia mereu în iatacul cel turcesc, șezând pe sofa și-ar fi fost strașnică'n mânia ei, dacă slugile ar fi lăsat pe Pisu să se iurișeze din casă; Margot însă, copil neastâmpărat, își petrecea ziua, când în casă, când în curte, când chiar în grădină și-o lua cu dînsa și pe Pisu. Ochii cei mari ai pisicii s'au deschis încă mai mari când s'a desfășurat în fața lor lărgimea cea mare, curte și grădină cu cer senin, cu verdeață de copaci și cu toate celelalte ei pân'atunci nevăzute.

„Ah! cât e lumea de bogată în minunății de tot felul!“ — ar fi zis ea, dac'ar fi știut să vorbească, și fericia ființele, căroră le fusese și mai nainte dat să se 'ncânte văzându-le toate.

Încă mai mari și-a deschis ochii într'una din zile, când printre frunzele scuturate din copaci s'a ivit un șoarece.

Ea nu mai văzuse nici-odată șoareci, dar moștenise, ca Raul, deprinderi din buni și străbuni și — huști! — a sburat într'o singură săritură din brațele drăgălașei Margot și fără gres a pus pe nenorocitul șoarece ghiarele ei cele lungi și ascuțite.

Margot a tresărit cuprinsă de spaimă, dar pe o clipă numai: în clipa cea următoare a rămas uimită. Era lucru de toată frumuseța, cum știa Pisu să se joace cu șoarecele, dându-i pe o clipă drumul pentru ca să pună ear fie ghiarele, fie dinții, pe el.

Intr'un alt rând Pisu, vicleană, mare minune, a prins o vrabie, sărăcuța de ea, și era, par'că, și mai frumos, cum o juca. Ducând-o pe mormăite de ici până colo, dându-i nitel câte nitel vânt și bătând din coada ei cea lungă, nu mai ținea seamă de Magrot, cum, în aceleași împregiurări, n'ar fi ținut seamă nici de baba.

Abia acum știa dînsa ce va să zică farmecul vieții petrecute în lumea aceasta și alerga pe săltate încoa și încolo, se tăvălia pe jos, se dădea peste cap, se cățara prin copaci, făcea într'un cuvânt fel de fel de șotii.

După ce se sătura însă de toate aceste, ear se'ntorcea — miau! miau! — la drăgălașa ei purtătoare de grijă.

A urmat însă și ziua fatală, de care totdeauna se temuse răposata: o pisică se furișase peste împrejmuirea cea înaltă a grădinii și a'nceput să miaune întocmai ca Pisu.

Pisu, care nu mai văzuse pisică, rămase pe o clipă cuprinsă de uimire, apoi plecă spre sora ei. Tot în vîrteala moștenirii trecute din tată'n fiu, din fiu în nepot, și apoi în strănepot, avea tragere de inimă spre semena sa. Aceasta însă s'a încruntat, s'a zburliț și a scuipat-o'n față ca ori-și-ce pisică de o fire mai îndârjită.

Altă zi Pisu dispăruse fără veste.

„Pisu! Pisu!“ — striga prea drăgălașa Magrot. „Pisu!“ — strigau frații ei amîndoi, „Pisu!“ — striga mama ei, înspăimîntată moștenitoare. „Pisu!“ — strigau guvernorul și guvernanta, precum și slugile cele multe.

Zadarnice erau însă toate strigătele. Pisu nu auzia, nu vedea și s'a pierdut ca intrat în pămînt. Abia seara, după ce luna plină a'nceput să-și reverse lumina asupra celor de pe pă-

mânt, a ieșit la iveală și Pisu, trecând dealungul coamei crestate a marelui palat.

Era lucru de o nespusă frumuseță, și boierul și cucoana și cu copiii lor, guvernorul și guvernanta, slugile de tot felul și de toate treptele, o lume întreagă, steteau și se uitau cum se bucură Pisu de libertate.

Ar fi fost Melania gata să dea o mie de lei, o sută de galbeni, ba fie chiar și o sută de poli, celui ce-i va prinde și-i va aduce pe Pisu.

Ce era la urma urmelor, pentru dînsa, fleacul de o sută, ba chiar și de de o mie de poli!?

„Lasă, femeie, pisica să-și petreacă viața potrivit cu firea ei cea adevărată, — grăi soțul ei, care era om trăit în lume și trecut prin multe.— Ea se ține de casă și tot una-ți e, dac'o porți în brațe, ori o știi plimbându-se pe coama crestată a caselor“.

Chiar și dacă n'ar fi voit, Melania era nevoită să se'mpace cu gândul acesta.

Nici c'o prea ardea însă, căci gândul ei era mai mult la dracii aceia de copii, care erau în stare să se urce și ei în vârful caselor și să-și frângă gâtul căzând de acolo. Chiar nici pe într-o fericire pomenită n'o mai visa căutându-și pisica, ci certând pe copii, care răsturnau cu fundu'n sus toate cele din casele ei, — adecă foste odată ale ei.

Iar Pisu-și petrecea zilele vieții când prin podul pe jumătate 'ntunecat al caselor, când prin copacii din grădină, când plimbându-se pe acoperișurile luminate de luna vecinic zâmbitoare și hrănindu-se mai cu șoareci, mai cu păsărele, mai cu ceea ce pișca de ici, de colo.

Zilele se'nșirau azi după ieri și apoi mâne și precum ele se'nșirau, Pisu se făcea din ce în ce mai mîncăcioasă, de! nu mai avea, par'că, să se hrănească numai pe sine. A urmat în cele din urmă și ziua, în care nu i-a rămas decât să se'ncuibăeze în dosul unui horn și abia de aici înainte s'a pornit spre culmile fericirii.

Trei pisoi plăpânzi, gingași, toți trei de o nepusă drăgălășie, care mai de care mai frumos, unul alb ca dînsa, ear ceilalți doi mai pestriți, dar, par'că, și mai frumoși.

De aici înainte ea, firește, nu se mai putea mulțumi cu șoarecii și cu păsărelele ce din prostie îi cădeau în ghiare și s'a făcut hoată din ce în ce mai îndrăzneată.

Știind că'n casele, unde-și petrecuse viața 'n robie, stau o mulțime de slugi la pîndă, ca să pună mîna pe ea, muma celor trei pisoi se păzia ca de foc și umbla prin vecini, ca să pisce azi de ici un cârnaț, mâne de colo o pulpă de pui ori o bucată de carne, ba la nevoe prindea și boboci de rață. Era știută pretutindeni ca poamă rea, și toți o luau la goană, ba, dacă puteau s'o strîntoreze într'un colț, îi și trăgeau o bătaie bună, ca să-i treacă pofta de a se mai întoarce.

Pentru dînsa avea însă mult farmec viața de felul acesta, și era nepretuită răsplata, de care avea parte după ce se întorcea la pisoii săi, care în curînd au făcut ochi, apoi se făceau din ce în ce mai neastîmpărați, mai sprinteni și mai plini de haz, încât era o mare fericire să se joace cu ei și să-i îndrumeze într'ale pisi-cărlăcului.

Se întoarcea dar Pisu câte-odată și unde mân-case bătaie, căci pornirea hoțomănească era moștenită și ea din părinți, buni și străbuni.

„Păcatele mele! — își zise într'una din zile Petrea, rândușul de bucătărie. — Am să-ți viu eu ție de hac!”

Omi de o fire nemiloasă, el potrivî la gaura acoperișului, prin care ieșea și intra Pisu, un laț atârnat ca găleata la cumpăna putului. Trecând prin laț ca să iasă ori să intre, pisica răsturna greutatea, care se afla la celalt capăt al cumpenei și acum pornia la vale, încât latul se ridica'n sus și strângea de gât pisica rămasă spânzurată în aer.

Auzi d-ta, alcătuială mișească, pe care numai mîntea omului o poate plăzmu!

Ziua următoare, când slugile cocoanei Melaniei au ieșit să-și caute fie-care de treburile sale, au rămas cuprinse de spaimă: Pisu era spânzurată la gaura podului, albă, de tot albă, slabă ca ori-și-ce pisică suptă de trei pisoși nesățioși și moartă în cel mai grozav înțeles al cuvîntului.

A ieșit apoi Margot, fetița drăgălașă, și a început să plîngă cu lacrimi fierbînti, au ieșit frații ei amîndoi și-au început să ocărăscă, a ieșit cucoana Melania ea însași și-a rămas zăpăcită, căci nu știa, dacă are să se întristeze ori să se bucure c'a scăpat de ori-ce griă.

„Las'o! — grăi soțul ei, omul înțeleptit. — Avut-a-și ea rosturile ei în lumea aceasta și cum toate au un sfârșit oare-care, trebuia să se sfârșească și cu ea“.

Cam de aceea-și părere era și Raul cel nedreptățit.

„Ei! — zise Laura, când află cele petrecute. — putem acum să ne urmăm ear călătoriile.

Raul strâmbă din nas, apoi și din gură.

„De! Păcat! — zise. — Am pierdut deprinderea și uite, nu-mi mai face plăcere“.

Ear cei trei pisoi plini de haz au așteptat o zi, au așteptat și două, ca să li se întoarcă mama, apoi, chinuți de foame, și-au părăsit culcușul și au pornit pe drumul pornit din părinți, buni și străbuni, și-au ieșit în lume, încât rândașul cu pricina s'a pomenit față'n față cu cel mai îndrăzneț din ei, — jăluindu-se pe milogite „miau! miau! miau! miau!“

Petrea se uită lung la el.

„A dracului lighioană! Dară, mult mai ești drăgălaș și plin de haz!“ — grăi dînsul și-l luă în brațe și-l duse ca să-i dea lapte și să-l iee sub purtarea sa de grijă.

Tot așa au pățit-o'n urmă și ceilalți doi, căci după rânduiala firii lucrurile trebuiau să fie pornite ear dela început și tot ceea ce e mic trebuie să fie și drăgălaș, ca să-i intre omului sub piele.

— SFARȘIT —

C U P R I N S U L

	Pag.
1. Spaima zmeilor — — — — —	3
2. Ioane mamei — — — — —	17
3. Băiat sărac — — — — —	35
4. Stan Bolovan — — — — —	61
5. Impăratul șerpilor — — — — —	77
6. Rodul tainic — — — — —	79
7. Băiet horopsit — — — — —	111
8. Doi frați buni — — — — —	121
9. Negru Impărat — — — — —	129
10. Mielușelul — — — — —	147
11. Fifi — — — — —	155
12. Pisu — — — — —	163

CARȚI APĂRUTE:

	L e i
Gorun Ion, Lume necăjită — Povestiri . . .	12.—
„ Obraze și măști . . .	17.—
„ Robinson în Țara Românească . .	16.—
„ Nu te supără . . .	15.—
Niemțova Bojena — Bunica tradusă de Urban Iarnic . . .	30.—
Rădulescu Mircea D., Eroice — Suflulul Patriei	12.—
„ Serenada din trecut, comedie istorică în 4 acte, în versuri. — Premiata de două ori de direcția teatrului național din București	9.—
Rodica, Zile de sbucium — Impresii din timpul războiului . . .	7.—
Rosetti R., Razna . . .	15.—
Silvan Gh., Cuihuri părăsite — Nuvele . . .	2.—
Simionescu I., Oameni aleși — Streinii . .	14.—
Slavici Ion, Nuvele vol. I . . .	35.—
„ Nuvele vol. II . . .	35.—
„ Nuvele vol. III . . .	35.—
„ Povești vol. I . . .	25.—
Speranția Th., Anecdote populare, vol. I. ed. VII-a	30.—
„ Mă'nșeală — Roman . . .	10.—
„ Alte anecdote populare, vol. II . . .	22.—
„ Călătoriile lui Enache Cocoloș . . .	18.—
Tafrali O., Urmărind idealul — Roman . .	12.—
„ Istoria artelor . . .	75.—
Tăslăuanu Octav C., Hora obuzelor — Scene și icoane din războiu . . .	4.—
„ 3 luni pe câmpul de război . . .	5.—
Vissarion I. C., Ber-Căciulă — Povestiri . .	35.—
„ Maria de altădată — Nuvele . . .	14.—
„ Vrăjitoarea — Nuvele . . .	15.—
„ Nevestele lui Moș Dorogan . . .	22.—
„ Sub călcâi . . .	20.—

Editura „Cartea Românească“ S. A.

DE ACELAȘ AUTOR:

Nuvela volumul I.

” ” II.

” ” III.

Povești ” I.

PREȚUL 25.— LEI.